

Funded by the
European Union

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

SEED FUND

-

WP2 GUIDE

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	7
1. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.....	8
1.1.Επιλογές χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια	9
1.1.1.Επιταχυντές εκκίνησης	9
1.1.2. Ίδια κεφάλαια και επιχειρηματικά κεφάλαια	11
1.1.3. Επιχειρηματικοί άγγελοι	13
1.2. Επιλογές δημόσιας χρηματοδότησης. Ο ρόλος της κυβέρνησης	14
1.2.1. Ταμείο των Ταμείων.....	14
1.2.2. Βουλγαρικός Οργανισμός Προώθησης ΜΜΕ	15
1.3. Πώς το UNWE υποστηρίζει τους φοιτητές και τους αποφοίτους να ξεκινήσουν μια νέα επιχειρηματική ιδέα.....	18
1.3.1. Εργαστήρια, συνέδρια, συναντήσεις, συζητήσεις	18
1.3.2. Επιτυχημένη εκκίνηση των αποφοίτων του UNWE:	20
1.4. Αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για τη Βουλγαρία.....	20
2. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΚΥΠΡΟΣ.....	24
2.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία και πρωτοβουλίες της χώρας	24
2.2.Ο ρόλος της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας	26
2.2.1. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο της κυβέρνησης και των κυβερνητικών φορέων στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις.	26
2.2.2 Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο του κλάδου στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοσύστατες επιχειρήσεις.....	28
2.2.3. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο των κέντρων επώασης-επιταχυντών στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις	29
2.2.4. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο των πανεπιστημίων στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις.....	29
3. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΓΑΛΛΙΑ.....	30
3.1. Πηγές χρηματοδότησης στη Γαλλία	31
3.1.1.Χρηματοδοτικά εργαλεία από τα οποία μπορούν να επωφεληθούν οι φοιτητές και οι νέοι επιχειρηματίες	31
3.2. Ο ρόλος της κυβέρνησης και άλλων φορέων.....	33
3.3 Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τους επιχειρηματίες φοιτητές.....	35
4. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΕΛΛΑΔΑ	36
4.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία και πρωτοβουλίες για νεοφυείς επιχειρήσεις.....	36
4.2. Ο ρόλος της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας.....	37
4.3. Χρηματοδοτικά μέσα που έχουν χρησιμοποιηθεί για νεοσύστατες και υφιστάμενες ΜΜΕ	39
5. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΠΟΛΩΝΙΑ	44

5.1 Χαρτογράφηση των χρηματοδοτικών εργαλείων και των πρωτοβουλιών της χώρας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τη χρηματοδότηση των νεοσύστατων επιχειρήσεών τους	44
5.2. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις	45
5.3. Καταγραφή των χρηματοδοτικών μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί στη χώρα σας για νεοσύστατες και υφιστάμενες ΜΜΕ.....	49
5.4. Αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για την Πολωνία	49
5.5. Σύνοψη των αποτελεσμάτων της πρωτογενούς έρευνας.....	50
6. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΙΣΠΑΝΙΑ	56
6.1 Χάρτης χρηματοδοτικών εργαλείων	56
6.1.1. Επιχειρηματικοί άγγελοι	57
6.1.2. Κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου	58
6.1.3. Εταιρικοί επενδυτές	59
6.1.4. Επιχειρηματικές εκδηλώσεις για επιχειρηματίες	60
6.2 Ο ρόλος της κυβέρνησης και άλλων θεσμικών οργάνων.....	61
6.2.1. Ισπανική κυβέρνηση	61
6.2.2. Περιφερειακές κυβερνήσεις.....	62
6.2.3. Πανεπιστήμια.....	62
6.2.4. Άλλες οντότητες.....	62
6.3 Ποσοτικά δεδομένα.....	63
7.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.....	64
7.1.LAUNCHHUB	64
7.2. Bulgarian Private Equity and Venture Capital Association (BVCA)	65
7.3. Eleven Ventures	65
7.4. "Στήριξη της επιχειρηματικότητας"	66
7.5. "Technostart 3 - Προώθηση του καινοτομικού ακτιβισμού των νέων στη Βουλγαρία".....	67
7.6. Sofia Tech Park	67
7.7. Start it Smart	68
7.8. Empower Capital	69
7.9. Postscriptum Ventures.....	70
7.10. AEVentures	70
8. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ - ΚΥΠΡΟΣ.....	71
8.1. Η περίπτωση του Enterprise Europe Network Cyprus (EEN-Cy)	71
8.2. Η περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου	71
8.3. Η περίπτωση του ευρωπαϊκού προγράμματος "Scale-Up" στην Κύπρο	73
8.4. Η περίπτωση της Deloitte Financial Advisory στην Κύπρο	73
8.5. Η περίπτωση του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.....	73

8.6. Σχέδιο άμεσων δανείων/κυβερνητικών εγγυήσεων της ΕΤΕπ για ΜΜΕ και επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης.....	74
8.7. Πλατφόρμες χρηματοδότησης από το πλήθος	74
8.8. Δανεισμός P2P	75
9.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΓΑΛΛΙΑ	75
9.1. Φοιτητικά Κέντρα Καινοτομίας, Μεταφοράς και Επιχειρηματικότητας (Pépites)	75
9.2. La Jeune Entreprise Universitaire (J.E.U.).....	76
9.3. Περιφέρεια Grand Est - Πρόγραμμα Be EST Entrepreneurship#FINANCING	77
9.4. Περιφέρεια Île-de-France - Πρόγραμμα Entrepreneur#LEADER	77
10. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΕΛΛΑΔΑ	78
10.1. Η Θερμοκοιτίδα Αθηνών για νεοφυείς επιχειρήσεις.....	78
10.2. Ο σύνδεσμος έρευνας και επιχειρηματικότητας Κόμβος EPI.noο / EPISEI-NMP	78
10.3. EkinisiLab - Νεανική επιχειρηματικότητα.....	79
10.4. Metavallon	80
10.5. i4G - Επώαση για Ανάπτυξη	80
10.6. Athens Centre for Entrepreneurship and Innovation (ACEin)	81
10.7. Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας (Θ.Ε.Α.).....	81
10.8. Επιστημονικό Πάρκο Πατρών	82
10.9. Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης (STEP-C)	82
10.10. Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης & Ανάπτυξης Τεχνολογικού Πάρκου Θεσσαλονίκης (Α.Ε.Δ.Α.Π.).....	82
11.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΠΟΛΩΝΙΑ.....	82
11.1. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (SCP).....	83
11.2. Górnośląski Akcelerator Przedsiębiorczości Rynkowej (GAPR).....	83
11.3. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach (RIG).....	84
11.4. Fundusz Górnośląski SA (Ταμείο της Άνω Σιλεσίας)	84
11.5. Polska Fundacja Przedsiębiorczości (Πολωνικό Ίδρυμα Επιχειρηματικότητας).....	84
11.6. Miejski Inkubator Przedsiębiorczości Rawa.Ink.....	85
11.7. Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia (Ίδρυμα του Περιφερειακού Οργανισμού Προώθησης της Απασχόλησης)	85
11.8. Lewiatan Business Angels (LBA).....	86
11.9. Επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο "Technopark Gliwice	86
11.10. BiznesHub PGE Narodowy.....	87
11.11. Silesian Startup Foundation.....	87
11.12. Google for Startups Βαρσοβία	87
12. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΙΣΠΑΝΙΑ.....	88
12.1. Πρόγραμμα επιτάχυνσης Wolaria	88
12.2. WAYRA	88
12.3. Lanzadera.....	89

12.4. SeedRocket	89
12.5. Κουιάδα Tetuan.....	90
12.6. Πρόγραμμα España-Emprende	90
12.7. Πλατφόρμα Acelera Pyme	90
12.8. ENISA.....	91
12.9. Το Κέντρο Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (KTKK)	91
12.10. Σύνοδος Κορυφής Νότου.....	91
12.11. STARTUP OLÉ.....	92
13. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	92
13.1. Κύρια εμπόδια στην έλλειψη χρηματοδότησης για τους νέους επιχειρηματίες	93
13.2. Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία.....	94
13.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ	94
13.4 Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των διευθυντών των ΜΜΕ	95
14. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΚΥΠΡΟΣ	96
14.1. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση	96
14.2. Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία.....	97
14.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ	98
14.4. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των διευθυντών των ΜΜΕ	99
15. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΓΑΛΛΙΑ	100
15.1. Κύρια εμπόδια στην έλλειψη χρηματοδότησης των νέων επιχειρηματιών	100
15.2. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των νέων επιχειρηματιών.....	101
16. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΕΛΛΑΔΑ.....	103
16.1. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση	103
16.2 Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία.....	103
16.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ με παράλληλη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της προστασίας των επενδυτών	104
16.4. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των χρηματοοικονομικών δεξιοτήτων των στελεχών των ΜΜΕ.....	105
17. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΠΟΛΩΝΙΑ	105
17.1. Πρωτοβουλίες	106
17.2. Κύρια διδάγματα.....	109
17.3. Περιορισμοί	109
17.4. Μελλοντικές τάσεις	110

18. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ	111
18.1. Φοιτητές.....	111
18.2. Νέοι επιχειρηματίες και εκπρόσωποι επιχειρήσεων	112
18.3. Ακαδημαϊκοί Χρηματοοικονομικής	113
Συμπέρασμα.....	113
19. ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΕΛΛΑΔΑ.....	115
20. ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΠΟΛΩΝΙΑ.....	116

Εισαγωγή

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του Πακέτου Εργασίας 2, το οποίο εντάσσεται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα **SeedFund**. Το έργο SeedFund αποσκοπεί στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στις διάφορες χώρες που συμμετέχουν σε αυτό.

Στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2, εξετάζονται τα εξής:

- Έρευνα γραφείου για την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά τις ευκαιρίες χρηματοδότησης των ΜΜΕ στις έξι συμμετέχουσες χώρες, συγκεκριμένα τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Πολωνία και την Ισπανία.
- Μελέτη των βέλτιστων πρακτικών που έχει υιοθετήσει κάθε χώρα για τη διαχείριση του συγκεκριμένου ζητήματος.

Στο τελευταίο μέρος της μελέτης παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ανά χώρα, τα οποία εστιάζουν στα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην πρόσβασή τους στη χρηματοδότηση, στον διάλογο σχετικά με τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία, στις δημόσιες πολιτικές που εφαρμόζει κάθε χώρα για τη στήριξη των ΜΜΕ καθώς και στον κρίσιμο ρόλο των πανεπιστημίων στην αντιμετώπιση του θέματος αυτού. Η μελέτη αποσκοπεί στην αναλυτική αποτύπωση της κατάστασης και στην ανάδειξη πρακτικών και πολιτικών που μπορούν να ενισχύσουν την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση.

1. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Οι νεοφυείς επιχειρήσεις διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο για την ανάπτυξη κάθε εθνικής οικονομίας, για την προσαρμογή της αγοράς εργασίας και για την εισαγωγή της ψηφιακής οικονομίας. Αποτελούν επίσης σημαντικούς κινητήριους μοχλούς καινοτομιών και βασικό τμήμα του οικοσυστήματος καινοτομίας σε εθνικό και πανευρωπαϊκό επίπεδο (Koreva, D., Shterev, N., 2018). Η Βουλγαρία κατατάσσεται πρώτη μεταξύ των κορυφαίων οικοσυστημάτων στα Βαλκάνια σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Startup Blink: "Global Startup Ecosystem Index 2023". Η Βουλγαρία λαμβάνει επίσης την υψηλότερη επιχειρηματική βαθμολογία, γεγονός που δείχνει ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι το πλέον ευνοϊκό για την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων. Η βουλγαρική σκηνή νεοφυών επιχειρήσεων προσελκύει Ευρωπαίους επιχειρηματίες και ψηφιακούς νομάδες χάρη στο χαμηλό κόστος ζωής και τις φοροαπαλλαγές που προσφέρει ο δημόσιος τομέας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, πέρσι ολοκληρώθηκαν στη χώρα μας 29 συμφωνίες αξίας άνω των 81 εκατομμυρίων δολαρίων. Για σύγκριση, η χρηματοδότηση το 2021 έφτασε τα 26,7 εκατ. ευρώ σε 62 συμφωνίες και το 2020 - 18,3 εκατ. ευρώ σε 37 συμφωνίες. Η Βουλγαρία καταλαμβάνει την 38η θέση στην έγκριτη κατάταξη Global Startup Ecosystem Index 2023, ένα χρόνο νωρίτερα η χώρα βρισκόταν στην 36η θέση από τις 100 πρώτες χώρες.

Περαιτέρω ελπιδοφόρα βήματα γίνονται επίσης από την κυβέρνηση για τη δημιουργία νέων οργανισμών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και την προσέλκυση παγκόσμιων νεοφυών επιχειρήσεων, όπως η Invest Sofia, καθώς και για την ανάληψη πρωτοβουλιών όπως η βίζα για νεοφυείς επιχειρήσεις. Η [Βουλγαρική Ένωση Επιχειρηματικότητας](#) (BESCO) είναι ένα ενδιαφέρον παράδειγμα του οικοσυστήματος των νεοφυών επιχειρήσεων που βοηθά τον δημόσιο τομέα να διαμορφώσει πολιτικές που σχετίζονται με τις νέες επιχειρήσεις και ένα μακροοικονομικό περιβάλλον που υποστηρίζει την ανάπτυξη".

Θα παρουσιαστούν οι κύριες δυνατότητες χρηματοδότησης των νέων ιδεών των μεταπτυχιακών φοιτητών, οι οποίες μπορούν να χωριστούν σε ιδιωτικές και δημόσιες.

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
• Επιταχυντές νεοφυών επιχειρήσεων - ιδιωτικά κεφάλαια • Ιδιωτικά κεφάλαια & Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών • Επιχειρηματικοί Άγγελοι • Εταιρικοί επενδυτές • Ίδια κεφάλαια του ιδρυτή • Οικογένεια & Φίλοι • Crowdfunding • Bootstrapping • Τραπεζικά δάνεια	• Δημόσια Ιδρύματα • Ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Ευρωπαϊκά και εθνικά ταμεία • Τραπεζικά δάνεια • Επιταχυντές - δημόσιο κεφάλαιο

1.1.Επιλογές χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια

1.1.1.Επιταχυντές εκκίνησης

Οι επιταχυντές νεοφυών επιχειρήσεων είναι ένας σχετικά νέος και "σύγχρονος" τύπος κερδοσκοπικής θερμοκοιτίδας επιχειρήσεων που προσελκύει μικρότερες ομάδες ανθρώπων μέσω ενός συστήματος ανοικτής εγγραφής και παρέχει χρηματοδότηση, καθοδήγηση και κατάρτιση σε έναν επιλεγμένο αριθμό άπειρων και νέων επιχειρήσεων για να ξεκινήσουν τις επιχειρήσεις τους. Οι επιταχυντές επιλέγουν μια ομάδα ιδρυτών επιχειρήσεων αρχικών σταδίων για να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα ανάπτυξης υπό την καθοδήγηση καθοδηγούμενων. Πρόκειται για μια καλή επιλογή για νεοσύστατες επιχειρήσεις χωρίς επαφές. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος είναι επίσης δυνατή μια εισφορά μετρητών με αντάλλαγμα ένα μερίδιο του κεφαλαίου. Οι επιταχυντές είναι προγράμματα για νεοσύστατες επιχειρήσεις, τις περισσότερες φορές στους τομείς της τεχνολογίας, του διαδικτύου και της κινητής τηλεφωνίας. Παρέχουν στις ομάδες αρχικό κεφάλαιο για να ξεκινήσουν, βοήθεια από μέντορες και συνεργάτες και σε ορισμένα από αυτά, χώρο εργασίας σε θερμοκοιτίδα. Η αρχική χρηματική επένδυση που κάνουν κυμαίνεται από 20 χιλιάδες ευρώ έως 50 χιλιάδες ευρώ. Ορισμένοι επιταχυντές παρέχουν τη δυνατότητα για τον επόμενο γύρο

επένδυσης ύψους έως και 200.000 ευρώ. Είναι σημαντικό ερώτημα, ότι ορισμένοι επιταχυντές χρηματοδοτούνται από επιχειρηματικά κεφάλαια, οπότε υπάρχουν κάποιες μικτές λειτουργίες. Ακολουθούν παραδείγματα ορισμένων επιτυχημένων επιταχυντών

- [Επιταχυντής καινοτομίας Βουλγαρία](#)

Το Innovation Starter Accelerator είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα επιτάχυνσης για νεοσύστατες επιχειρήσεις πριν από τη σπορά. Ο επιταχυντής τροφοδοτείται από την ομάδα του πρώτου βουλγαρικού οργανισμού καινοτομίας - [Innovation Starter](#), ο οποίος λειτουργεί τα έργα [Innovation Explorer Forum](#) και [Innovation Academy](#), καθώς και από την υποστήριξη εταιρικών εταίρων. Το όραμά τους είναι να επικεντρωθούν σε βασικούς τομείς υψηλής προτεραιότητας της τοπικής οικονομίας με δυνατότητες ανατρεπτικής και επεκτάσιμης καινοτομίας - όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η φροντίδα των ηλικιωμένων, οι μεταφορές και τα logistics, η ψηφιοποίηση των συνόρων, η βιομηχανία τροφίμων, η οικολογική καινοτομία - και να υποστηρίξουν τον μετασχηματισμό τους μέσω επαγγελματικής διαχείρισης της καινοτομίας σε νεοφυείς επιχειρήσεις υψηλού δυναμικού. Το πρόγραμμα επιτάχυνσης λειτουργεί εξ ολοκλήρου με ιδιωτικά κεφάλαια με αρχικό ενδεικτικό ποσό 1 εκατ. ευρώ και επενδύει από 10.000 έως 25.000 ευρώ σε μια επιχείρηση.

- [Επιταχυντής IBM Sofia Accelerator](#)

Το IBM Sofia Accelerator παρέχει ένα εντατικό επαγγελματικό πρόγραμμα 12 εβδομάδων που έχει σχεδιαστεί για την προώθηση της ανάπτυξης λύσεων που απευθύνονται στην επιχειρηματική αγορά (όχι μόνο). Το πρόγραμμα απευθύνεται σε εταιρείες που έχουν ήδη λάβει χρηματοδότηση στα στάδια μετά τη σπορά και το γύρο A, με απώτερο στόχο τη δημιουργία μόνιμων τεχνολογικών και επιχειρηματικών συνεργασιών με την IBM σε παγκόσμια κλίμακα. Στόχος του προγράμματος είναι να εφοδιάσει τις νεοσύστατες επιχειρήσεις με γνώσεις του κλάδου και αναδυόμενες τεχνολογίες, επιτρέποντάς τους να διεκδικούν τις επιχειρηματικές προοπτικές και να προσελκύσουν την υποστήριξη επενδυτών.

- [Επιταχυντής Tech2Impact](#)

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων που εργάζονται σε έργα με κοινωνικό αντίκτυπο (νεοφυείς επιχειρήσεις με αντίκτυπο). Διοργανωτής του επιταχυντή είναι το διεθνές δίκτυο νεοφυών επιχειρήσεων tech2impact. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων που εργάζονται για την επίλυση βασικών κοινωνικών προκλήσεων με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Τα έργα

πρέπει να εργάζονται για την επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους δεκαεπτά στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDGs).

- [Επιταχυντής εκκίνησης Sofia](#)

Ο επιταχυντής είναι ένας 3μηνος επιταχυντής του Δήμου Sofia, ο οποίος χρηματοδοτείται από τον δημόσιο προϋπολογισμό. Παρέχει καθοδήγηση, θεσμική υποστήριξη και πρόσβαση σε κοινόχρηστο χώρο εργασίας. Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις λαμβάνουν επίσης επιχορηγήσεις έως 5000 ευρώ ανά έργο και βοήθεια στη διαδικασία προετοιμασίας τους για την υποβολή αίτησης χρηματοδότησης από τράπεζες και επενδυτές. Υποστηρίζονται 625 ΜΜΕ, το συνολικό χαρτοφυλάκιο εγγυήσεων ανέρχεται σε 60 εκατ. ευρώ.

- [Ξεκινήστε έξυπνα](#)

Αποτελεί προ-επιταχυντή 10 εβδομάδων, προσφέροντας ένα πρόγραμμα καθοδήγησης με πάνω από 40 εκπαιδεύσεις και έναν χώρο συνεργασίας. Το Start It Smart έχει βοηθήσει περισσότερες από 300 νεοφυείς επιχειρήσεις. Υποστηρίζουν τους νέους στη δημιουργία επιτυχημένων νεοφυών επιχειρήσεων. Το Start It Smart είναι ο ιδρυτής του πρώτου εκπαιδευτικού προγράμματος pre-accelerator στη Βουλγαρία - Start It Smart | Pre-Accelerator και πολλών άλλων έργων με τα οποία υποστηρίζουν και εμπνέουν τους επιχειρηματίες - εργαστήρια, εκδηλώσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες, διαγωνισμούς pitching, εκπαιδεύσεις, mentorships κ.λπ. Το χαρτοφυλάκιο των έργων τους μεγαλώνει μαζί με τον ίδιο τον οργανισμό και έχουν ξεκινήσει με επιτυχία πάνω από 300 έργα που απευθύνονται σε επιχειρηματίες και wannapreneurs.

- [Ιδρυτικό Ινστιτούτο Sofia](#)

Το Founder Institute είναι ένας επιταχυντής 3,5 μηνών πριν από τη σπορά νεοφυών επιχειρήσεων που έχει βοηθήσει τις νεοφυείς επιχειρήσεις του να συγκεντρώσουν πάνω από 700 εκατ. δολάρια. Είναι ένα δίκτυο που μετατρέπει τις ιδέες σε χρηματοδοτήσιμες νεοφυείς επιχειρήσεις και τις νεοφυείς επιχειρήσεις σε παγκόσμιες επιχειρήσεις. Περισσότερες από 3.500 νεοφυείς επιχειρήσεις με συνολική κεφαλαιοποίηση αγοράς 30 δισ. δολαρίων έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία το πρόγραμμα επιτάχυνσής τους.

1.1.2. Ίδια κεφάλαια και επιχειρηματικά κεφάλαια

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι υπάρχει η [Βουλγαρική Ένωση Ιδιωτικών Μετοχών και Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών](#), η οποία αποτελεί σημείο εστίασης των ιδιωτικών επενδυτών, των κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και της

επιχειρηματικής κοινότητας στη Βουλγαρία. Η ένωση εργάζεται μαζί με τα μέλη της για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την προώθηση της καινοτομίας και της ανάπτυξης στη χώρα και στην περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η BVCA συλλέγει δεδομένα σχετικά με τις δραστηριότητες των μελών της στον τομέα των ιδιωτικών μετοχών και των επιχειρηματικών κεφαλαίων και εντοπίζει τους παράγοντες του κλάδου στο οικοσύστημα. Δίνοντας φωνή στην κοινότητα που εκπροσωπεί, η BVCA συνηγορεί εκ μέρους του κλάδου για την εξασφάλιση ορθής δημόσιας πολιτικής που ενθαρρύνει ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον. Όλα τα παραδείγματα παρουσιαστών Ιδιωτικών Μετοχών και Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών είναι κατάλληλα για να χρησιμοποιηθούν ως επιλογές χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις από μεταπτυχιακούς φοιτητές και είναι ανοικτά για αιτήσεις.

- [LAUNCHub](#)

Το LAUNCHub είναι ένα κορυφαίο ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων πρώιμου σταδίου που επικεντρώνεται σε επενδύσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις στη Νοτιοανατολική (NAE) και Κεντρική-Ανατολική (KAE) Ευρώπη. Από το 2012, ασχολούμαστε με την περιοχή και τη διασπορά της, βοηθώντας εξαιρετικές ομάδες να δημιουργήσουν την επόμενη γενιά εταιρειών που θα αλλάξουν το παιχνίδι. Αυτή τη στιγμή επενδύουμε από το τρίτο μας ταμείο, ύψους 74 εκατ. ευρώ, το οποίο είναι αφιερωμένο σε φιλόδοξους ιδρυτές πρώιμου σταδίου. Η εστίαση του LAUNCHub είναι οι επενδύσεις προ-σποράς και σποράς με αρχικά εισιτήρια μεταξύ **0,3 - 3 εκατ. ευρώ. Το 75% των εταιρειών του χαρτοφυλακίου τους συγκεντρώνουν συνέχεια της χρηματοδότησης** από εξαιρετικά VCs από το δίκτυο των συνεπενδυτών μας, συγκεντρώνοντας συνολικά κεφάλαια άνω των 400 εκατ. ευρώ.

- [Eleven Capital](#)

Η Eleven είναι ένα Venture Capital πρώιμου σταδίου που επενδύει σε εταιρείες τεχνολογίας στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Η εταιρεία Eleven Capital είναι ένας επενδυτής κεφαλαίων με έμφαση σε επιχειρηματίες από τη Βουλγαρία και την περιοχή. Η ομάδα της εταιρείας είναι από τους πρωτοπόρους στις επενδύσεις αρχικών σταδίων στην Ανατολική Ευρώπη και αποτελείται από επιτυχημένους επιχειρηματίες και επαγγελματίες με μεγάλη εμπειρία σε επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου.

- [Sofia Angels Venture](#)

Το Sofia Angels Ventures είναι ένα ταμείο επιχειρηματικού κεφαλαίου συνεπένδυσης ύψους 13 εκατ. ευρώ που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και

συν-επενδύει σε κάθε συμφωνία μαζί με ιδιώτες συνεπενδυτές (αγγέλους, οικογενειακά γραφεία, ταμεία και άλλα ιδιωτικά ιδρύματα).

- [Vitosha Venture Partners](#)

Η Vitosha Venture Partners επενδύει μεταξύ 25.000 και 1.000.000 ευρώ σε εταιρείες αρχικών και αναπτυξιακών σταδίων που εδρεύουν στη Βουλγαρία ή σχετίζονται με αυτήν. Αναζητούν πολυμήχανους ιδρυτές, ιδέες που έχουν σημασία και ισχυρή εκτέλεση και επικεντρώνονται στην αξιοποίηση της επενδυτικής μας εμπειρίας, του παγκόσμιου δικτύου και της πρόσβασης στην αγορά, βοηθώντας τους επιχειρηματίες να γίνουν πρωταθλητές.

1.1.3. Επιχειρηματικοί άγγελοι

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι είναι εύποροι ιδιώτες που επενδύουν τα δικά τους κεφάλαια σε νεοσύστατες εταιρείες (συνήθως σε πρώιμο στάδιο) με αντάλλαγμα μια συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο. Έχουν πίσω τους εκτεταμένη διοικητική εμπειρία και, εκτός από το κεφάλαιο, υποστηρίζουν τους επιχειρηματίες με τεχνογνωσία και επαφές. Επενδύουν κυρίως σε λογισμικό, προϊόντα υγείας, προϊόντα βιοτεχνολογίας και άλλους κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Οι περισσότεροι επιχειρηματικοί άγγελοι στη Βουλγαρία αναμένουν απόδοση της επένδυσης από 2 έως 40 φορές σε διάστημα 3 έως 8 ετών. Το ύψος της επένδυσης μπορεί να κυμαίνεται από 20 χιλιάδες ευρώ έως 500 χιλιάδες ευρώ, ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης. Τα κεφάλαια στα οποία επενδύουν είναι προσωπικά. Ο επιχειρηματικός άγγελος συμμετέχει στη στρατηγική διαχείριση και την ενεργό ανάπτυξη της νεοφυούς επιχείρησης. Στη Βουλγαρία, υπάρχουν αρκετές ομάδες που προσλαμβάνουν επιχειρηματικούς αγγέλους και υποστηρίζουν τη διαστρωμάτωση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών.

Ο [Βουλγαρικός Σύνδεσμος Επιχειρηματικών Αγγέλων](#) είναι ένας μη κυβερνητικός, εθνικός οργανισμός που επιδιώκει να υποστηρίξει και να αναπτύξει το βουλγαρικό επιχειρηματικό οικοσύστημα, μέσω της ισχυρής υποστήριξης των Επιχειρηματικών Αγγέλων. Ο Σύνδεσμος υποστηρίζει πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη δημιουργία της δικής του επιχείρησης, παρέχοντας οικονομική υποστήριξη από Επιχειρηματικούς Αγγέλους, ιδρύματα και εταιρείες.

[To Bulgarian Angels Club](#) είναι μια ομάδα κορυφαίων στελεχών και επιχειρηματιών που επενδύουν τα δικά τους χρήματα σε νεοσύστατες εταιρείες με αντάλλαγμα μια συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο με σκοπό το κέρδος. Το Bulgarian Angels Club αναζητά νεοσύστατες επιχειρήσεις σε πρώιμο στάδιο (συνήθως μετά την παραμονή

τους σε επιταχυντή/εκκολαπτήριο) που έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν πολύ γρήγορα. Οι επιχειρηματίες πρέπει να είναι σε θέση να μας δείξουν πώς, με βάση την εφάπαξ επένδυσή μας, η εταιρεία τους: 1) μπορεί να φτάσει σε μια φάση όπου θα είναι αυτοσυντηρούμενη (break-even) 2) ή μπορεί να λάβει μια μεγαλύτερη επόμενη επένδυση από έναν μεγαλύτερο επενδυτή (π.χ. fund) μέσα στους επόμενους 12-24 μήνες. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις που εξετάζουν έχουν μια ήδη σχηματισμένη μικρή ομάδα (από 2 έως 5 άτομα) που έχει σοβαρή τεχνογνωσία σε έναν συγκεκριμένο τομέα και ένα προϊόν που έχει ήδη κυκλοφορήσει στην αγορά ή έχει μια έτοιμη beta έκδοση με σημαντικό αριθμό χρηστών.

1.2. Επιλογές δημόσιας χρηματοδότησης. Ο ρόλος της κυβέρνησης

Η πολιτική καινοτομίας αποτελεί βασικό παράγοντα για την αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της βουλγαρικής οικονομίας, για τη δημιουργία καλύτερων θέσεων εργασίας, καθώς και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η καινοτομία βρίσκεται στο επίκεντρο της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Η Βουλγαρία διαθέτει επιτυχημένους ερευνητές και καινοτόμους, παραδόσεις στην εκπαίδευση και την επιστήμη και δυναμικό για την ανάπτυξη σύγχρονων τεχνολογιών. Η αναβάθμιση αυτών των θεμελίων της πολιτικής καινοτομίας είναι ο κύριος στόχος του Υπουργείου Καινοτομίας και Ανάπτυξης, το οποίο οργανώνει, συντονίζει και ελέγχει την εφαρμογή της κρατικής πολιτικής στον τομέα της καινοτομίας, της τεχνολογικής και οικονομικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας. Απώτερος στόχος είναι η επίτευξη μιας Καινοτόμου Βουλγαρίας με μια οικονομία βασισμένη στη γνώση και την έξυπνη ανάπτυξη μέσω μέτρων στον τομέα της εκπαίδευσης, των ψηφιακών δεξιοτήτων, της επιστήμης, της καινοτομίας, της τεχνολογίας και των μεταξύ τους σχέσεων.

1.2.1. Ταμείο των Ταμείων

Το Fund of Funds στηρίζει νεοφυείς επιχειρήσεις τόσο μέσω μετοχικού κεφαλαίου όσο και μέσω χρεωστικών μέσων μικροπιστώσεων. Η συνολική αξία των πόρων που παρέχονται μέσω των μέσων για επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου ανέρχεται σε 279 εκατ. λέβα δημόσιους πόρους, ενώ έχουν προσελκύσει ιδιωτικούς πόρους για άλλα σχεδόν 80 εκατ. λέβα. Οι αιτήσεις για συμμετοχή στην τρίτη έκδοση του εθνικού διαγωνισμού "Best Youth Startup in Bulgaria" είναι ανοικτές. Ο διαγωνισμός

διοργανώνεται από το Fund of Funds και τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Σόφιας και τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργού Καινοτομίας και Ανάπτυξης και του Πρύτανη του SU. Αιτήσεις από νέους από όλη τη χώρα γίνονται δεκτές μέσω της ιστοσελίδας του διαγωνισμού <https://www.startup-competition.fmfb.bg/> έως τις 15 Μαρτίουth, 2024.

1.2.2. Βουλγαρικός Οργανισμός Προώθησης MME

Ο Οργανισμός έχει περισσότερες συμβουλευτικές και υποστηρικτικές λειτουργίες για τη σύνδεση των ιδεών των νεοφυών επιχειρήσεων με τους χρηματοδότες. Το BSMEPA ενώνει τις δυνάμεις του με το Plug and Play, τον μεγαλύτερο επιταχυντή νεοφυών επιχειρήσεων και την πλατφόρμα καινοτομίας στον κόσμο, για να προσφέρει μια αποκλειστική ευκαιρία στις βουλγαρικές MME και νεοφυείς επιχειρήσεις να λάβουν μέρος στους 4 διαφορετικούς τομείς του εργαστηρίου. Η Plug and Play, με ένα δίκτυο 70.000 νεοφυών επιχειρήσεων, 500 κορυφαίων παγκόσμιων επιχειρήσεων και εκατοντάδων εταιρειών επιχειρηματικών κεφαλαίων, πανεπιστημίων και κυβερνητικών οργανισμών παγκοσμίως, θα είναι η νέα πόρτα της αγοράς σας. Ο οργανισμός υποστηρίζει μια σειρά από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στη συμμετοχή τους σε διάφορα φόρουμ και διαγωνισμούς για τη χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων.

1.2.3. Βουλγαρική Τράπεζα Ανάπτυξης

Η Βουλγαρική Τράπεζα Ανάπτυξης, σε συνεργασία με το Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων, προσφέρει ένα νέο δάνειο για νεοσύστατες επιχειρήσεις με τους πλέον ευνοϊκούς όρους: Ποσά έως 125 000 ευρώ, με ελάχιστη αυτοτελή συμμετοχή 10%. Η χρηματοδότηση παρέχεται από τη διευκόλυνση εγγυήσεων του ΕΤΠ, η οποία υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE) με την οικονομική υποστήριξη των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία συνεισφέρουν στο Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΤΠ).

1.2.4. Ευρωπαϊκά προγράμματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρει μια σειρά από ευκαιρίες για επιχορηγήσεις για νεοσύστατες επιχειρήσεις 2021-2027. Οι δυνητικοί δικαιούχοι των κονδυλίων από τα

επιχειρησιακά προγράμματα μπορεί να είναι κρατικές υπηρεσίες και ιδρύματα, ΜΚΟ, φορείς της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης, ο ιδιωτικός τομέας κ.λπ.

- Πρόγραμμα "[Ανταγωνιστικότητα και καινοτομίες στις επιχειρήσεις για την περίοδο 2021-2027](#)"
- [Επιχειρησιακό πρόγραμμα για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού για την περίοδο 2021-2027](#)
- [Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης](#), 2021-2027
- [Πρόγραμμα Θάλασσας και Αλιείας](#)
- Πρόγραμμα "[Ανάπτυξη καινοτομιών στις επιχειρήσεις](#)"

1.2.5. Προγράμματα επιχορήγησης

Για ποια προγράμματα επιχορήγησης μπορούν να υποβάλουν αίτηση οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) το 2024; Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) έχουν πρόσβαση σε διάφορα προγράμματα επιχορήγησης που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024. Τα προγράμματα αυτά είναι ποικίλα και έχουν σχεδιαστεί για τη στήριξη διαφορετικών τύπων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, καινοτομίας και ανάπτυξης.

[Πρόγραμμα ενιαίας αγοράς](#)

Το πρόγραμμα "Ενιαία αγορά" αποσκοπεί στην υποστήριξη των ΜΜΕ στην προσπάθειά τους να ενταχθούν αποτελεσματικότερα στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Στόχος είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε νέες αγορές και στη χρηματοδότηση, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και την εξέλιξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το πρόγραμμα αυτό δίνει τη δυνατότητα στις ΜΜΕ να αυξήσουν την προβολή και την ανταγωνιστικότητά τους εντός της ΕΕ, προσφέροντας ποικίλα εργαλεία και πόρους που βοηθούν σε αυτή τη διαδικασία. Η διαχείριση του προγράμματος βρίσκεται στα χέρια του Εκτελεστικού Οργανισμού για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας και για τις ΜΜΕ (EISMEA), ο οποίος διασφαλίζει ότι οι πολιτικές και τα μέτρα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μικρών επιχειρήσεων.

[Διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη" \(CEF\)](#)

Η διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη" (CEF) είναι εξαιρετικά σημαντική για τις ΜΜΕ που συμμετέχουν σε έργα ενέργειας, μεταφορών και ψηφιακής τεχνολογίας. Ο μηχανισμός αυτός προσφέρει χρηματοδότηση για έργα υποδομής που είναι σημαντικά

για την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και τη στήριξη της συνολικής οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ. Το CEF λειτουργεί ως καταλύτης για την ανάπτυξη βασικών τομέων, ενώ παράλληλα προσφέρει ευκαιρίες στις ΜΜΕ να συμμετάσχουν σε μεγάλα έργα. Ο μηχανισμός διαχειρίζεται από δύο οργανισμούς, τον Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό για το κλίμα, τις υποδομές και το περιβάλλον (CINEA) και τον Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό για την υγεία και την ψηφιοποίηση (HaDEA), ο οποίος παρέχει εξειδικευμένη προσέγγιση στους διάφορους τομείς στήριξης.

[Horizon Europe](#)

Το πρόγραμμα "Ορίζοντας Ευρώπη" είναι το εμβληματικό πρόγραμμα της ΕΕ για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας. Προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για τις ΜΜΕ που επιδιώκουν την καινοτόμο ανάπτυξη και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Το πρόγραμμα υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών δραστηριοτήτων, που καλύπτουν διάφορους τομείς, από τη βασική έρευνα έως την εφαρμοσμένη επιστημονική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα "Ορίζοντας Ευρώπη" είναι ο διάδοχος του επιτυχημένου προγράμματος "Ορίζοντας 2020" και συνεχίζει να αποτελεί βασικό μέσο για τη στήριξη της επιστημονικής καινοτομίας στην ΕΕ, υποστηρίζοντας έτσι την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

[Ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής](#)

Η ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής επικεντρώνεται στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της ΕΕ και στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Παρέχει σημαντικούς χρηματοδοτικούς πόρους για επενδύσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη, που περιλαμβάνουν τη στήριξη των ΜΜΕ. Η πολιτική συνοχής διαδραματίζει βασικό ρόλο στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει τις κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις. Οι ΜΜΕ στις διάφορες περιφέρειες της ΕΕ μπορούν να επωφεληθούν από την πολιτική αυτή, λαμβάνοντας στήριξη για να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

[Διευκόλυνση μικροχρηματοδότησης Progress](#)

Ο μηχανισμός μικροχρηματοδότησης Progress αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τις ΜΜΕ, ιδίως για εκείνες που μόλις ξεκινούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους. Προσφέρει μικροδάνεια αξίας έως 25.000 ευρώ, τα οποία είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους. Η διευκόλυνση συνεργάζεται με διάφορους παρόχους μικροπιστώσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους επιχειρηματίες που συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη λήψη παραδοσιακής τραπεζικής χρηματοδότησης. Ο μηχανισμός αυτός είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για νεοσύστατους επιχειρηματίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις που αναζητούν τρόπους χρηματοδότησης των εγχειρημάτων τους.

1.3. Πώς το UNWE υποστηρίζει τους φοιτητές και τους αποφοίτους να ξεκινήσουν μια νέα επιχειρηματική ιδέα

1.3.1. Εργαστήρια, συνέδρια, συναντήσεις, συζητήσεις

Το πρώτο [Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας](#) (ICCD) στη Βουλγαρία κατασκευάστηκε το 2002 και λειτουργεί με επιτυχία από το 2003 στο UNWE. Το κέντρο εξυπηρετεί φοιτητές, διδακτορικούς φοιτητές και καθηγητές τόσο από το UNWE όσο και από άλλες βουλγαρικές και ξένες ανώτατες σχολές. Το ICCD συμμετέχει ενεργά στις διαδικασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και ανάπτυξης σταδιοδρομίας των φοιτητών με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην αγορά εργασίας. Η ομάδα του εργάζεται για την επίτευξη υψηλού επιπέδου ευαισθητοποίησης των φοιτητών σχετικά με τις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της σύγχρονης αγοράς εργασίας, καθώς και για την ενεργό συμμετοχή τους στις διαδικασίες για την επίτευξη επιτυχούς επαγγελματικής εξέλιξης.

Τον Μάιο του 2022, άνοιξε το μοναδικό στη Βουλγαρία **University Startup Hub** στο UNWE. Ο κύριος ρόλος του είναι να προσελκύσει φοιτητές με καινοτόμο επιχειρηματικό όραμα και επιχειρηματικό πνεύμα, να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις ιδέες τους, καθώς και να κοιτάζουν πέρα από τα όρια των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι επιχειρήσεις. Οι φοιτητές λαμβάνουν υποστήριξη από την ομάδα του κόμβου νεοφυών επιχειρήσεων με διαβουλεύσεις, κατάρτιση, δικτύωση, ανοικτές διαλέξεις, συναντήσεις καθοδήγησης με εκπροσώπους νεοφυών και ήδη αναπτυγμένων

επιχειρήσεων. Ορισμένες από τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται από το Startup Hub είναι οι εξής:

- Πρόγραμμα Startup mentoring του UNWE (Οκτώβριος 2022) - μια σειρά συναντήσεων φοιτητών από το UNWE με εκπροσώπους του οικοσυστήματος startup, κατά τις οποίες ο καθένας από αυτούς μίλησε για την επιτυχημένη πορεία τους στην υλοποίηση των καινοτόμων έργων τους.
- Εκπαίδευση με θέμα "Επιχειρηματικότητα με περιορισμένους πόρους" (Νοέμβριος 2022) - ο λέκτορας Gospodin Bodurov παρουσίασε στους συμμετέχοντες την πορεία του προς την επιτυχία, καθώς και τις κύριες ιδιότητες που πρέπει να διαθέτει ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας,
- Πάνω από τριάντα καφέδες καθοδήγησης με εκπροσώπους του Ταμείου των Ταμείων (Νοέμβριος 2022 - Ιανουάριος 2024) - στις εκδηλώσεις συμμετείχαν περισσότεροι από 100 φοιτητές, οι οποίοι έλαβαν συμβουλές από εκπροσώπους του Ταμείου των Ταμείων και την ομάδα του Startup Hub, μοιράστηκαν τις καινοτόμες ιδέες τους, για τις οποίες έλαβαν επίσης πολύτιμες συμβουλές για την υλοποίηση. Επί του παρόντος, 15 από αυτές βρίσκονται σε φάση ετοιμότητας χρηματοδότησης,
- Ημέρα νεοφυών επιχειρήσεων στο UNWE με ιδρυτές επιτυχημένων νεοφυών επιχειρήσεων (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2022)- Εκπαίδευση με θέμα "Δεξιότητες για την επιχειρηματικότητα" μαζί με το JobTiger (Δεκέμβριος 2022) - η εκδήλωση αποτελεί μέρος μιας σειράς παρόμοιων εκπαιδεύσεων στις οποίες κορυφαίοι εμπειρογνώμονες, επιχειρηματίες, εκπαιδευτικοί στον τομέα και εκπρόσωποι επενδυτικών κεφαλαίων μοιράζονται εμπειρίες και γνώσεις με στόχο την ανάπτυξη των επιχειρηματικών και καινοτομικών δεξιοτήτων των νέων και την ενημέρωσή τους σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης νεοφυών επιχειρήσεων, τον τρόπο προετοιμασίας επιχειρηματικών σχεδίων και τον τρόπο παρουσίασης των ιδεών τους σε επενδυτές,
- Προσομοίωση παιχνιδιού για νέους επιχειρηματίες σε συνεργασία με τη Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων S³ (μ. Μάρτιος 2023) - πάνω από 50 μαθητές ανέλαβαν το ρόλο των καινοτόμων μέσω μιας ειδικά αναπτυγμένης εφαρμογής, η οποία τους καθιστά μέρος ενός έργου νεοφυούς επιχείρησης στο οποίο κάθε συμμετέχων μπορεί να σχεδιάσει τη μελλοντική ανάπτυξη της εταιρείας,
- Κοινή χρήση πόρων στο Κέντρο Εκπαίδευσης της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών και διοργάνωση σειράς διαδικτυακών σεμιναρίων "Επιστήμη,

καινοτομία και επιχειρήσεις" - "Ξεκινήστε την επιχείρησή σας προετοιμασμένοι - Πώς να εφαρμόσετε με επιτυχία μια επιστημονική ανάπτυξη ή καινοτόμο ιδέα στην πράξη" (Μάρτιος 2023), "Επιχειρηματικότητα και επιστήμη προς όφελος της κοινωνίας" (Απρίλιος 2023), "Ψηφιακό περιεχόμενο στο ταξίδι του πελάτη και χρήση της τεχνητής νοημοσύνης (AI)" (Μάιος 2023) - πάνω από 400 φοιτητές και διδακτορικοί φοιτητές από το UNSS και το BAS έλαβαν μέρος στην κοινή σειρά εκδηλώσεων "Επιστήμη, καινοτομία και επιχείρηση", κύριος στόχος της οποίας είναι η διδασκαλία της επιχειρηματικότητας σε νέους ερευνητές.

1.3.2. Επιτυχημένη εκκίνηση των αποφοίτων του UNWE:

[Gamifino](#), [VRtual Space LLC](#) , [Pleggi](#), [MindFit](#), [Colibra](#), Phyre

1.4. Αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για τη Βουλγαρία

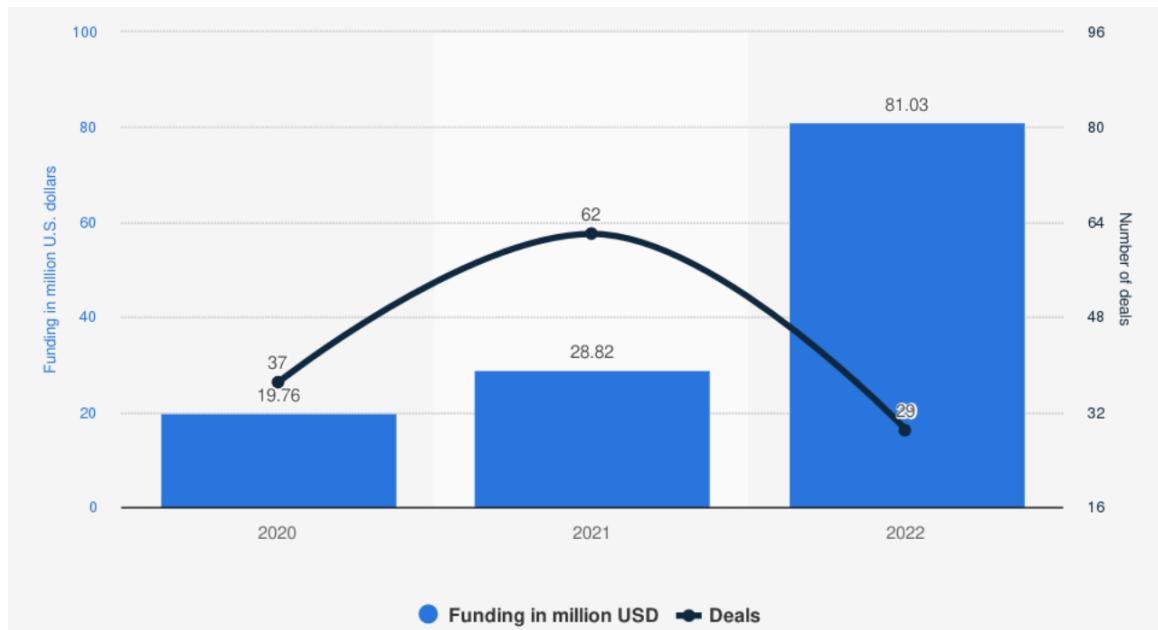
Η Βουλγαρία έχει μια σχετικά μικρή αγορά, αλλά ελέγχει αρκετά κουτάκια για ένα ισχυρό οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων: ισχυρή ψηφιακή υποδομή, ποικιλία προγραμμάτων υποστήριξης και κορυφαία τεχνολογικά talenta. Η Βουλγαρία έχει μέχρι στιγμής δημιουργήσει ένα ισχυρό περιβάλλον υποστήριξης νεοφυών επιχειρήσεων με μια σειρά επιτυχημένων επιταχυντών και θερμοκοιτίδων. Το τοπικό οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων πέτυχε επίσης ένα σημαντικό ορόσημο το 2022 με τον πρώτο της μονόκερο, την Payhawk. Αυτή η ιστορία επιτυχίας έφερε νέα πνοή στο οικοσύστημα, καθώς η Βουλγαρία τραβάει την προσοχή των αμερικανικών και δυτικοευρωπαϊκών VCs.

Από το 2023, η Βουλγαρία έχασε 2 θέσεις στον Παγκόσμιο Δείκτη Οικοσυστήματος Νεοφυών Επιχειρήσεων, έχοντας πλέον καταλάβει την 38η θέση παγκοσμίως.

Τα πιο ενεργά επιχειρηματικά άτομα είναι οι 25-44 ετών. Η ομάδα των 18-24 ετών παρουσιάζει ποσοστό συμμετοχής σχεδόν εξίσου υψηλό με την υποομάδα των 35-44 ετών. Οι νέοι επιχειρηματίες διαθέτουν ορισμένα σημαντικά πλεονεκτήματα, συμπεριλαμβανομένου του χαμηλού κόστους ευκαιρίας του χρόνου και η τόνωση της επιχειρηματικότητας μεταξύ τους θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική. Η παροχή συνθηκών για επιχειρηματικές ευκαιρίες στους νέους έχει τη δυνατότητα να μειώσει το ποσοστό μετανάστευσης των νέων και να αποτελέσει ακόμη και έναν από τους βασικούς παράγοντες για την τόνωση των επαναπατρισθέντων. Αυτό πρέπει να έχει θετικό αντίκτυπο στο συνολικό οικονομικό περιβάλλον, διότι οι οικονομίες με

υψηλή συμμετοχή του γυναικείου εργατικού δυναμικού είναι πιο ανθεκτικές, καθώς βιώνουν λιγότερο συχνά επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Μέγεθος της αγοράς νεοφυών επιχειρήσεων στη Βουλγαρία από το 2020 έως το 2022, με βάση την αξία της χρηματοδότησης και τον αριθμό των συμφωνιών:

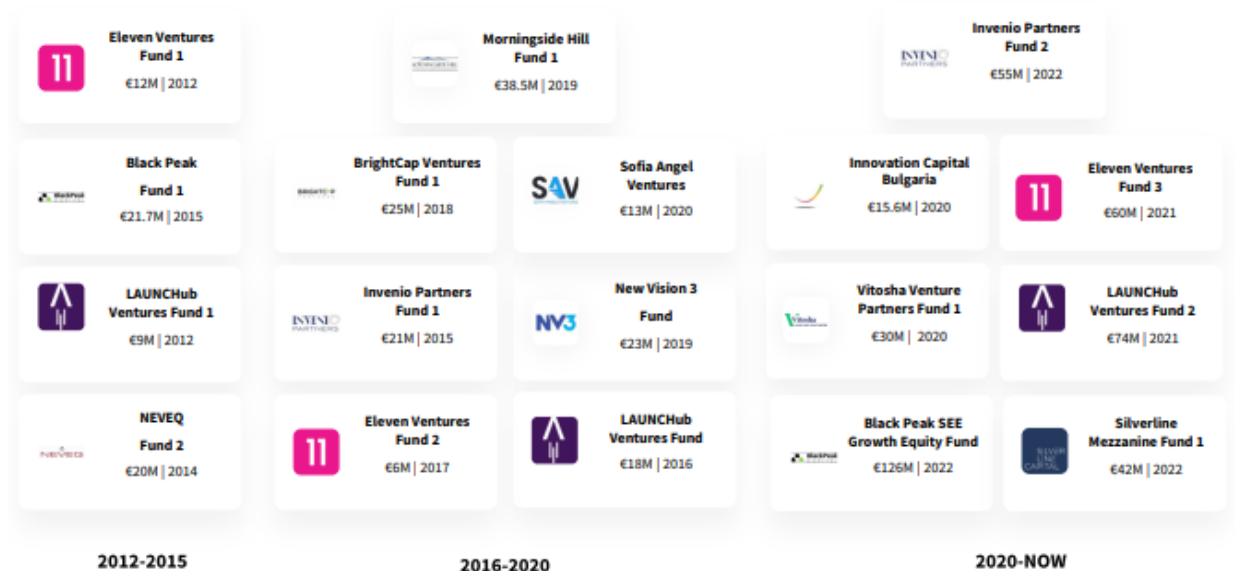

Πηγή: Statista

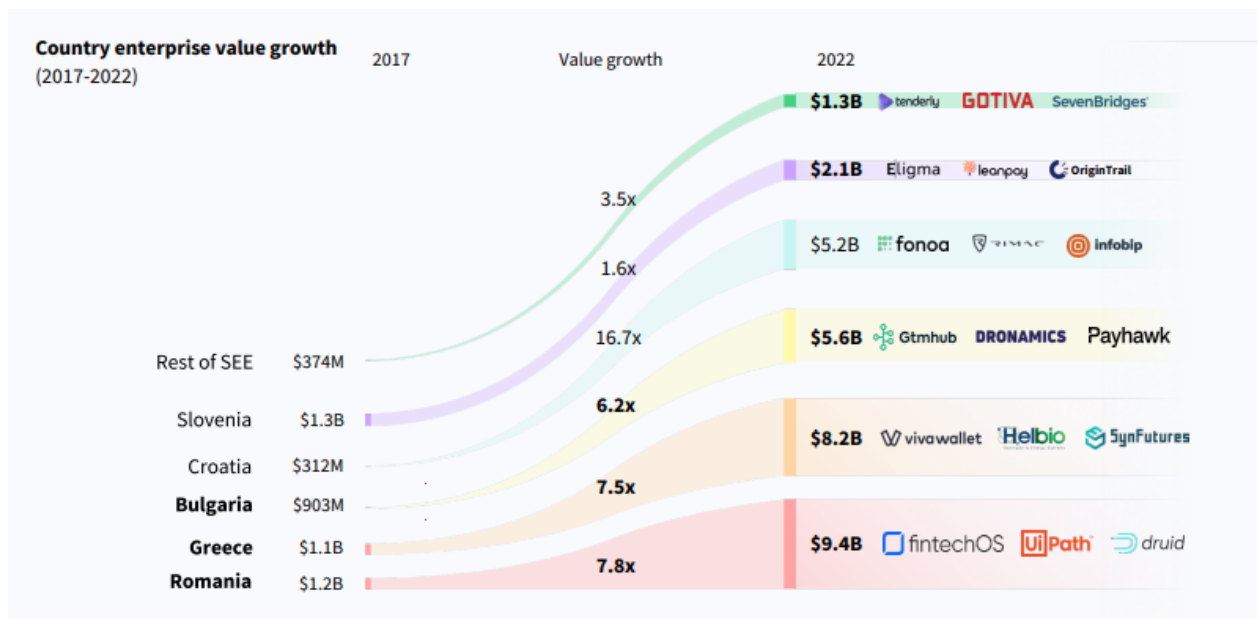
Η Βουλγαρία είναι ένας από τους κορυφαίους επενδυτικούς κόμβους στη ΝΑ Ευρώπη.

Ένα κύμα νέων ταμείων έχει εμφανιστεί στη Βουλγαρία από το 2012

Η Ρουμανία, η Ελλάδα και η Βουλγαρία έχουν αυξηθεί και αποτελούν πλέον το 70% της αξίας των επιχειρήσεων του οικοσυστήματος της ΝΑ Ευρώπης.

Πηγή: (bvca.bg)

Σύμφωνα με την έκθεση SEE Report 2022-November Οι νεοφυείς επιχειρήσεις δημιουργούν ευκαιρίες για ταλέντα σε όλη τη Νοτιοανατολική Ευρώπη:

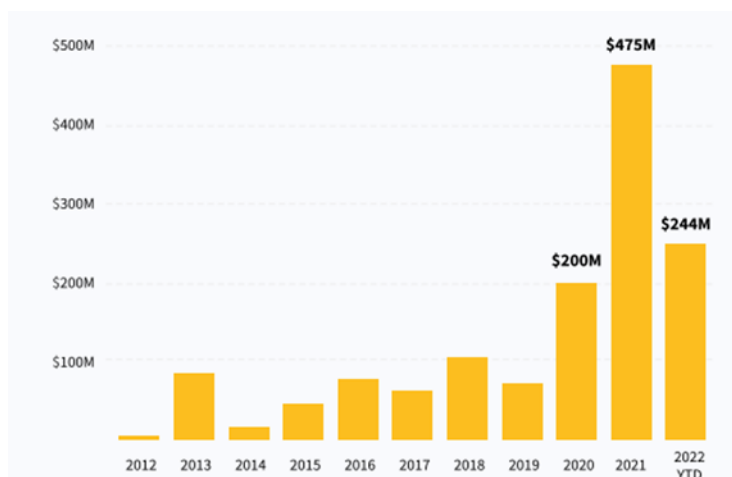
Startup job openings per 100,000 inhabitants

Bulgaria 80+

Distribution of startup job openings in SEE (Top 5)

Bulgaria 21%

Το 2022 είναι ήδη η δεύτερη υψηλότερη χρονιά για επενδύσεις VC σε βουλγαρικές νεοφυείς επιχειρήσεις, μόνο μετά το 2021 που έχει σπάσει ρεκόρ.

2. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΚΥΠΡΟΣ

2.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία και πρωτοβουλίες της χώρας

Ως νεοσύστατες επιχειρήσεις, οι νεοφυείς επιχειρήσεις προσφέρουν καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες που εξαπλώνονται συνεχώς σε όλη την Κύπρο (Deloitte, 2020-Kollmann et al, 2016). Ωστόσο, η Κύπρος δεν έχει ακόμη αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο και εξειδικευμένο σύστημα καταχώρισης για νεοφυείς επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, οι όροι, οι κανονισμοί και οι απαιτήσεις/κριτήρια φαίνεται να είναι τα ίδια με κάθε νέα επιχείρηση εισόδου στην αγορά που δυνητικά εφαρμόζεται σε αυτό το πλαίσιο. Επί του παρόντος, ο επιχειρηματίας μιας νεοσύστατης επιχείρησης εγγράφεται ως αυτοαπασχολούμενος. Όπως κάθε άλλη νέα επιχείρηση, η νεοφυής επιχείρηση χρειάζεται επίσης πρόσβαση σε εργαλεία οικονομικής στήριξης για την ταχεία ανάπτυξή της. Συνήθως στα πρώτα βήματα μιας νεοσύστατης επιχείρησης η χρηματοδότηση προκύπτει από τους ιδρυτές της. Όμως η αυτοχρηματοδότηση δεν είναι αρκετή για τις περισσότερες περιπτώσεις στον τομέα και συχνά αναζητούνται άλλες πηγές χρηματοδότησης. Η συγκεκριμένη αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων για τη στήριξη των νεοφυών επιχειρήσεων στην Κύπρο αποτελεί μια πρόκληση που αντιμετωπίζει αντίστοιχα η νεοφυής επιχείρηση. Η απρόσκοπτη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία είναι απαραίτητη, δηλαδή για την ίδρυση, την ανάπτυξη και την επιβίωση αυτού του είδους των νέων επιχειρήσεων. Στην Κύπρο, είναι δυνατή η εξεύρεση χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις μέσω διάφορων πηγών. Ως εκ τούτου, οι πηγές αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν και από πτυχιούχους επιχειρηματίες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τις δικές τους νεοσύστατες επιχειρήσεις. Μεταξύ των αναφερόμενων πηγών, παρατηρούμε τις ακόλουθες επιλογές:

i. **Πηγή συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για νέα επιχειρηματική δραστηριότητα**

Για την περίοδο 2021-2027, η Κύπρος υλοποιεί συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην προώθηση νέων, βιώσιμων και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Ένα τέτοιο πρόγραμμα που ονομάζεται "T.H.A.L.E.I.A." 2021-2027, το οποίο παρέχει

ευκαιρίες και δυνατότητες για την ανάπτυξη επιχειρήσεων με τη μορφή μη επιστρεπτέων γραμματίων/χρηματοδοτικής στήριξης (Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, 2021). Συγκεκριμένα, την ευθύνη για το πρόγραμμα έχει το Τμήμα Βιομηχανίας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Παράλληλα, το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας διαχειρίζεται επίσης συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για την ίδρυση και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.

ii. **Πηγή κρατικών επιδοτήσεων**

Είναι προφανές ότι στην Κύπρο, οι νεοσύστατες επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτούνται και να υποστηρίζονται μέσω κρατικών επιχορηγήσεων από το στάδιο της ίδρυσής τους μέχρι την ανάπτυξή τους. Η δυνατότητα αυτή διοχετεύεται μέσω του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας καθώς και της Υπηρεσίας Βιομηχανίας και Τεχνολογίας (BUSINESS in CYPRUS, 2023).

iii. **Πηγή τραπεζικής χρηματοδότησης και σχετικά δάνεια**

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Κύπρο, συμπεριλαμβανομένων των νεοσύστατων επιχειρήσεων, μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τις κυπριακές τράπεζες με τη μορφή δανείων. Ο τραπεζικός δανεισμός προϋποθέτει ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα χρηματοδοτείται εν μέρει με ίδια κεφάλαια/ίδια κεφάλαια και ότι η τράπεζα είναι εξασφαλισμένη με εγγυήσεις ή υποθήκες. Στην τράπεζα πρέπει επίσης να υποβληθούν ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο και πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία για τη βιωσιμότητα της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

iv. **Πηγή εναλλακτικών μηχανισμών χρηματοδότησης**

Εκτός από τα παραπάνω συστήματα χρηματοδότησης, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί στην Κύπρο εναλλακτικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, το Κυπριακό Δίκτυο Επιχειρηματικών Αγγέλων (CYBAN) και η Πλατφόρμα Crowdfunding, οι οποίοι επίσης υποστηρίζουν τη νεανική επιχειρηματικότητα. Τέλος, έχουν αναπτυχθεί ορισμένες συμφωνίες επιχειρηματικού κεφαλαίου μεταξύ επιχειρήσεων και επενδυτών στην ευρύτερη περιοχή της Κύπρου (Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, 2015).

2.2.Ο ρόλος της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας

2.2.1. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο της κυβέρνησης και των κυβερνητικών φορέων στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις.

Με στόχο την υποστήριξη της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, πολλά υπουργεία και άλλοι κυβερνητικοί φορείς προωθούν ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Αναλυτικότερα:

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας

Καθώς η Κύπρος είναι μέλος του δικτύου EUGO, το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ανέπτυξε το Ενιαίο Κέντρο Εξυπηρέτησης (PCP Cyprus) για να διευκολύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών (Business in Cyprus, 2023; EU 2023). Το PCP Cyprus είναι μια πύλη την οποία οι επιχειρηματίες μπορούν να χρησιμοποιούν για να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με πρακτικές πτυχές ή να αγοράζουν βοήθεια. Στην πύλη, οι επιχειρηματίες μπορούν επίσης να βρουν πληροφορίες σχετικά με το *Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (RIF)*, το οποίο είναι ο κύριος φορέας χρηματοδότησης της επιχειρηματικής έρευνας και των καινοτομιών, και την *Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας* που προσφέρει υποστήριξη μέσω διαφόρων προγραμμάτων.

Το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής

Το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση του προγράμματος "Cyprus Startup Visa" που επιτρέπει σε επιχειρηματίες εκτός ΕΕ να ιδρύσουν τη νεοφυή τους επιχείρηση στη χώρα. Ένας πρακτικός οδηγός είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα του Υπουργείου. Το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής υποστηρίζει επίσης τις νεοφυείς επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε διεθνή εργαστήρια και εκδηλώσεις. Φέτος το Υπουργείο προσέφερε οικονομική στήριξη σε επιλεγμένες νεοφυείς επιχειρήσεις για τη συμμετοχή τους στο 25ο MIT Global Startup Workshop (MIT GSW) 2023 (DMRID, 2023).

Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (RIF)

Το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (RIF) ιδρύθηκε το 1996 και είναι η εθνική αρχή που είναι υπεύθυνη για τη στήριξη και την προώθηση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και των καινοτομιών (RIF, 2023). Το RIF λειτουργεί ως θερμοκοιτίδα νεοφυών επιχειρήσεων. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, οι επιχειρηματίες μπορούν να βρουν πληροφορίες σχετικά με ευκαιρίες χρηματοδότησης, όπως οι προσκλήσεις της EE Horizon Call ή οι προσκλήσεις ReStart Research. Το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (RIF) διοργανώνει επίσης εργαστήρια για την εξοικείωση των επιχειρηματιών με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και την υποβολή προτάσεων.

Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας

Η Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας έχει ως στόχο να υποστηρίξει την καινοτομία στον τομέα της μεταποίησης, να βελτιώσει την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, να ενισχύσει την αλληλεπίδραση του τομέα των υπηρεσιών με τη μεταποιητική βιομηχανία, να υποστηρίξει την επιχειρηματικότητα και να βελτιώσει την πρόσβαση σε ευκαιρίες χρηματοδότησης (MECI 2023). Η Υπηρεσία επιχειρεί να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Έτσι, τα Σχέδια Επιχορήγησης έχουν σχεδιαστεί για την ενίσχυση και υποστήριξη του μεταποιητικού τομέα, καθώς και της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας και της ψηφιακής ετοιμότητας.

Invest Cyprus (κόμβος)

Invest Cyprus¹, η Εθνική Αρχή Προώθησης Επενδύσεων της Κύπρου προσπαθεί να προσελκύσει και να διευκολύνει τις ξένες επενδύσεις και την ανάπτυξη επιχειρήσεων στην Κύπρο (Invest Cyprus 2023). Η Invest Cyprus ενημερώνει μέσω διαφόρων εκδόσεων (Invest Cyprus 2019) τους πολίτες της ΕΕ για την ευκαιρία να έρθουν στην Κύπρο και να ξεκινήσουν την επιχείρησή τους. Ενημερώνει επίσης τους πολίτες εκτός ΕΕ για την κυπριακή βίτσα για νεοφυείς επιχειρήσεις και τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που μπορεί να εκμεταλλευτεί μια νεοφυής επιχείρηση, όπως το πρόγραμμα "Ορίζοντας 2020" της ΕΕ ή το Κυπριακό Δάνειο Επιχειρηματικότητας (δάνεια με ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις). Παρέχει επίσης στους επενδυτές

¹ Επενδύστε στην Κύπρο σε μη κερδοσκοπικό εθνικό φορέα της κυβέρνησης

πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία του *Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (RIF)* και του *Κυπριακού Δικτύου Επιχειρηματικών Αγγέλων (CyBAN)*.

Το Τμήμα Μητρώου Εταιρειών και Πνευματικής Ιδιοκτησίας

Το Τμήμα Εταιρειών του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Πνευματικής Ιδιοκτησίας, που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, είναι υπεύθυνο για την προώθηση της ανάπτυξης και λειτουργίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων (Τμήμα Εταιρειών, 2023). Στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εταιρειών οι δυνητικές ή υφιστάμενες επιχειρήσεις μπορούν να βρουν λεπτομερή οδηγό για την ίδρυση νέας επιχείρησης στην Κύπρο ή στο εξωτερικό, τη συγχώνευση υφιστάμενων επιχειρήσεων, τη σύσταση συνεταιρισμού κ.λπ. Ενώ το Τμήμα Εταιρειών του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας υποστηρίζει τις νέες επιχειρήσεις να αντεπεξέλθουν στο νομικό πλαίσιο, οι προσπάθειές του να προωθήσει τις διαθέσιμες ευκαιρίες χρηματοδότησης είναι περιορισμένες.

2.2.2 Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο του κλάδου στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοσύστατες επιχειρήσεις

Το Cyprus Business Angels Network (CyBAN) είναι ένα διαδικτυακό δίκτυο που στοχεύει στη σύνδεση νεοφυών επιχειρήσεων με δυνητικούς επενδυτές. Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις λαμβάνουν συμβουλές σχετικά με τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, την παρουσίαση των επενδυτών, τις ευκαιρίες χρηματοδότησης/επιχορήγησης και τις αιτήσεις (CyBAN, 2023). Το CyBAN συμμετέχει, σε συνεργασία με πανεπιστήμια της ΕΕ, σε προσκλήσεις του προγράμματος Erasmus+ και του Ορίζοντα της ΕΕ, προκειμένου να στηρίξει την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία και να αυξήσει τις γνώσεις των επιχειρηματιών σχετικά με πιθανές ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Στο ίδιο πνεύμα, το Κυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο, ένας ιδιωτικός εταιρικός φορέας οικονομικά ανεξάρτητος από το κράτος, έχει ως στόχο την προώθηση των επιχειρηματικών συμφερόντων και, ως εκ τούτου, προσφέρει κατάρτιση, υποστήριξη και πληροφόρηση σε νεοφυείς επιχειρήσεις (CCCI, 2023). Τα τοπικά επιμελητήρια ενεργούν ανάλογα.

2.2.3. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο των κέντρων επώασης-επιταχυντών στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις

- Στην Κύπρο υπάρχει υποδομή από την άποψη των κέντρων θερμοκοιτίδων-επιταχυντών. Η Deloitte διαχειρίζεται το Κέντρο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (IEC) στη Λεμεσό, το οποίο είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη τοπικών και εισερχόμενων νεοφυών επιχειρήσεων (Deloitte, 2023). Επιπλέον, το IEC σε συνεργασία με την Τράπεζα Κύπρου δημιούργησε το Aris, ένα κέντρο επιτάχυνσης που έχει ως στόχο να βοηθήσει καινοτόμες ιδέες να μετατραπούν σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Το Aris διοικείται από το IEC, ενώ εμπειρογνώμονες και ακαδημαϊκοί συμμετέχουν στις σχετικές διαδικασίες. Οι χρηματοοικονομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες της Deloitte συνδέουν τους νέους επιχειρηματίες με δυνητικούς ιδιώτες επενδυτές και τους βοηθούν να αναπτύξουν επιχειρηματικά σχέδια, τους συνδράμουν στις καθημερινές τους δραστηριότητες και τους υποστηρίζουν κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων. Βοηθούν επίσης τους νέους επιχειρηματίες να αντιστοιχίσουν την προσφορά τους με τις ευρωπαϊκές προσκλήσεις και να αναπτύξουν και να υποβάλουν προτάσεις.
- Το Κέντρο Καινοτομίας IDEA είναι ένα άλλο μη κερδοσκοπικό κέντρο επιτάχυνσης-εκκολαπτηρίου που υποστηρίζεται από την Τράπεζα Κύπρου με στόχο την ενθάρρυνση των νέων Κυπρίων επιχειρηματιών (Τράπεζα Κύπρου 2023).
- Το Junior Achievement Cyprus είναι επίσης ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, μέλος του Junior Achievement Worldwide, με στόχο να εμπνεύσει, να εκπαιδεύσει, να ενθαρρύνει και να υποστηρίζει τους νέους επιχειρηματίες (Junior Achievement Cyprus 2023).

2.2.4. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο των πανεπιστημίων στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις

Παρόλο που τα πανεπιστήμια στην Κύπρο παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης. Ένας μικρός αριθμός πανεπιστημίων μοιράζεται πληροφορίες μέσω των ιστοτόπων τους σχετικά με τα προγράμματα της EE Horizon 2020, Erasmus+, COST, LIFE και άλλες προσκλήσεις (CUT 2023). Πραγματοποιούν επίσης εργαστήρια και σεμινάρια για την ενημέρωση

των νέων επιχειρηματιών σχετικά με τις πιθανές ευκαιρίες χρηματοδότησης. Τα πανεπιστήμια ισχυρίζονται ότι υποστηρίζουν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις, παρέχοντας συμβουλές και ενθαρρύνοντάς τους να συμμετέχουν σε δίκτυα και διαγωνισμούς νεοφυών επιχειρήσεων. Το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, μέσω του γραφείου διασύνδεσής του, ενημερώνει τους φοιτητές και τους αποφοίτους για ευκαιρίες όπως ο διαγωνισμός Junior Achievement Start-Up Cyprus (NUP, 2023a). Πέρυσι, τρεις μεταπτυχιακοί φοιτητές του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου συμμετείχαν στην τελική φάση του διαγωνισμού JA Cyprus με την καινοτόμο ιδέα τους "Παγκόσμιοι Ιστορικοί Θησαυροί" (NUP, 2023b). Για την υλοποίηση παρόμοιων πρωτοβουλιών τα πανεπιστήμια έχουν ιδρύσει τα κέντρα καινοτομίας ή τα ερευνητικά τους κέντρα, αλλά η δομή και οι παρεχόμενες υπηρεσίες δεν είναι σαφείς (INTENTIP, 2023).

Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις τα πανεπιστήμια αναλαμβάνουν την ευθύνη να ηγηθούν ή να υποστηρίξουν την ανάπτυξη, υποβολή και υλοποίηση ερευνητικών προτάσεων που αφορούν νεοσύστατες και νέες επιχειρήσεις.

3. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΓΑΛΛΙΑ

Στη Γαλλία, η επιχειρηματικότητα, γενικά, χαίρει μεγάλης εκτίμησης, αντανακλώντας την ισχυρή τάση της χώρας προς την καινοτομία και τη δημιουργικότητα, η οποία είναι βαθιά ριζωμένη στην πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της. Με την πάροδο των ετών, η Γαλλία έχει τοποθετηθεί στρατηγικά ως ένα έθνος με γνώμονα την καινοτομία, αναγνωρίζοντας τον κρίσιμο ρόλο της επιχειρηματικής κατάρτισης στην οικονομική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων. Ως αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών, η Γαλλία κατατάσσεται ως η πέμπτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, καθώς φιλοξενεί 31 από τις 500 ισχυρότερες εταιρείες του κόσμου (Βιομηχανικός δυναμισμός και γαλλική καινοτομία, 2023). Επιπλέον, διατηρώντας 71 clusters, η χώρα περιλαμβάνει ένα ελκυστικό οικοσύστημα με περίπου 13.000 νεοφυείς επιχειρήσεις που ευδοκιμούν παρά το δύσκολο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Οι εν λόγω νεοφυείς επιχειρήσεις παρουσίασαν αξιοσημείωτη αύξηση των εσόδων κατά +32% μεταξύ 2021 και 2022, η οποία οφείλεται στην ισχυρή εγχώρια αγορά και στη διεθνή επέκταση (France Digitale, 2023). Οι εξελισσόμενες τάσεις στη γαλλική σκηνή των νεοφυών επιχειρήσεων έχουν ενισχύσει την αξία των πρωτοβουλιών κατάρτισης

και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας ως μέσο προετοιμασίας των επίδοξων επιχειρηματιών για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις αυτού του δυναμικού τομέα, εξασφαλίζοντας παράλληλα τα απαραίτητα κεφάλαια για την κλιμάκωση.

3.1. Πηγές χρηματοδότησης στη Γαλλία

3.1.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία από τα οποία μπορούν να επωφεληθούν οι φοιτητές και οι νέοι επιχειρηματίες

Jeune Entreprise Universitaire (J.E.U.):

Ο γαλλικός οικονομικός νόμος του 2008 εισήγαγε την πρωτοβουλία Jeune Entreprise Universitaire (J.E.U.), με στόχο την προώθηση της δημιουργίας επιχειρήσεων από φοιτητές και ερευνητικό προσωπικό στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα αυτό αναγνωρίζει τις επιχειρήσεις ως J.E.U. μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους που προηγείται της όγδοης επετείου τους, υπό την προϋπόθεση ότι διοικούνται ή ανήκουν άμεσα (τουλάχιστον 10%) σε φοιτητές, πρόσφατους απόφοιτους μεταπτυχιακών ή διδακτορικών σπουδών (εντός πενταετίας) ή σε άτομα που ασχολούνται με τη διδασκαλία ή την έρευνα. Το J.E.U. προσφέρει διάφορα οικονομικά κίνητρα στις εταιρείες που πληρούν τις προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων εκτεταμένων φορολογικών απαλλαγών, όπως η πλήρης απαλλαγή από τον ετήσιο κατ' αποκοπή φόρο, τον εταιρικό φόρο, τις εδαφικές οικονομικές εισφορές και τον φόρο ακίνητης περιουσίας επί των κτισμάτων για διάρκεια επτά ετών. Επιπλέον, οι εταιρείες αυτές απαλλάσσονται από τις εργοδοτικές κοινωνικές εισφορές και μπορούν να επωφεληθούν ταυτόχρονα από την πίστωση φόρου έρευνας και τις απαλλαγές από τον φόρο κέρδους. Ένα ελκυστικό χαρακτηριστικό είναι επίσης η δυνατότητα επιστροφής των οφειλών από τη φορολογική πίστωση έρευνας για ολόκληρη την περίοδο της επιμόρφωσης, διευκολύνοντας τη σημαντική οικονομική ανακούφιση των νέων επιχειρήσεων με έδρα τα πανεπιστήμια.

Επαγγελματικά δίκτυα και διαγωνισμοί για επιχειρηματική υποστήριξη:

Παράλληλα με τα κυβερνητικά χρηματοδοτικά εργαλεία, τα επαγγελματικά δίκτυα και οι διαγωνισμοί προσφέρουν ζωντανή υποστήριξη στους νέους Γάλλους επιχειρηματίες. Το δίκτυο BGE διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη πολύ μικρών

επιχειρήσεων από το στάδιο της δημιουργίας τους έως την ανάπτυξή τους, παρέχοντας ένα δομημένο σύστημα καθοδήγησης προσαρμοσμένο στο επίπεδο προόδου της επιχείρησης. Η Initiative France εμφανίζεται επίσης ως δίκτυο που περιλαμβάνει τοπικούς επιχειρηματίες, προσφέροντας χρηματοδοτικές λύσεις, όπως δάνεια έως 10.000 ευρώ σε συνδυασμό με εξατομικευμένη υποστήριξη, καλύπτοντας έτσι τις κρίσιμες ανάγκες των νεοφυών επιχειρήσεων. Ένας άλλος αξιοσημείωτος φορέας, το δίκτυο Moonjee, απευθύνεται ειδικά σε επιχειρηματίες ηλικίας 18 έως 30 ετών, προσφέροντας υπηρεσίες καθοδήγησης και ετήσια βραβεία ύψους έως 10.000 ευρώ. Αυτά τα βραβεία και το πρόγραμμα καθοδήγησης έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν τους νέους επιχειρηματίες, παρέχοντάς τους τους απαραίτητους πόρους και καθοδήγηση ώστε να διασφαλίσουν ότι τα επιχειρηματικά τους εγχειρήματα θα είναι επιτυχημένα και βιώσιμα.

Επιπλέον, για τους φοιτητές και τους νέους επιχειρηματίες που επιθυμούν να μετατρέψουν καινοτόμες ιδέες σε απτές επιχειρήσεις, μια ποικιλία χρηματοδοτικών εργαλείων προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη και πόρους:

To ACRE (Aide aux Créateurs et Repreneurs d'Entreprise) ξεχωρίζει με την παροχή απαλλαγής από ορισμένες κοινωνικές επιβαρύνσεις κατά το πρώτο έτος λειτουργίας της επιχείρησης, διευκολύνοντας μια ομαλότερη φάση εκκίνησης. Είναι ιδιαίτερα επωφελής για όσους βρίσκονται στα αρχικά στάδια ανάπτυξης ή απόκτησης μιας επιχείρησης, συμβάλλοντας στην ελάφρυνση της οικονομικής επιβάρυνσης, παρέχοντας μείωση των κοινωνικών εισφορών κατά 50% έως και για τους πρώτους 12 μήνες. Η επιλεξιμότητα εξαρτάται από το αν βρίσκεται στην αρχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας και δεν έχει χρησιμοποιήσει το ACRE για διαφορετικό επιχειρηματικό εγχείρημα κατά τα προηγούμενα τρία χρόνια, καθιστώντας το ένα στοχευμένο μέτρο για την ενθάρρυνση νέων επιχειρηματικών προσπαθειών.

Η ADIE (Association pour le Droit à l'Initiative Économique) αντιμετωπίζει τις ανάγκες των επιχειρηματιών που ενδέχεται να μην πληρούν τις προϋποθέσεις για παραδοσιακά τραπεζικά δάνεια. Ο οργανισμός αυτός προσφέρει μικροδάνεια και εξατομικευμένες συμβουλές, απευθυνόμενος σε ανέργους ή άτομα που λαμβάνουν κοινωνικά επιδόματα, μέσω δωρεάν καθοδήγησης για τη δημιουργία επιχειρήσεων, πρόσβασης σε μικροπιστώσεις ύψους έως 12.000 ευρώ και ολοκληρωμένων

προγραμμάτων κατάρτισης που έχουν σχεδιαστεί για την ενίσχυση των επιχειρηματικών ικανοτήτων.

Τα τιμητικά δάνεια που παρέχονται από οργανισμούς όπως το Réseau Entreprendre και η Initiative France παρέχουν μηδενικό επιτόκιο οικονομικής στήριξης, που κυμαίνεται από 5.000 έως 50.000 ευρώ, για την ενίσχυση της επιχειρηματικής καθαρής θέσης χωρίς να απαιτείται προσωπική οικονομική επένδυση, διευκολύνοντας έτσι την ομαλότερη μετάβαση από την ιδέα στην επιχείρηση.

Άλλες **περιφερειακές ενισχύσεις** σε διάφορα μέρη της Γαλλίας παρέχουν σημαντικά οικονομικά κίνητρα στους επιχειρηματίες, με στόχο την τόνωση της επιχειρηματικής ανάπτυξης σε στοχευμένες περιοχές. Για παράδειγμα, η "exonération en zone franche urbaine (ZFU)" προσφέρει φοροαπαλλαγή επί των κερδών για τα πρώτα πέντε έτη μετά την ίδρυση μιας εταιρείας, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ενθαρρύνοντας τις επιχειρηματικές δραστηριότητες εντός αστικών ζωνών. Στις αγροτικές περιοχές, η ενίσχυση για την ανάληψη μιας επιχείρησης μπορεί να περιλαμβάνει φορολογικές απαλλαγές και εκπτώσεις, παράλληλα με την άμεση οικονομική στήριξη, προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη στις περιοχές αυτές. Το σύστημα απαλλαγής από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στις "ζώνες αναζωογόνησης της υπαίθρου (ZRR)" επιτρέπει στις επιχειρήσεις να επωφελούνται από απαλλαγή ορισμένων εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για 12 μήνες όταν προσλαμβάνουν συγκεκριμένες κατηγορίες εργαζομένων, προωθώντας την απασχόληση στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, διατίθενται περιφερειακές ενισχύσεις προσαρμοσμένες για νέους επιχειρηματίες ή φορολογικές πιστώσεις, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με την περιοχή και το έργο, αποδεικνύοντας την τοπική υποστήριξη που αποσκοπεί στην καλλιέργεια επιχειρηματικών εγχειρημάτων σε ολόκληρη τη χώρα. Τα μέτρα αυτά αποτελούν συνολικά μια ποικιλόμορφη εργαλειοθήκη ενισχύσεων, σχεδιασμένη για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των επιχειρήσεων σε διαφορετικά γεωγραφικά και οικονομικά πλαίσια.

3.2. Ο ρόλος της κυβέρνησης και άλλων φορέων

Αξιοσημείωτη είναι η προσέγγιση της Γαλλίας για την ενσωμάτωση των εθνικών και ευρωπαϊκών πλαισίων και εργαλείων χρηματοδοτικών ικανοτήτων για τη στήριξη των πρόσφατων αποφοίτων και των επίδοξων επιχειρηματιών, γενικά. Η ενσωμάτωση

αυτή, η οποία εκτείνεται σε διάφορα επίπεδα και περιλαμβάνει εξειδικευμένη κατάρτιση καθώς και περιφερειακά χρηματοδοτικά εργαλεία, επικεντρώνεται ιδιαίτερα στο να καταστήσει την επιχειρηματικότητα και τη χρηματοδότηση προσσιτές σε ένα ευρύ δημογραφικό κοινό. Τα "Φοιτητικά Κέντρα Καινοτομίας, Μεταφοράς και Επιχειρηματικότητας" (Pépites), τα οποία εγκαινιάστηκαν το 2014 από το γαλλικό Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας σε 33 τοποθεσίες για την προώθηση της επιχειρηματικότητας μεταξύ των μαθητών λυκείων, κολεγίων και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι ένα ενδεικτικό παράδειγμα τέτοιων προσπαθειών. Τα Pépites επικεντρώνονται σε τρεις κύριες δράσεις: ευαισθητοποίηση σε θέματα επιχειρηματικότητας μέσω διαφόρων μεθόδων επικοινωνίας και εκπαιδευτικής ενσωμάτωσης, παροχή κατάρτισης που καλύπτει βασικές πτυχές της έναρξης μιας επιχείρησης, όπως η είσοδος στην αγορά, η πνευματική ιδιοκτησία και η χρηματοδότηση, και παροχή πρακτικής υποστήριξης για τη δημιουργία επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων ευκαιριών δικτύωσης, καθοδήγησης για χρηματοοικονομικές λύσεις και πρόσβασης σε ψηφιακούς πόρους. Επιπλέον, το Βραβείο Pépité αναγνωρίζει εξαιρετικά έργα, προσφέροντας στους νικητές υποστήριξη και χρηματικό βραβείο έως και 10.000 ευρώ για να βοηθήσουν στην υλοποίηση των καινοτόμων ιδεών τους.

Το **Εθνικό Καθεστώς Φοιτητή-Επιχειρηματία**, που εφαρμόστηκε το 2014 από το γαλλικό Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας, είναι ένα άλλο παράδειγμα που επιτρέπει στους φοιτητές και τους πρόσφατους αποφοίτους να ξεκινούν ή να αναλαμβάνουν επιχειρηματικά σχέδια εντός των εκπαιδευτικών τους ιδρυμάτων, προσφέροντας μια διέξοδο για την άσκηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων χωρίς δίδακτρα. Για να πληρούν τις προϋποθέσεις, οι υποψήφιοι πρέπει να είναι κάτοχοι απολυτηρίου ή ισοδύναμου διπλώματος και να είναι εγγεγραμμένοι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή να έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση αυτού του καθεστώτος είναι η συμμετοχή σε ένα Pépité. Το καθεστώς αυτό, που χορηγείται σε συνεργασία με το υπουργείο, παρέχει διάφορα οφέλη, όπως κατάρτιση, υποστήριξη, τη δυνατότητα ενός ενδιάμεσου έτους για την ανάπτυξη της επιχείρησης, πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επικύρωση του έργου μέσω πιστωτικών μονάδων ECTS. Για να αφήσουμε τους αριθμούς να μιλήσουν από μόνοι τους, 5.303 φοιτητές επωφελήθηκαν από το καθεστώς του φοιτητή-επιχειρηματία το 2021, ενώ 21.184 σχέδια έχουν υποστηριχθεί από το PEPITE από το 2014. Το εθνικό καθεστώς

φοιτητή-επιχειρηματία δίνει πρόσβαση στο δίπλωμα φοιτητή-επιχειρηματία (υποχρεωτικό για τους νέους πτυχιούχους).

Το **Δίπλωμα επιχειρηματία-φοιτητή (D2E)** συμπληρώνει αυτό το καθεστώς παρέχοντας προσαρμοσμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για επιχειρηματίες φοιτητές, η οποία ισχύει για ένα έτος με δυνατότητα ανανέωσης. Αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας και καταχωρημένο στον Εθνικό Κατάλογο Επαγγελματικών Πιστοποιήσεων (RNCP), το D2E περιλαμβάνει μια συμβατική συμφωνία μεταξύ του φοιτητή και δύο μεντόρων. Αν και τα δίδακτρα περιορίζονται στα 500 ευρώ για άτομα κάτω των 28 ετών, ποικίλλουν για τους μεγαλύτερους συμμετέχοντες. Το δίπλωμα επεκτείνει διάφορα πλεονεκτήματα, όπως κοινωνική ασφάλιση για τους αποφοίτους, επιδότηση μετακίνησης και πρόσβαση στις φοιτητικές εστίες, παράλληλα με την επιλεξιμότητα για κατάρτιση, συμβάσεις υποστήριξης επιχειρηματικών σχεδίων (CAPE) και πιθανή επιχορήγηση.

3.3 Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τους επιχειρηματίες φοιτητές

Ποσοτικά δεδομένα σχετικά με τους επιχειρηματίες φοιτητές:

21.184 κάτοχοι σχεδίων στο πλαίσιο του εθνικού καθεστώτος του φοιτητή-επιχειρηματία έχουν υποστηριχθεί από την PEPITE από το 2014,

Αριθμός φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Bachelor, Master και Doctorate=LMD) το 2021 στη Γαλλία: 1.192.000,

5.303 φοιτητές επωφελήθηκαν από το καθεστώς του φοιτητή-επιχειρηματία το 2021,

$5.303/1.192.000 =$ Στη Γαλλία το 2021, το ποσοστό των φοιτητών με την ιδιότητα του φοιτητή-επιχειρηματία μεταξύ όλων των φοιτητών (στον κύκλο LMD) εκείνο το έτος είναι 0,44%, δηλαδή ούτε καν 1%.

Ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το σύστημα J.E.U:

J.E.U: Το 2013, 96 εταιρείες επέλεξαν το καθεστώς J.E.U για ποσό κοινωνικής απαλλαγής 2100.000 ευρώ.

Ποσοτικά δεδομένα που σχετίζονται με ένα Pepite στο Grand-Est με το όνομα ETENA:

Το Repite ETENA υποστήριξε 244 επιχειρηματίες φοιτητές που οδήγησαν στη δημιουργία 58 εταιρειών το 2022.

Μετά την ένταξή τους στην ETENA, το 20%-25% των σπουδαστών συνεχίζουν να δημιουργούν τις επιχειρήσεις τους.

Ανάλυση εκτίμησης επιπτώσεων που δημοσιεύεται το 2023.

4. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΕΛΛΑΔΑ

4.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία και πρωτοβουλίες για νεοφυείς επιχειρήσεις

Οι νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ελλάδα αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια. Αυτό οφείλεται κυρίως στο τεχνολογικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί σε συνδυασμό με το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο της χώρας καθώς και την πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία (Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, 2022). Η απρόσκοπτη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των νεοφυών επιχειρήσεων και των αποφοίτων πανεπιστημίων που θέλουν να αναπτύξουν επιχειρηματικές δραστηριότητες.

- i. Μέσω του Bootstrapping: Η χρηματοδότηση των νεοσύστατων επιχειρήσεων με τη χρήση των ιδίων κεφαλαίων του επιχειρηματία είναι μια κοινή πρακτική εάν οι νεοσύστατες επιχειρήσεις δεν απαιτούν μεγάλα ποσά κεφαλαίου..
- ii. Μέσω της οικογένειας και των φίλων: Στην Ελλάδα, ο θεσμός της οικογένειας φαίνεται να είναι ισχυρός υπό το χαρακτηριστικό στοιχείο της αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ των μελών της οικογένειας. Όταν ένα μέλος της οικογένειας θέλει να δημιουργήσει μια επιχειρηματική δραστηριότητα, είναι αρκετά συνηθισμένο να αναζητά την οικονομική υποστήριξη των μελών της οικογένειας. Το ίδιο συμβαίνει και κατά την αναζήτηση κεφαλαίων μέσω φίλων ή ορισμένων άλλων γνωστών.
- iii. Μέσω κέντρων μικρών επιχειρήσεων: Οι εγκαταστάσεις αυτές παρέχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης. Θα μπορούσαν να δανείζουν νεοφυείς επιχειρήσεις επιτρέποντας στον επιχειρηματία να έχει τον

έλεγχο των νεοφυών επιχειρήσεων. Αυτός ο δανεισμός απαιτεί ότι μια επιχορήγηση 15% της χρηματοδότησης προέρχεται από ίδια κεφάλαια ή τραπεζικό δανεισμό για την εξασφάλιση του δανείου.

- iv. Μέσω επιχειρηματικών αγγέλων/επενδυτών: Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν άτομα, συνήθως συνταξιούχους επιχειρηματίες ή οικονομικά εύρωστους, που έχουν εμπειρία και επιθυμούν να υποστηρίξουν νεοφυείς επιχειρήσεις. Η υποστήριξη μπορεί να είναι τόσο οικονομική όσο και συμβουλευτική. Τα άτομα αυτά διαθέτουν δίκτυα επαφών και οικονομικούς πόρους στοιχεία απαραίτητα για την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων.
- v. Αν και crowdfunding: Στην Ελλάδα, η συγκέντρωση χρημάτων από μεγάλο αριθμό ανθρώπων (ανοικτές προσκλήσεις προς το κοινό) για τη χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων είναι περιορισμένη ως τεχνική γενικά. Η προσπάθεια αναζήτησης πόρων από το κοινό γίνεται μέσω του διαδικτύου / online.
- vi. Μέσω τραπεζικού δανείου: Ο τραπεζικός δανεισμός είναι μια από τις παλαιότερες μορφές δανεισμού. Για την εξασφάλιση του δανείου, η οποία είναι μια χρονοβόρα διαδικασία, απαιτούνται εξασφαλίσεις ή υποθήκες. Το γεγονός αυτό καθιστά το όλο θέμα περίπλοκο για τους νέους που συνήθως δεν διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία ή ιδιόκτητα ακίνητα για να τα χρησιμοποιήσουν ως εγγύηση για το δάνειο.
- vii. Μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με ευρωπαϊκά και εθνικά κονδύλια: Είναι προφανές ότι πολλά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που χρησιμοποιούν ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους απευθύνονται επίσης σε νεοφυείς επιχειρήσεις.
- viii. Μέσω εθνικά χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και αναπτυξιακών νόμων: Στην Ελλάδα υπάρχουν εθνικοί πόροι που απευθύνονται σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Τέτοιοι πόροι υπάρχουν και μέσω της αναπτυξιακής νομοθεσίας που στηρίζει τις επιχειρήσεις.

4.2. Ο ρόλος της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας

Στην Ελλάδα, ο ρόλος της κεντρικής κυβέρνησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων, της κοινωνίας των πολιτών και των ιδίων των επιχειρήσεων είναι καθοριστικός για την ανάπτυξη των νεοφυών επιχειρήσεων.

Πιο συγκεκριμένα: "Ο ρόλος των νέων επιχειρήσεων είναι σημαντικός για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη των νέων επιχειρήσεων:

i) Η ελληνική κυβέρνηση και η τοπική αυτοδιοίκηση

Συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος για νεοφυείς επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση διαμορφώνει το θεσμικό και νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των νεοφυών επιχειρήσεων και ταυτόχρονα παρέχει τους μηχανισμούς για τη χρηματοδότησή τους μέσω ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό, το *Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας* διαθέτει χρηματοδοτικά προγράμματα για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων, όπως το πρόγραμμα PRE-SEED (Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας, 2023).

Ταυτόχρονα, αξιοποιεί πόρους από τα *Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία* για την προώθηση της ανάπτυξης νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και διαθέτει εθνικούς πόρους για ορισμένες επενδυτικές νομοθεσίες. Επιπλέον, το αναφερόμενο Ίδρυμα δημιουργεί κρατικές θερμοκοιτίδες επιχειρηματικής ανάπτυξης που εκκολάπτουν νεοφυείς επιχειρήσεις. Αυτές οι κρατικές θερμοκοιτίδες προσφέρουν στέγαση και χρηματοδότηση από εξωτερικές πηγές κεφαλαίου.

Η πρώτη *θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων στην Ελλάδα* δημιουργήθηκε με κρατική και κοινοτική χρηματοδότηση από το πρόγραμμα "ΕΛΕΥΘΩ". Το κράτος συμβάλλει στη χρηματοδότηση ερευνητικών κέντρων και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και παρέχει επίσης κίνητρα για την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων. Τέτοια κίνητρα στην Ελλάδα είναι η έκπτωση φόρου, το κουτί πατεντών και το εργαλείο του αναπτυξιακού νόμου.

Παράλληλα, η περιφερειακή αυτοδιοίκηση διαχειρίζεται ευρωπαϊκά χρηματοδοτούμενα προγράμματα για την υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων και δημιουργεί δίκτυα επιχειρηματικότητας. Ένα τέτοιο δίκτυο έχει δημιουργήσει ο δήμος Αθηναίων.

ii) Ελληνικά πανεπιστήμια

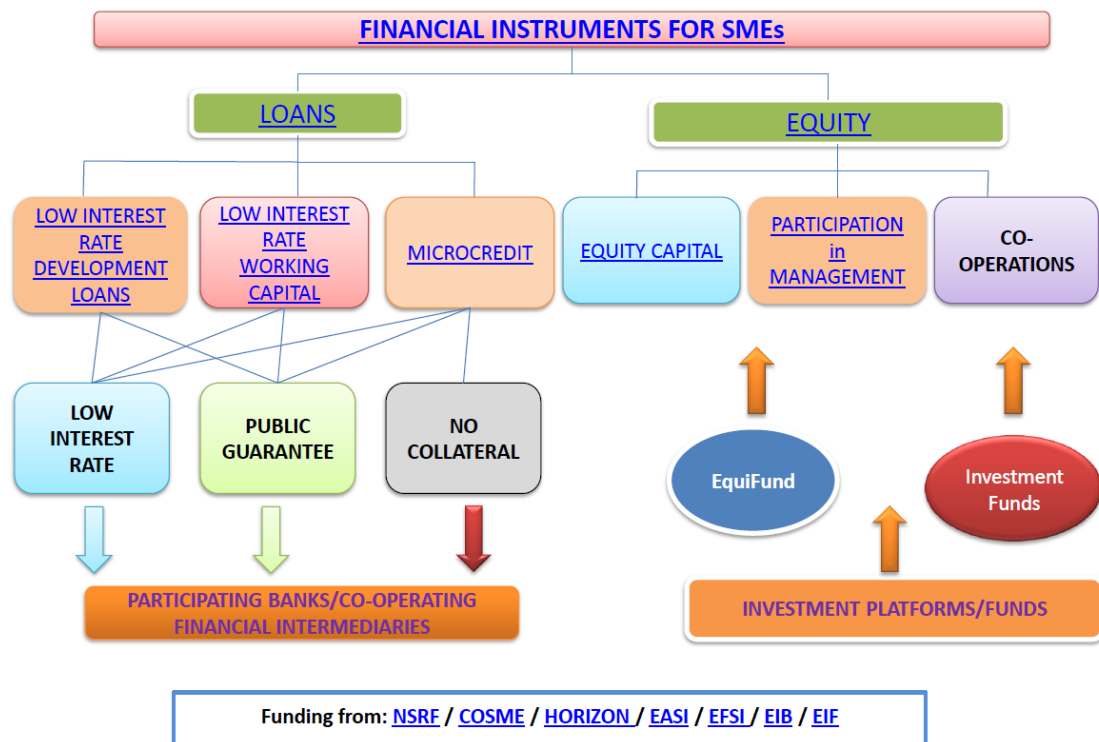
Έχουν αναπτύξει την αντίστοιχη επιχειρηματική διάσταση που τα μετατρέπει σταδιακά σε επιχειρηματικά πανεπιστήμια. Ως εκ τούτου, προωθούν καινοτόμα σχέδια προς νεοφυείς επιχειρήσεις και σε πολλές περιπτώσεις λειτουργούν ως θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας. Υπό αυτό το πρίσμα, συνεργάζονται με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και αναπτύσσουν συγκεκριμένες καινοτόμες τεχνολογίες και πρακτικές.

Δημιουργούν Επιστημονικά και Τεχνολογικά Πάρκα πολλά από τα οποία προσφέρουν υπηρεσίες επώασης σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Δημιουργούν καινοτόμες και επιχειρηματικές μονάδες, ισχυρά ερευνητικά κέντρα καθώς και άλλες μορφές μηχανισμών επιχειρηματικής επώασης (IOBE, 2020).

Παράλληλα, ο ρόλος των επιχειρήσεων είναι πολύ σημαντικός για την υποστήριξη και την ενίσχυση των νεοφυών επιχειρήσεων με τα αντίστοιχα δίκτυά τους. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ελλάδα αξιοποιούν πόρους και μέσω της συμμετοχής τους σε αυτά τα δίκτυα. Τέτοια δίκτυα είναι οι θερμοκοιτίδες, οι χώροι συνεργασίας και οι επιταχυντές. Έτσι, οι οργανισμοί αυτοί παρέχουν υλικούς και άυλους πόρους στις νεοφυείς επιχειρήσεις. Τόσο οι επιταχυντές όσο και οι θερμοκοιτίδες αποτελούν καινοτόμα επενδυτικά σχήματα που έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τις νεοφυείς επιχειρήσεις. Τέλος, οι χώροι συνεργασίας επιτρέπουν στις νεοφυείς επιχειρήσεις να αποκτήσουν εγκαταστάσεις και να αναπτύξουν ισχυρές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις.

4.3. Χρηματοδοτικά μέσα που έχουν χρησιμοποιηθεί για νεοσύστατες και υφιστάμενες ΜΜΕ

Σύμφωνα με το ελληνικό Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (https://www.ggb.gr/en/Finance_SMEs_instruments), μια επισκόπηση των χρηματοδοτικών μέσων που είναι διαθέσιμα στις ελληνικές ΜΜΕ δίνεται από το ακόλουθο γράφημα:

MINISTRY OF DEVELOPMENT & INVESTMENTS/ GENERAL SECRETARIAT FOR INDUSTRY / DIRECTORATE SUPPORT OF THE SMEs / UNIT C "ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT AND SMEs' ACCESS TO FINANCE"

Τα χρηματοδοτικά μέσα κινητοποιούν συνδυασμένους δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς και την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επιχειρήσεων, ιδίως των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Συμβάλλουν έτσι στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ μέσω της δανειοδότησης, αλλά και με ίδια κεφάλαια μέσω συνεπένδυσης με συμμετέχοντες χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (τράπεζες ή εξειδικευμένα επενδυτικά σχήματα). Η χρηματοδότηση προέρχεται από εθνικούς και ευρωπαϊκούς δημόσιους πόρους μέσω μιας σειράς προγραμμάτων.

Οι δύο κύριες πηγές είναι είτε η δανειακή χρηματοδότηση είτε τα ιδιωτικά κεφάλαια.

i) Χρηματοδότηση δανείων

Στην περίπτωση της δανειακής χρηματοδότησης, τα χρηματοδοτικά μέσα αντιμετωπίζουν τις κεφαλαιακές ανάγκες των επιχειρήσεων με την έκδοση δανείων χαμηλού επιτοκίου ή/και εγγυήσεων, καθώς και με τη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τα δάνεια αυτά μπορούν να παρέχουν είτε αναπτυξιακό κεφάλαιο (για επενδύσεις σε υλικά ή άυλα περιουσιακά στοιχεία) είτε κεφάλαιο κίνησης.

α) Αναπτυξιακά δάνεια με χαμηλό επιτόκιο/δημόσια εγγύηση

Τα αναπτυξιακά δάνεια είναι δάνεια προσαρμοσμένα για τη στήριξη επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων. Οι επιλέξιμες δαπάνες μπορεί να αφορούν την αγορά ενσώματων ή άυλων παγίων στοιχείων και δαπάνες για τον εκσυγχρονισμό μηχανημάτων και επαγγελματικού εξοπλισμού.

Τα επιδοτούμενα δάνεια έχουν ευνοϊκούς όρους, όπως χαμηλότερο - σε σχέση με την αγορά - επιτόκιο, μεγαλύτερη περίοδο χάριτος και αποπληρωμής. Επιπλέον, οι συμμετέχουσες τράπεζες ζητούν μειωμένες εξασφαλίσεις (μετρητά, υλικές ή προσωπικές εγγυήσεις) λόγω των εγγυήσεων ή των κεφαλαίων που παρέχονται από δημόσιους φορείς ή φορείς της ΕΕ.

Παραδείγματα τέτοιου είδους δανείων είναι αυτά που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τις ΜΜΕ και τις μεσαίες επιχειρήσεις που συνεργάζονται με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (π.χ. ελληνικές τράπεζες) για δάνεια με χαμηλό επιτόκιο. Ένα άλλο παράδειγμα είναι αυτό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που ενισχύει την πρόσβαση των ΜΜΕ που υποστηρίζουν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και ενισχύουν την παρουσία των γυναικών σε ηγετικές θέσεις (Πρόγραμμα χρηματοδότησης για ΜΜΕ και ΜΜΕ για την επαγγελματική ενδυνάμωση των γυναικών).

β) Χαμηλό επιτόκιο κεφαλαίου κίνησης/δημόσια εγγύηση

Πρόκειται για δάνεια που επικεντρώνονται στην παροχή ρευστότητας για τη στήριξη των βραχυπρόθεσμων λειτουργικών αναγκών των επιχειρήσεων. Έχουν συνήθως διάρκεια 12 μηνών και μπορούν να ανανεωθούν για 3 έως 5 έτη. Τέτοιες δανειακές χρηματοδοτήσεις είναι η διευκόλυνση εγγύησης δανείων COSME, η δημιουργία χρηματοδοτικών μέσων για επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (* [Νέα Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας](#) (WMDF)).

γ) Μικροπιστώσεις

Οι μικροπιστώσεις (γνωστές και ως μικροχρηματοδοτήσεις) αφορούν δάνεια με χαμηλό επιτόκιο που κυμαίνονται από 3.000 έως 25.000 ευρώ και απευθύνονται σε υφιστάμενες πολύ μικρές επιχειρήσεις και σε ανέργους που στοχεύουν στην υλοποίηση της επιχειρηματικής τους ιδέας. Οι μικροπιστώσεις παρέχονται για την υποστήριξη υφιστάμενων και νέων μικρών, πολύ μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων επιχειρηματιών.

Συνήθως παρέχονται από τράπεζες, χωρίς υλικές εξασφαλίσεις, ενώ οι εγγυήσεις παρέχονται από την κυβέρνηση εμπειρογνομosύνης/δημόσιους οργανισμούς. Το ποσό του δανείου μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο ως κεφάλαιο κίνησης όσο και για αναπτυξιακές δαπάνες. Στην Ελλάδα οι οργανισμοί που παρέχουν μικροπιστώσεις λειτουργούν στο πλαίσιο του προγράμματος "Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία" (EaSI). Για παράδειγμα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος παρέχει χρηματοδοτική στήριξη έως 25.000€ μέσω του προγράμματος EaSI που υποστηρίζεται από εγγυήσεις του ΕΤΕ για ΜΜΕ. Η Eurobank παρέχει επίσης παροχή μικροχρηματοδοτήσεων σε πολύ μικρές επιχειρήσεις σε συνεργασία με την Action Finance Initiative (AFI). Άλλες περιφερειακές τράπεζες όπως η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα, η Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας και η Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας που παρέχουν μικροπιστώσεις με αντικείμενο τις εγγυήσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων. Επίσης, δάνεια μικροπιστώσεων (1.000 έως 25.000€) σε υφιστάμενες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και νεοσύστατες επιχειρήσεις (6 μήνες ελάχιστη περίοδος λειτουργίας) σε συνδυασμό με υπηρεσίες ανάπτυξης επιχειρήσεων παρέχονται από τη ΜΚΟ Microstars που δραστηριοποιείται στην περιοχή της Βόρειας Ελλάδας (www.microstars.gr).

ii) Ίδια κεφάλαια

Αυτό το είδος χρηματοδότησης αφορά ΜΜΕ σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάπτυξής τους: pro-seed, seed, early/late stage ή ακόμη και χρηματοδότηση mezzanine λίγο πριν από την αρχική δημόσια εγγραφή μιας εταιρείας. Εκτός από τα ίδια κεφάλαια, οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων μπορούν να συνεισφέρουν στη διαχείριση, την καθοδήγηση και την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας. Μια εταιρεία που αντλεί κεφάλαια μέσω ιδιωτικών κεφαλαίων έχει τις ακόλουθες επιλογές:

α) Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια

Η χρηματοδότηση μιας ΜΜΕ μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της απόκτησης μεριδίου στο μετοχικό κεφάλαιο μιας εταιρείας ή μετατρέψιμων ομολόγων ή ακόμη και με κοινοπρακτικά δάνεια.

-Holding Capital Fund of Funds - EquiFund.

Το EquiFund είναι μια πρωτοβουλία που δημιουργήθηκε από την Ελληνική Δημοκρατία σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF). Το EquiFund

συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ και από εθνικά ταμεία, καθώς και από χρηματοδότηση από το ΕΤΕ.

-Άλλα ίδια κεφάλαια επιχειρηματικού κεφαλαίου

Ιδιωτικά επενδυτικά ταμεία που έχουν υπογράψει συμφωνίες με εθνικούς ή/και ευρωπαϊκούς δημόσιους φορείς μέσω ανοικτών προσκλήσεων ενδιαφέροντος για τη συγχρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων ΜΜΕ, όπως η εταιρεία ιδιωτικών κεφαλαίων DECA INVESTMENTS, η οποία συγχρηματοδοτεί με το ΕΤΕ μέσω του COSME Equity Facility for Growth - EFG ([COSME - Equity Facility for Growth \(EFG\) \(eif.org\)](https://eif.org)), το οποίο στηρίζει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων της ΕΕ και την έρευνα και καινοτομία (Ε&Κ) από το αρχικό στάδιο, συμπεριλαμβανομένου του σπόρου, έως το στάδιο επέκτασης και ανάπτυξης. Ένα άλλο παράδειγμα είναι αυτό της SouthBridge που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΕ μέσω της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB Risk Capital Resources - RCR).

Πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, το οποίο βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την τοπική αγορά και με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ανέπτυξε ένα νέο ταμείο συνεπένδυσης με επιχειρηματικούς αγγέλους, το [Genesis Venture](https://genesisventure.eu). Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από κεφάλαια που επέστρεψαν από την πρωτοβουλία JEREMIE, αποδεικνύοντας τη σημασία του επιστρεπτέου χαρακτήρα των χρηματοδοτικών εργαλείων, ώστε να δημιουργηθεί ένας συνεχής κύκλος χρηματοδότησης και υποστήριξης των ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων. Το πρώτο ελληνικό ταμείο επιχειρηματικών αγγέλων, το Genesis Ventures, ξεκίνησε το 2023, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (EIF). Το επιχειρηματικό κεφάλαιο, εκτός από τα δικά του κεφάλαια, συμμετέχει και συνεπενδύει μαζί με τους επιχειρηματικούς αγγέλους (thefoundation.gr).

β) Συμμετοχή στη διαχείριση

Οι εταιρείες ιδιωτικών κεφαλαίων τείνουν να συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση της χρηματοδοτούμενης εταιρείας και να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες (καθοδήγηση, καθοδήγηση).

γ) Συνεργασίες μεταξύ τοπικών και ευρωπαϊκών ταμείων.

5. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΠΟΛΩΝΙΑ

5.1 Χαρτογράφηση των χρηματοδοτικών εργαλείων και των πρωτοβουλιών της χώρας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τη χρηματοδότηση των νεοσύστατων επιχειρήσεών τους

Στην αγορά των πολωνικών νεοσύστατων επιχειρήσεων κυριαρχούν μικρές, βραχύβιες εταιρείες, των οποίων ηγούνται κυρίως άτομα ηλικίας 20 και 30 ετών, με αξιοσημείωτη ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων. Οι βασικές περιοχές για τη δραστηριότητα των νεοφυών επιχειρήσεων περιλαμβάνουν τις Βοϊβοδεσποτικές περιοχές της Κάτω Σιλεσίας, της Μαζοβίας και της Μικρής Πολωνίας (Dziewit, 2022).

Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Πολωνία έχουν πρόσβαση σε διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης. Οι πηγές αυτές μπορούν να ταξινομηθούν λαμβάνοντας υπόψη τόσο την υποκειμενική όσο και την αντικειμενική δομή τους. Η υποκειμενική δομή μπορεί να χαρακτηριστεί λαμβάνοντας υπόψη διάφορα κριτήρια, όπως η εξέταση του τομέα από τον οποίο προέρχονται τα κεφάλαια (δημόσιος ή ιδιωτικός- με έμφαση στο ρόλο των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), η μορφή του παρεχόμενου κεφαλαίου (ίδια κεφάλαια μέσω μετοχών ή μεριδίων της εταιρείας ή μέσω της χρήσης χρεωστικών μέσων) και η τοποθεσία της πηγής χρηματοδότησης (εγχώρια ή ξένη). Από την άλλη πλευρά, η αντικειμενική διάρθρωση της χρηματοδότησης βασίζεται στον διαχωρισμό σε μετοχικό (ιδιοκτησιακό) και χρεωστικό κεφάλαιο (Michalczyk, 2022).

Η απόκτηση ιδίων κεφαλαίων για νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Πολωνία περιλαμβάνει μεθόδους εσωτερικής χρηματοδότησης, οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση των ιδίων πόρων της εταιρείας, καθώς και επιλογές εξωτερικής χρηματοδότησης που περιλαμβάνουν εξωτερικές οντότητες σε αντάλλαγμα για μετοχές ή μερίδια. Τα δανειακά κεφάλαια κατηγοριοποιούνται σε δύο κύριους τύπους: μακροπρόθεσμα, για διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους, και βραχυπρόθεσμα, που εφαρμόζονται για περιόδους έως ένα έτος (Michalczyk, 2022), σύμφωνα με τους Bednarz and Gostomski, 2018- Janasz et al., 2020- Prystrom and Wierzbička, 2015). Οι αποφάσεις των ιδρυτών σχετικά με τις πηγές κεφαλαίου επηρεάζουν την αυτονομία και τον έλεγχο, ζωτικής σημασίας για τις νεοφυείς επιχειρήσεις που περιηγούνται σε δυναμικά περιβάλλοντα. Οι συνήθεις μέθοδοι χρηματοδότησης στην Πολωνία περιλαμβάνουν κεφάλαια ιδρυτών, στρατηγικούς επενδυτές, τραπεζικά δάνεια, δημόσιες επιχορηγήσεις, κονδύλια της ΕΕ, επιταχυντές, θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας, επιχειρηματικά

κεφάλαια, επιχειρηματικούς αγγέλους και crowdfunding. Άλλες επιλογές περιλαμβάνουν factoring, χρηματοδοτική μίσθωση και franchising (Arwaj et al., 2020- Dziewit, 2022- Kogut, 2017- Kowal and Kowal, 2019- Nieć, 2019). Το εξελισσόμενο τοπίο στήριξης αντικατοπτρίζει ένα ολοκληρωμένο και ώριμο σύστημα (Gryciuk, 2019).

5.2. Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των πανεπιστημίων, των κόμβων και της βιομηχανίας στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις

Η κυβέρνηση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση εργαλείων χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις στην Πολωνία μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών και προγραμμάτων, όπως: δημιουργία κατάλληλων κανονισμών, υποστήριξη καινοτόμων έργων E&A, συνεργασία με ευρωπαϊκά ιδρύματα ή διοργάνωση διαγωνισμών και προγραμμάτων επιχορήγησης. Αξίζει να σημειωθεί η δραστηριότητα διαφόρων τύπων δημόσιων φορέων που κατευθύνουν κεφάλαια στον τομέα των MME, ιδίως σε καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις. Οι σημαντικότεροι φορείς και κανάλια χρηματοδότησης στην Πολωνία στον τομέα αυτό - τόσο άμεσοι όσο και έμμεσοι, που δεν περιλαμβάνουν μόνο εκείνους των οποίων οι άμεσοι δικαιούχοι είναι νεοφυείς επιχειρήσεις - περιλαμβάνουν πολλαπλές επιλογές που παρουσιάζονται στον πίνακα 1 παρακάτω.

Πίνακας 1: Δημόσιες πηγές χρηματοδότησης για νεοσύστατες επιχειρήσεις

α) Ευρωπαϊκή Ένωση και τα ταμεία της: • Προγράμματα "Ορίζοντας 2020" και "Ορίζοντας Ευρώπη": MSCA (Marie Skłodowska-Curie Actions), "Future and Emerging Technologies" (FET), επιχορηγήσεις από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας και το Ευρωπαϊκό	η) Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης • Διαγωνισμοί για τη χρηματοδότηση έργων E&A • Διάφορα εθνικά και τομεακά προγράμματα ι) Τομεακά προγράμματα: • Innolot • Innomed • BRIdge Classic
---	--

Συμβούλιο Καινοτομίας. Αυτό περιλαμβάνει δράσεις που απευθύνονται ειδικά σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως EIC Accelerator, EIC Transition, EIC Pathfinder, Eurostars 2, "Fast Track to Innovation", έργα έρευνας και καινοτομίας, μέσα εγγυήσεων, προνομιακά χρηματοδοτικά μέσα, δημόσιες συμβάσεις και ερευνητικές υποδομές. • Επιχειρησιακά προγράμματα: 2014-2020, αυτά κατηγοριοποιήθηκαν ως Υποδομές και Περιβάλλον, Ευφυής Ανάπτυξη, Ανάπτυξη της Γνώσης και της Εκπαίδευσης, Ψηφιακή Πολωνία, Ανατολική Πολωνία, Τεχνική Βοήθεια και Αλιεία 2014-2020. • Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης • Περιφερειακά προγράμματα • COSME - Πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων 2014-2020 • Ευρατόμ • Προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας	• BRIDGE Alpha • BRIDGE Mentor • BroTech • CuBR • Τεχνολογική πρωτοβουλία 1 • Innotech • Κοινωνική καινοτομία • KadTech • Οδηγός καινοτομίας • Αρχηγός • Πατέντα Plus • Πρόγραμμα εφαρμοσμένης έρευνας • Spin-Tech • Tango, κ.λπ. ι) Πολωνική Υπηρεσία Ανάπτυξης Επιχειρήσεων: • Κεφάλαια εγγυήσεων και δανείων • Επιχορηγήσεις κεφαλαίου κίνησης • Προγράμματα επιτάχυνσης • Πλατφόρμες εκκίνησης • Κουπόνια καινοτομίας για MME • Νομική υποστήριξη για νεοσύστατες επιχειρήσεις • Υποστήριξη των MME για την πρόσβαση στην κεφαλαιαγορά (π.χ. 4Stock) • Ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων στην Ανατολική Πολωνία
---	---

• Πρόγραμμα Innovation Union β) Υπουργικά προγράμματα: • Κέντρο Ακαδημαϊκής Δημιουργικότητας • Μεσίτες καινοτομίας • Diamond Grant • Η γενιά του μέλλοντος • Επιχορηγήσεις για επιχορηγήσεις • Θερμοκοιτίδες καινοτομίας • Top 500 Innovators, κ.λπ. γ) Ταμεία της τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικά προγράμματα δ) Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (προγράμματα JEREMIE, JESSICA, JASPERS) ε) Νορβηγικός Χρηματοδοτικός Μηχανισμός και Χρηματοδοτικός Μηχανισμός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στ) Ομάδα του Πολωνικού Αναπτυξιακού Ταμείου ζ) Θεμέλια: • Ίδρυμα για την πολωνική επιστήμη • Ίδρυμα Πολωνογερμανικής Συνεργασίας • Ίδρυμα Stefan Batory, κ.λπ.	• Δημιουργία δικτυακών προϊόντων από ΜΜΕ • Πρόγραμμα μικρών επιχορηγήσεων για επιχειρηματικές γυναίκες • Επιχορηγήσεις για Eurogrants • Επιχορηγήσεις για τη Σφραγίδα Αριστείας • Κλιμάκωση • Βραβείο Πολωνίας • Connect & Scale Up • Βιομηχανία 4.0 • inno_LAB
--	---

Πηγή: Prystrom and Wierzbicka, 2015, Zembura, 2016, Michalczyk, 2022.

Σίγουρα, η προώθηση ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος και η ανάδειξη του ενδιαφέροντος για την επιχειρηματικότητα είναι πρωτίστως ευθύνη των αρμόδιων

αρχών, είτε σε κεντρικό, είτε σε περιφερειακό, είτε σε τοπικό επίπεδο. Για παράδειγμα, δύο αξιοσημείωτες πρωτοβουλίες βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη στο Προεδρικό Μέγαρο. Το Οικονομικό Βραβείο του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας, που απονέμεται ετησίως εδώ και δύο δεκαετίες, αποτελεί μια σημαντική οικονομική διάκριση. Επιπλέον, το "Startups in the Palace" είναι ένα έργο που έχει σχεδιαστεί για την ενίσχυση καινοτόμων πολωνικών επιχειρήσεων, διευκολύνοντας την αναζήτησή τους για ευκαιρίες ανάπτυξης, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την εξασφάλιση επενδυτών, τη σύναψη επιχειρηματικών συνεργασιών και την εξερεύνηση νέων αγορών.

Η κοινωνία των πολιτών, δηλαδή η οργανωμένη κοινωνική σφαίρα εκτός της κυβέρνησης και των επιχειρήσεων, διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση χρηματοδοτικών εργαλείων για νεοφυείς επιχειρήσεις στην Πολωνία, όπως: κοινωνικό κεφάλαιο (crowdfunding), εκπαίδευση και προώθηση της επιχειρηματικότητας ή άσκηση πίεσης υπέρ των νεοφυών επιχειρήσεων.

Τέλος, τα πανεπιστήμια διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της χρηματοδότησης των νεοφυών επιχειρήσεων στην Πολωνία μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών, όπως η μεταφορά τεχνολογίας, η επώαση και τα προγράμματα επιτάχυνσης. Τα προγράμματα αυτά εμπλέκουν τους φοιτητές σε επιχειρηματικά σχέδια. Στην Πολωνία, οι ακαδημαϊκές θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων κατηγοριοποιούνται σε φάσεις προ-εκκόλαψης και επώασης. Προσφέρουν διάφορες μορφές υποστήριξης, από την εγγραφή επιχειρήσεων έως την απόκτηση κονδυλίων της ΕΕ. Οι θερμοκοιτίδες αυτές, που ιδρύθηκαν τη δεκαετία του 1990 και συχνά συνδέονται με πανεπιστήμια, διακρίνονται σε τρεις κύριες ομάδες: αυτές του Φόρουμ Φοιτητών της Λέσχης Επιχειρηματικού Κέντρου και του Ιδρύματος Ακαδημαϊκών Θερμοκοιτίδων Επιχειρήσεων (τώρα AIP), αυτές που συνδέονται με την τεχνολογία σε κρατικά πανεπιστήμια και αυτές που ξεκίνησαν από φοιτητικές οργανώσεις. Οι πιο δυναμικές είναι οι AIP, που βρίσκονται σε μεγάλα ακαδημαϊκά κέντρα, με 40 σε λειτουργία. Μέσα σε 18 χρόνια, έχουν υποστηρίξει σχεδόν 20.000 σχέδια, διευκολύνοντας τις δραστηριότητές τους χωρίς εγγραφή στην αγορά. Αυτή η εξορθολογισμένη προσέγγιση, υποστηριζόμενη από εμπειρογνώμονες και μέντορες, έχει οδηγήσει σε συνολικό κύκλο εργασιών που υπερβαίνει τα 721 εκατομμύρια PLN, με πάνω από 840.000 εκδοθέντα τιμολόγια και σχεδόν 60 εκατομμύρια PLN σε καταβληθέντα ΦΠΑ.

5.3. Καταγραφή των χρηματοδοτικών μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί στη χώρα σας για νεοσύστατες και υφιστάμενες ΜΜΕ

Το τοπίο των χρηματοδοτικών μέσων που είναι διαθέσιμα για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ στην Πολωνία είναι ποικίλο και περιλαμβάνει τόσο δημόσιες και ιδιωτικές πηγές όσο και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ωστόσο, παρά τις επιλογές αυτές, πολλές πολωνικές νεοφυείς επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης για την ανάπτυξή τους. Αυτό τις οδηγεί συχνά να βασίζονται σε εσωτερικούς πόρους, όπως τα τρέχοντα έσοδα. Η έλλειψη ενός ισχυρού οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων, ιδίως στο στάδιο πριν από την έναρξη, συμβάλλει στην πρόκληση αυτή.

Η έρευνα που διεξήχθη από το Ίδρυμα Startup Poland Foundation το 2023 αποκάλυψε ότι πολλές πολωνικές νεοφυείς επιχειρήσεις (76%) βασίζονται στο bootstrapping, χρησιμοποιώντας τα δικά τους κεφάλαια. Τα εγχώρια κεφάλαια επιχειρηματικού κεφαλαίου (VC) και οι επιχειρηματικοί άγγελοι διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην παροχή κεφαλαίων για νεοφυείς επιχειρήσεις, με περίπου 28% και 25% των νεοφυών επιχειρήσεων να λαμβάνουν χρηματοδότηση από αυτές τις πηγές, αντίστοιχα. Επιπλέον, το crowdfunding, ιδίως το equity crowdfunding, έχει αποκτήσει δημοτικότητα μεταξύ των πολωνών επιχειρηματιών.

Η ανάλυση των χρηματοδοτικών μέσων που χρησιμοποίησαν οι πολωνικές νεοσύστατες επιχειρήσεις κατά την τελευταία δεκαετία δείχνει ότι οι κύριες πηγές χρηματοδότησής τους είναι τα εσωτερικά κεφάλαια και τα κεφάλαια που παράγονται από τις τρέχουσες δραστηριότητες. Ωστόσο, έχει αυξηθεί η χρήση κεφαλαίων από ιδρύματα όπως ο Πολωνικός Οργανισμός Ανάπτυξης Επιχειρήσεων και το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης. Η αύξηση αυτή μπορεί να αποδοθεί στην ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των εν λόγω ιδρυμάτων, με αποτέλεσμα ένα πιο συνεκτικό και ολοκληρωμένο σύστημα υποστήριξης για τους επιχειρηματίες και τους επιστήμονες.

5.4. Αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για την Πολωνία

Η Πολωνία έχει περίπου 2,4 εκατομμύρια μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες ορίζονται ως ενεργές. Μεταξύ αυτών κυριαρχούν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 97,2% του συνόλου των επιχειρήσεων. Οι μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις αποτελούν το 2,1%, το 0,6% και το 0,2% της επιχειρηματικής δομής. Το 2022 εγγράφηκαν 386.000 νέες επιχειρήσεις, ενώ 221.000

επιχειρήσεις διαγράφηκαν. Ο αριθμός των νεοσύστατων επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 4,8%, ενώ ο αριθμός των επιχειρήσεων που διαγράφηκαν αυξήθηκε κατά 16,3% σε σύγκριση με το 2021. Παρά τις διακυμάνσεις, ο αριθμός των νεοσύστατων επιχειρήσεων παρέμεινε σταθερός από το 2013 έως το 2022.

5.5. Σύνοψη των αποτελεσμάτων της πρωτογενούς έρευνας

Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2023, για να συγκεντρωθούν πληροφορίες από φοιτητές, καθηγητές και επιχειρηματίες σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Πραγματοποιήθηκε με τη μορφή συνεντεύξεων. Στους συμμετέχοντες περιλαμβάνονταν 17 φοιτητές και πρόσφατα αποφοιτήσαντες επιχειρηματίες, τρεις ακαδημαϊκοί της χρηματοοικονομικής και έξι εκπρόσωποι επιχειρήσεων. Τις συνεντεύξεις διευκόλυναν τρεις ακαδημαϊκοί που ειδικεύονται στην επιχειρηματικότητα. Κάθε συνέντευξη διήρκεσε περίπου μία ώρα και ακολούθησε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε ειδικά για τη μελέτη αυτή.

Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων σχετικά με τα κύρια εμπόδια στην πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση δείχνουν ότι, σύμφωνα με τους φοιτητές, οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους περιλαμβάνουν γραφειοκρατικά εμπόδια, έλλειψη γνώσεων σχετικά με τη χρηματοδότηση, ανησυχίες σχετικά με τον κίνδυνο, θέματα που σχετίζονται με το κεφάλαιο και φόβους σχετικά με τη συμμετοχή των επενδυτών. Οι φοιτητές αναγνωρίζουν τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης στην ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων, αλλά εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την αποδοχή του κινδύνου και προτείνουν την ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης με την ανθρώπινη εμπειρία. Η αντιμετώπιση της ασυμμετρίας των πληροφοριών απαιτεί συνεχή εκπαίδευση, απλοποιημένες διαδικασίες και ενισχυμένη πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες μέσω διαδικτυακών πλατφορμών και εργαλείων ΤΝ. Στις απόψεις των επιχειρηματιών και των ακαδημαϊκών, τα πράγματα φαίνονται παρόμοια. Οι επιχειρηματίες δηλώνουν ότι οι ΜΜΕ χρειάζονται βοήθεια για την πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους, που χαρακτηρίζεται από γραφειοκρατικά εμπόδια, ανεπαρκείς γνώσεις χρηματοδότησης, ανησυχίες σχετικά με τον κίνδυνο, ζητήματα που σχετίζονται με το κεφάλαιο και ανησυχίες σχετικά με τη συμμετοχή των

επενδυτών. Οι ερωτηθέντες αναγνωρίζουν τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης στην ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων, αλλά τονίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης της τεχνητής νοημοσύνης με την ανθρώπινη εμπειρία για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων. Προκύπτει συναίνεση για συνεχή εκπαίδευση, εξορθολογισμό των διαδικασιών και βελτιωμένη πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες μέσω διαδικτυακών πλατφορμών και εργαλείων ΤΝ για την αντιμετώπιση της ασυμμετρίας των πληροφοριών.

Σύμφωνα με τους ακαδημαϊκούς, τα κύρια εμπόδια για την απόκτηση χρηματοδότησης από τις νεοσύστατες επιχειρήσεις περιλαμβάνουν την έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης, την έλλειψη εμπειρίας και τη χαμηλή διαχειριστική επάρκεια των επιχειρηματιών. Επιπλέον, οι νεοσύστατες επιχειρήσεις που αναζητούν χρηματοδότηση έχουν ένα μη μελετημένο και επιφανειακό επιχειρηματικό μοντέλο και ένα κακό οικονομικό σχέδιο που βασίζεται σε ανακριβή δεδομένα ή μη ρεαλιστικές υποθέσεις. Εν τω μεταξύ, οι δυνητικοί επενδυτές χρειάζονται λεπτομερείς προβλέψεις για τα έσοδα, το κόστος και ένα σημείο νεκρού σημείου. Σύμφωνα με τους εισηγητές, το πρόβλημα για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις έγκειται επίσης συχνά σε μια υποανάπτυκτη προσφορά στην αγορά, στην έλλειψη διαφοροποιητικών στοιχείων προϊόντος/υπηρεσίας και σε μια σαφώς καθορισμένη πρόταση αξίας. Σε πολλές περιπτώσεις, ωστόσο, οι δυσκολίες των νεοσύστατων επιχειρήσεων στην εξεύρεση χρηματοδότησης οφείλονται σε προβλήματα εύρεσης επενδυτών σε συγκεκριμένες περιοχές ή κλάδους, σε ανεπαρκή υποστήριξη από θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και σε υπερβολική γραφειοκρατία και γραφειοκρατία κατά την υποβολή αιτήσεων για επιχορηγήσεις. Επιπλέον, οι ακαδημαϊκοί αναφέρουν ότι στην περίπτωση των υφιστάμενων ΜΜΕ, το κύριο εμπόδιο για τη λήψη χρηματοδότησης είναι η ανάγκη για μεγαλύτερο πιστωτικό ιστορικό και ανεπαρκείς εγγυήσεις. Επιπλέον, το υψηλό κόστος χρηματοδότησης και λήψης χρηματοδότησης αποθαρρύνει τους επιχειρηματίες. Σύμφωνα με τους ακαδημαϊκούς, πολλοί επιχειρηματίες χρειάζονται γνώση των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης και μια προληπτική επιχειρηματική προσέγγιση. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση είναι κρίσιμες, σύμφωνα με τους καθηγητές, για την αντιμετώπιση πολλών από τα προβλήματα χρηματοδότησης των ΜΜΕ. Οι συνηθέστερες απαντήσεις των ακαδημαϊκών σχετικά με τη μείωση της ασυμμετρίας πληροφοριών που προκύπτει από την έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοοικονομικά και πιστωτικά δεδομένα επισημαίνουν την ανάγκη εκπαίδευσης των ιδιοκτητών των ΜΜΕ, βελτίωσης της διαθεσιμότητας χρηματοοικονομικών

πληροφοριών, συνεργασίας με οργανισμούς αξιολόγησης και χρήσης της τεχνολογίας για τη συλλογή δεδομένων. Η διαφάνεια στην επικοινωνία και η οικοδόμηση σχέσεων με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Τέλος, τόνισαν τη σημασία της εμπιστοσύνης μέσω ελέγχων, αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας και ειλικρινούς επικοινωνίας. Σύμφωνα με τους ακαδημαϊκούς, για να αυξηθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στην παραδοσιακή τραπεζική χρηματοδότηση, οι ΜΜΕ πρέπει πρωτίστως να βελτιώσουν την πιστοληπτική τους ικανότητα και να μάθουν να δημιουργούν στέρεα επιχειρηματικά σχέδια. Πρέπει να είναι οικονομικά διαφανείς και να γνωρίζουν τα υφιστάμενα προγράμματα στήριξης. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ του τραπεζικού τομέα και των πολύ μικρών επιχειρήσεων και η εκπαίδευση των επιχειρηματιών όσον αφορά τη χρηματοδότηση και τις δεξιότητες παρουσίασης είναι ουσιαστικής σημασίας.

Τα αναλυτικά εργαλεία και η τεχνητή νοημοσύνη, κατά τη γνώμη των ακαδημαϊκών, αποτελούν κρίσιμα στοιχεία για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Ωστόσο, επισημαίνουν ζητήματα που σχετίζονται με την αποδοχή και την παράλληλη αξιολόγηση της τεχνητής νοημοσύνης και του ανθρώπινου παράγοντα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Βλέπουν τα κύρια οφέλη των αναλυτικών εργαλείων και της τεχνητής νοημοσύνης στην καλύτερη ανάλυση δεδομένων. Τα εργαλεία ΤΝ επιτρέπουν την ταχύτερη επεξεργασία τεράστιων δεδομένων, οδηγώντας σε ακριβέστερη αξιολόγηση των κινδύνων. Προκύπτουν επίσης από την αυτοματοποίηση των διαδικασιών, επιταχύνοντας τις πιστωτικές διαδικασίες και μειώνοντας το κόστος αξιολόγησης των πιστωτικών αιτήσεων. Επιπλέον, χάρη στην ΤΝ, αυξάνεται η αντικειμενικότητα της χορήγησης, η εξάλειψη του ανθρώπινου λάθους και η ασφάλεια των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Επιπλέον, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βοηθήσει στη δυναμική προσαρμογή των όρων πίστωσης με βάση τις τρέχουσες οικονομικές επιδόσεις μιας εταιρείας, γεγονός που μπορεί να ωφελήσει τις καλά αναπτυσσόμενες εταιρείες. Οι ακαδημαϊκοί, ωστόσο, επισημαίνουν τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση της ΤΝ. Οι ανησυχίες τους περιλαμβάνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι θα χρησιμοποιούν τα εργαλεία ΤΝ και την αποδοχή της τεχνητής νοημοσύνης στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με έναν συμμετέχοντα, η ιδανική προσέγγιση είναι η παράλληλη αξιολόγηση της τεχνητής νοημοσύνης και των ανθρώπων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι αντικειμενικές πτυχές όσο και τα ανθρώπινα συναισθήματα.

Η ευαισθητοποίηση των φοιτητών και των επιχειρηματιών σχετικά με τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία ήταν παρόμοια. Υπάρχει μέτρια κατανόηση μεταξύ τους σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για νεοσύστατες ΜΜΕ, με έμφαση στα τραπεζικά δάνεια, τα προσωπικά κεφάλαια, τις επιχορηγήσεις, τους επιχειρηματικούς αγγέλους, το VC, τις επιδοτήσεις, το crowdfunding και τις θερμοκοιτίδες. Το επίπεδο γνώσεων των φοιτητών σχετικά με τις χρηματοοικονομικές τεχνολογίες στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ είναι μέτριο, τονίζοντας την ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση. Επιθυμούν ποικίλα χρηματοοικονομικά εργαλεία, εκφράζοντας ανησυχίες σχετικά με την εμπιστοσύνη και την ανάγκη για προσαρμοσμένη εκπαίδευση για τους ιδιοκτήτες πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων. Εν τω μεταξύ, στην περίπτωση των επιχειρηματιών, υπάρχει ένα αξιοσημείωτο κενό στην κατανόηση του ρόλου των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών στη μείωση των εμποδίων στην πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Οι ερωτηθέντες υποστηρίζουν σθεναρά την εφαρμογή μη παραδοσιακών χρηματοδοτικών μέσων, με προτίμηση στο crowdfunding, το οποίο θεωρείται ιδιαίτερα επωφέλές για την εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων χρηματοδότησης. Παρά τον ενθουσιασμό αυτό, η συνολική ευαισθητοποίηση σχετικά με τη χρηματοδότηση με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία παραμένει σχετικά χαμηλή, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για αυξημένη εκπαίδευση και προώθηση αυτών των επιλογών χρηματοδότησης μεταξύ των ερωτηθέντων ατόμων.

Οι ακαδημαϊκοί γνωρίζουν γενικά τις πηγές χρηματοδότησης και έχουν μέτρια έως καλή κατανόηση της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας και των ψηφιακών λύσεων. Επιδεικνύουν επίσης καλή γνώση της χρηματοδότησης με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και των εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων. Ενώ αναγνωρίζουν τα οφέλη της χρηματοδότησης μη παραδοσιακών, οι ακαδημαϊκοί τονίζουν τη σημασία των υπεύθυνων προσεγγίσεων. Οι ακαδημαϊκοί πιστεύουν ότι η προώθηση των διαφοροποιημένων πηγών χρηματοδότησης απαιτεί πιο απλές ρυθμίσεις, μείωση της γραφειοκρατίας, προσφορά φορολογικών μειώσεων και κινήτρων στους επενδυτές, αποσαφήνιση των κανονισμών για τις νέες μορφές χρηματοδότησης, ενίσχυση της νομικής προστασίας των επενδυτών και της εκπαίδευσης, καθώς και κατάρτιση των επιχειρηματιών.

Το επόμενο θέμα που τέθηκε στις συνεντεύξεις ήταν η πολιτική για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ. Μιλώντας γι' αυτό, οι φοιτητές τόνισαν ότι οι προκλήσεις για τους επιχειρηματίες προκύπτουν λόγω των συχνών νομικών αλλαγών, που συμβάλλουν

στην αστάθεια. Σύμφωνα με τους φοιτητές, οι επιχειρηματίες ζητούν απλοποίηση των κανονισμών, αυξημένη νομική ευαισθητοποίηση, προσπάθειες συνεργασίας, σταθερά νομικά πλαίσια, ρητές φορολογικές απαλλαγές και χρηματοοικονομική εκπαίδευση. Δηλώνουν ότι η υποστήριξη της δημόσιας πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας για την επέκταση των επιλογών χρηματοοικονομικών προϊόντων για τους νέους επιχειρηματίες.

Οι επιχειρηματίες πρότειναν επίσης την απλούστευση των φορολογικών ρυθμίσεων, τη μείωση της γραφειοκρατίας και την αύξηση της εποπτείας των υπερχρηματοδοτούμενων ιδρυμάτων. Επιπλέον, ζήτησαν μια ενιαία διαδικασία υποβολής αιτήσεων για τη λήψη κεφαλαίων από διάφορες πηγές και προσπάθειες σταθεροποίησης μετά τις εκλογές, υπογραμμίζοντας την πολύπλευρη προσέγγιση που απαιτείται για την προώθηση της νομικής σταθερότητας. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με αυτούς, υπάρχει κοινό αίσθημα σχετικά με τη σημασία της δημόσιας πολιτικής για την καλλιέργεια μιας ποικιλόμορφης προσφοράς χρηματοοικονομικών προϊόντων για νέους επιχειρηματίες, με τα προνομιακά δάνεια να προσδιορίζονται ως από αποτέλεσμα. Ενώ οι απόψεις δίδονται σχετικά με τον αντίκτυπο του διεθνούς ρυθμιστικού συντονισμού στη διασυννοριακή χρηματοδότηση, οι ερωτηθέντες παρουσιάζουν περιορισμένη επίγνωση συγκεκριμένων βιώσιμων χρηματοδοτικών μέσων, με την αναγνώριση της ESG να ξεχωρίζει. Οι ανησυχίες των επιχειρηματιών εκφράστηκαν σχετικά με τους πιθανούς περιορισμούς που θέτουν οι απαιτήσεις γνωστοποίησης ESG στη χρήση εναλλακτικών χρηματοδοτικών μέσων από τις MME, με τους ερωτηθέντες να τονίζουν τις πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις και την ανάγκη έγκαιρης προετοιμασίας. Συνολικά, οι συνεντεύξεις με τους επιχειρηματίες αποκαλύπτουν ένα πολύπλοκο τοπίο νομικών, φορολογικών και ρυθμιστικών προβληματισμών που επηρεάζουν την πρόσβαση των MME στη χρηματοδότηση στην Πολωνία.

Οι ακαδημαϊκοί, όπως οι επιχειρηματίες, πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου στην Πολωνία και ότι χρειάζονται βελτιώσεις στον τομέα αυτό, καθώς επηρεάζει τις επενδύσεις και τη λειτουργία των εταιρειών. Πιστεύουν ότι η προώθηση των διαφοροποιημένων πηγών χρηματοδότησης απαιτεί πιο ξεκάθαρους κανονισμούς, μείωση της γραφειοκρατίας, προσφορά φορολογικών μειώσεων και κινήτρων στους επενδυτές, αποσαφήνιση των κανονισμών για τις νέες μορφές χρηματοδότησης, ενίσχυση της νομικής προστασίας των επενδυτών και της εκπαίδευσης, καθώς και κατάρτιση των επιχειρηματιών. Σύμφωνα με τους

ακαδημαϊκούς, οι κυβερνήσεις μπορούν να προσφέρουν εγγυήσεις δανείων για να μειώσουν τον κίνδυνο για τους δανειστές και να ενθαρρύνουν τη χορήγηση δανείων σε νέους επιχειρηματίες. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν φοροαπαλλαγές για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και τους επενδυτές τους, να υποστηρίξουν την έρευνα και την ανάπτυξη, να εισαγάγουν προγράμματα εκπαίδευσης και καθοδήγησης και να δημιουργήσουν και να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες θερμοκοιτίδων και άλλων οργανισμών επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι ακαδημαϊκοί συμφωνούν ότι ο διεθνής ρυθμιστικός συντονισμός μπορεί να είναι κρίσιμος για την προώθηση της διασυννοριακής χρηματοδότησης των ΜΜΕ, προς όφελος των επιχειρηματιών και των επενδυτών στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά.

Σύμφωνα με τους ακαδημαϊκούς, υπάρχει δυναμικό στις απαιτήσεις ESG για τη χρηματοδότηση, αλλά αναγνωρίζονται προκλήσεις για τις ΜΜΕ. Αναφέρουν ότι, αφενός, οι ESG συμβάλλουν σε υψηλότερο κόστος για τις ΜΜΕ για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα ESG και την υποβολή εκθέσεων, το οποίο μπορεί να αποτελέσει βαρύ φορτίο για τις μικρότερες εταιρείες με περιορισμένους πόρους. Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, η σαφής και διαφανής υποβολή εκθέσεων ESG μπορεί να αυξήσει την πρόσβαση των ΜΜΕ σε κεφάλαια. Επιπλέον, οι επενδυτές και τα ταμεία στοχεύουν όλο και περισσότερο σε εταιρείες που επιδεικνύουν κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα.

Η τελευταία ενότητα συνεντεύξεων αφορούσε το ρόλο των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων. Σε αυτόν τον τομέα, οι φοιτητές παρατήρησαν ότι, επί του παρόντος, η συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων και των ενδιαφερόμενων φορέων περιλαμβάνει διαλέξεις προσκεκλημένων, εργαστήρια, πρακτική άσκηση και διαγωνισμούς. Οι φοιτητές τονίζουν τη σημασία των προσωπικών οικονομικών, της διαχείρισης του προϋπολογισμού, των επενδύσεων και των δεξιοτήτων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Θεωρούν ότι μη χρηματοοικονομικά θέματα όπως τα επιχειρηματικά σχέδια, η διαχείριση και οι διαπροσωπικές δεξιότητες είναι απαραίτητα. Δηλώνουν ότι υποστηρίζονται ευέλικτα εκπαιδευτικά προγράμματα που καλύπτουν πρακτικές και θεωρητικές πτυχές. Οι συστάσεις των φοιτητών περιλαμβάνουν θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας, παιχνίδια προσομοίωσης επιχειρήσεων και διαδικτυακές οικονομικές προσομοιώσεις για την προετοιμασία των νέων επιχειρηματιών για τις προκλήσεις των ΜΜΕ.

Παρομοίως, ως φοιτητές, οι επιχειρηματίες αντιλαμβάνονται ένα ποικίλο τοπίο στη συνεργασία μεταξύ των πολωνικών πανεπιστημίων και των ενδιαφερόμενων φορέων

σε πρωτοβουλίες για τον οικονομικό αλφαριθμητισμό. Περιγράφουν επίσης παραδείγματα τέτοιας συνεργασίας, καλύπτοντας διαλέξεις, εργαστήρια και πρακτική άσκηση στο πλαίσιο των συνεργατικών προσπαθειών. Υπάρχει σαφής συναίνεση μεταξύ των επιχειρηματιών σχετικά με την ανάγκη τα πανεπιστήμια να προσφέρουν ολοκληρωμένη χρηματοοικονομική εκπαίδευση που να καλύπτει θέματα που κυμαίνονται από τη λογιστική μέχρι τη διαχείριση των προσωπικών οικονομικών. Μη χρηματοοικονομικές πτυχές, όπως η ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων, η διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και οι κοινωνικές δεξιότητες, όπως η παρουσίαση και η ηγεσία, επισημαίνονται από τους επιχειρηματίες ως ζωτικής σημασίας για τα στελέχη των ΜΜΕ. Προτείνουν εκπαιδευτικά προγράμματα για νέους επιχειρηματίες που καλύπτουν πτυχία στην επιχειρηματικότητα και τα χρηματοοικονομικά, το μάρκετινγκ και τις ψηφιακές στρατηγικές. Οι προτεινόμενες ενότητες περιλαμβάνουν θεμελιώδη οικονομικά, χρηματοοικονομική διαχείριση και μάρκετινγκ. Όσον αφορά τις καινοτόμες εκπαιδευτικές μεθόδους, οι επιχειρηματίες προτείνουν να δοθεί έμφαση στα παιχνίδια προσομοίωσης, στις εκδηλώσεις δικτύωσης και στις εικονικές συναλλαγές για την πρακτικότητα και την εφαρμογή τους στον πραγματικό κόσμο. Σύμφωνα με τις απόψεις των ακαδημαϊκών, η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και διαφόρων φορέων υποστηρίζει τον χρηματοπιστωτικό τομέα και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Οι συστάσεις τους για τα πανεπιστημιακά προγράμματα περιλαμβάνουν ποικίλα χρηματοοικονομικά θέματα, πρακτική επιχειρηματική εκπαίδευση και κάλυψη των αναδυόμενων τάσεων, ιδίως στην τεχνολογία. Ειδικότερα, οι ακαδημαϊκοί σκιαγραφούν το ρόλο διαφόρων πρωτοβουλιών, όπως οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, οι επιταχυντές και τα εκπαιδευτικά προγράμματα, στην υποστήριξη νέων επιχειρηματιών σε διάφορα στάδια του επιχειρηματικού κύκλου των ΜΜΕ.

6. ΕΡΕΥΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΙΣΠΑΝΙΑ

6.1 Χάρτης χρηματοδοτικών εργαλείων

Επί του παρόντος, στην Ισπανία υπάρχουν διάφορα μέσα, δημόσια και ιδιωτικά, για τη χρηματοδότηση νέων νεοφυών επιχειρήσεων, είτε απευθείας μέσω επενδυτών είτε μέσω της συμμετοχής σε επιταχυντές και εκδηλώσεις που απευθύνονται ειδικά σε επιχειρηματίες.

Στη συνέχεια, θα δώσουμε μια περιγραφή των κύριων πηγών χρηματοδότησης των νεοφυών επιχειρήσεων στην Ισπανία με βάση την τυπολογία τους, καθώς και άλλων μέσων που διευκολύνουν την πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους.

Οι κύριες πηγές χρηματοδότησης περιλαμβάνουν: Επιχειρηματικοί Άγγελοι, Επιχειρηματικά Κεφάλαια, Εταιρικοί Επενδυτές και Επιχειρηματικές Εκδηλώσεις.

6.1.1. Επιχειρηματικοί άγγελοι

Έμπειροι επαγγελματίες με αποδεδειγμένο ιστορικό, συνήθως υψηλόβαθμα στελέχη εταιρειών, οι οποίοι, λόγω της γνώσης τους σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή της ενσυναίσθησης που έχουν για τους επιχειρηματίες, συχνά επενδύουν ιδιωτικά στα αρχικά στάδια νέων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον επαγγελματικό τους τομέα. Αν και η κύρια δραστηριότητά τους δεν είναι η επένδυση, διατηρούν ένα διαφοροποιημένο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο σε έργα με καλές επιχειρηματικές προοπτικές.

Οι επενδυτές αυτοί λειτουργούν συνήθως μέσω δικτύων Business Angels, τα οποία έχουν ως στόχο να διευκολύνουν την επαφή μεταξύ εταιρειών αρχικών σταδίων και ιδιωτών επενδυτών. Ο ρόλος τους περιλαμβάνει την προσέλκυση Επιχειρηματικών Αγγέλων και επιχειρηματιών με καινοτόμα σχέδια, τη διευκόλυνση της συνάντησής τους και την επίβλεψη της διαδικασίας ώστε να διασφαλίζεται η αυθεντικότητα των προτάσεων και από τα δύο μέρη, που οδηγεί στην τελική συμφωνία. Στην Ισπανία, υπάρχουν περίπου πενήντα τέτοια δίκτυα, τα οποία γενικά δεν εξειδικεύονται σε κάποιον συγκεκριμένο τομέα, και καθοδηγούνται από επιχειρηματικές ενώσεις, εμπορικά επιμελητήρια, δήμους ή περιφερειακές κυβερνήσεις και ομαδοποιούνται υπό την **Ισπανική Ένωση Επιχειρηματικών Αγγέλων** (<https://www.aeban.es/>). Μεταξύ των κυριότερων δικτύων, μπορούμε να επισημάνουμε τα εξής:

- **BAN MADRID** (<https://www.madrimasd.org/emprendedores/ban-madrid>). Χρηματοδότηση σποράς και προ-σποράς για καινοτόμες επιχειρήσεις στην περιοχή της Μαδρίτης.
- **ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ** (<https://fellowfunders.es/>). Πολυτομεακή πλατφόρμα crowdfunding που παρέχει χώρο συνάντησης για επιχειρηματίες και επενδυτές.

- **ESADE BAN** (<https://www.esadealumni.net/es/inversores/sobre-esade-ban>). Δίκτυο επενδυτών που συνδέεται με την επιχειρηματική σχολή ESADE και διοργανώνει συναντήσεις μεταξύ επενδυτών και επιχειρηματιών, με βάση το στάδιο κάθε έργου. Ορισμένες από αυτές είναι ειδικές για συγκεκριμένους τομείς: υγειονομική περίθαλψη, ακίνητα, DeepTech, τουρισμός κ.λπ.
- **BIZANGELS BARCELONA** (<https://bizangels.barcelona/>). Αξιολόγηση έργου και παρουσίαση σε επενδυτές.

6.1.2. Κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου

Οι επενδύσεις κεφαλαίου για την απόκτηση συμμετοχής σε μια μικρή ή μεσαία επιχείρηση, συνήθως νεοσύστατη, πραγματοποιούνται συνήθως από εταιρείες Venture Capital. Στην Ισπανία, υπάρχει μεγάλος αριθμός αυτών των εταιρειών, ορισμένες από τις οποίες εξειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς (υγεία, ψηφιακή τεχνολογία κ.λπ.) ή στην αρχική κατάσταση της εταιρείας:

- **PRE-SEED:** πολύ πρώιμα επενδυτικά στάδια, που συχνά περιλαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση για τη διεξαγωγή αποδείξεων της έννοιας, μελετών σκοπιμότητας κ.λπ.
- **SEED:** χρηματοδότηση για την έναρξη μιας εταιρείας, τη δημιουργία μιας επιχειρηματικής δομής, την ανάπτυξη ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας μέχρι να επικυρωθεί από την αγορά και η εταιρεία να σταματήσει να παράγει ζημιές.
- **EARLY (Series A/B):** επένδυση στις φάσεις ανάπτυξης μιας εταιρείας που παράγει ήδη έσοδα και μπορεί να μην είναι ακόμη κερδοφόρα. Αυτοί οι επενδυτές αναζητούν επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου εκποίησης με υψηλές αποδόσεις.

Πολλά από αυτά τα ταμεία συνδέονται με επιταχυντές, συμπληρώνοντας το έργο που επιτελείται με χρηματοδότηση. Ένα παράδειγμα εταιριών Venture Capital στην Ισπανία περιλαμβάνει:

- **INVEREADY** (<https://inveready.com/>).

Επενδύσεις σε 4 κάθετους τομείς: βιοεπιστήμες, ψηφιακή τεχνολογία, χρέος και υβριδική χρηματοδότηση.

Παροχή κεφαλαίου στα αρχικά στάδια: Σπόρος/Πρώιμα.

- KFUND (<https://www.kfund.vc/>).

Επενδύσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες με ισχυρή τεχνολογική συνιστώσα.

Παροχή κεφαλαίου στη φάση της σποράς.

- YSIOS CAPITAL (<https://ysioscapital.com/>)

Επενδύσεις σε εταιρείες που επικεντρώνονται στην ανθρώπινη υγεία και τις βιοεπιστήμες.

Συμμετοχή σε πρώιμα στάδια: Σπόρος/Πρώιμα.

- CUPIDO CAPITAL (<https://www.linkedin.com/company/cupido-capital/>)

Επιχειρηματίες που επενδύουν σε επιχειρηματίες με πολυτομεακές δραστηριότητες.

Επενδύσεις σε πολύ πρώιμα στάδια: Pre-Seed/Seed.

6.1.3. Εταιρικοί επενδυτές

Κεφάλαια για επενδύσεις που προέρχονται από μεγάλες εταιρείες που διαθέτουν τα δικά τους προγράμματα επιχειρηματικής επιτάχυνσης, αναζητώντας επιχειρηματίες με ανατρεπτικές ιδέες, οι οποίοι είναι ικανοί να ηγηθούν έργων με υψηλές προσδοκίες. Για τους επιχειρηματίες, αυτό συνεπάγεται τη συμμετοχή ενός εταίρου στην εταιρεία, ο οποίος μπορεί να συμβάλει στον επιχειρηματικό όγκο με το να γίνει πελάτης και να παρέχει πλήθος επαφών.

Τα κυριότερα εταιρικά κεφάλαια στην Ισπανία περιλαμβάνουν:

- WAYRA (<https://www.wayra.es/>): Συνδεδεμένη με την πολυεθνική Telefónica, η Wayra παρέχει υπηρεσίες επιτάχυνσης σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης, με εξειδίκευση στις ψηφιακές επιχειρήσεις. Διαθέτει κόμβους καινοτομίας στη Μαδρίτη και τη Βαρκελώνη, όπου οι επιχειρηματίες λαμβάνουν υποστήριξη.
- CAIXA CAPITAL RISK (<https://www.caixacapitalrisc.es/es>): Η Caixa Capital Risk είναι ο διαχειριστής επιχειρηματικών κεφαλαίων της CriteriaCaixa (Caixa Bank), επενδύοντας σε καινοτόμες εταιρείες στο αρχικό και αναπτυξιακό τους στάδιο. Διαθέτει τρεις εξειδικευμένες ομάδες στους τομείς της πληροφορικής, των

βιοεπιστημών και των βιομηχανικών τεχνολογιών, διαχειριζόμενη σήμερα πάνω από 200 εκατομμύρια ευρώ μέσω 9 εξειδικευμένων οχημάτων.

- LANZADERA (<https://lanzadera.es/>): Η Lanzadera, που ανήκει στον επιχειρηματία Juan Roig, ιδιοκτήτη της αλυσίδας σούπερ μάρκετ Mercadona, υποστηρίζει τους επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης, με στόχο τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών που θα συμβάλουν στη δημιουργία αποτελεσματικών εταιρειών που προσθέτουν αξία στην κοινωνία και εφαρμόζουν ένα σταθερό επιχειρηματικό μοντέλο. Από την ίδρυσή του το 2013, έχει επιταχύνει 1.300 επιχειρήσεις και έχει χορηγήσει δάνεια ύψους 21,9 εκατομμυρίων ευρώ.
- FUNDACIÓN INNOVACIÓN BANKINTER (<https://www.fundacionbankinter.org/>): Μέσω του προγράμματος Start-ups, η Fundación Innovación Bankinter υποστηρίζει τους επιχειρηματίες με εργαλεία λήψης αποφάσεων, όπως το Παρατηρητήριο Νεοφυών Επιχειρήσεων ή το Δίκτυο Scaleup Spain, μέχρι το πρόγραμμα Venture Capital, όπου πραγματοποιούνται επενδύσεις σε έργα.

6.1.4. Επιχειρηματικές εκδηλώσεις για επιχειρηματίες

Η Ισπανία φιλοξενεί πολυάριθμες εκδηλώσεις που αποσκοπούν στην προβολή νεοφυών επιχειρήσεων και την παρουσίασή τους σε δυνητικούς επενδυτές, οι οποίοι μπορούν να γνωρίσουν τόσο την ομάδα όσο και τις επιχειρηματικές δυνατότητες που συνδέονται με την ιδέα. Μεταξύ αυτών των εκδηλώσεων, δύο ξεχωρίζουν:

- SOUTH SUMMIT (<https://www.southsummit.io/es/>): Αναγνωρισμένη ως μία από τις κορυφαίες πλατφόρμες επιχειρηματικότητας και καινοτομίας παγκοσμίως, η South Summit είναι ένα από τα σημαντικότερα δίκτυα για συνδέσεις υψηλής αξίας μεταξύ των βασικών παραγόντων του οικοσυστήματος. Στις δραστηριότητές του περιλαμβάνεται η διοργάνωση επενδυτικών φόρουμ για επιχειρηματίες.
- STARTUP OLÉ (<https://startupole.eu/>): Πρόκειται για ένα τεχνολογικό γεγονός που πραγματοποιείται κάθε χρόνο από το 2014. Οι συμμετέχοντες περιλαμβάνουν επενδυτές, εταιρείες, επιχειρηματίες, επιταχυντές/θερμοκοιτίδες, μέσα ενημέρωσης, κυβερνητικούς/δημόσιους διαχειριστές και

πανεπιστήμια/επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα. Παρουσιάζει έναν συνδυασμό διευθύνοντων συμβούλων και ιδρυτών νέων τεχνολογικών εταιρειών, spin-offs και καινοτόμων ΜΜΕ, μαζί με διάφορα άτομα από ολόκληρο το επιχειρηματικό οικοσύστημα.

6.2 Ο ρόλος της κυβέρνησης και άλλων θεσμικών οργάνων

Τόσο η κυβέρνηση της Ισπανίας όσο και διάφορες περιφερειακές κυβερνήσεις χρησιμοποιούν διάφορα εργαλεία για να διευκολύνουν την πρόσβαση σε συμβουλές και υποστήριξη για τη χρηματοδότηση νέων νεοσύστατων επιχειρήσεων. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα εξής:

6.2.1. Ισπανική κυβέρνηση

Η **στρατηγική της Ισπανίας για το επιχειρηματικό ⁽²⁾ έθνος** θέτει τις βάσεις για την ενθάρρυνση των επενδύσεων ιδιωτικών κεφαλαίων στην καινοτόμο επιχειρηματικότητα σε αρχικό στάδιο μέσω της εφαρμογής φορολογικών πλεονεκτημάτων. Στόχος είναι να αυξηθεί η ροή κεφαλαίων που κατευθύνονται προς την καινοτόμο επιχειρηματικότητα στα αρχικά στάδια, συμβάλλοντας στην ενεργοποίηση του παραγωγικού ιστού, στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας

Μεταξύ των εργαλείων για την προσέλκυση χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις, δύο ξεχωρίζουν:

- ENISA (<https://www.enisa.es/>): Γραμμές συμμετοχικών δανείων για επιχειρηματίες που συνδέονται με την εξέλιξη και τη χρηματοοικονομική κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αξιοσημείωτες μεταξύ αυτών είναι εκείνες που απευθύνονται σε νέους επιχειρηματίες, γυναίκες επιχειρηματίες και ψηφιακούς επιχειρηματίες.
- NEOTEC (<https://programa-neotec.es/>): Βοήθεια από το Κέντρο Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας για την έναρξη τεχνολογικών έργων, η οποία

²₁) Στρατηγική του επιχειρηματικού έθνους της Ισπανίας. <https://nacionemprendedora.gob.es/estrategia-espana-nacion-emprendedora>

συνίσταται σε επιχορήγηση έως και 70% του προϋπολογισμού της δράσης, με μέγιστο ποσό 250.000 ευρώ.

6.2.2. Περιφερειακές κυβερνήσεις

Η Ισπανία διαθέτει 17 περιφερειακές κυβερνήσεις με αρμοδιότητα να στηρίζουν τους επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδοτικών εργαλείων και προγραμμάτων επιτάχυνσης για συγκεκριμένους τομείς ή διατομεακά προγράμματα. Παρόμοια με τον ιδιωτικό τομέα σε περιφερειακό επίπεδο, υπάρχουν δημόσιες εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων για έργα πολύ αρχικών σταδίων (Pre-seed/Seed). Στην Καστίλλη και Λεόν, η **SODICAL** (<https://sodical.es/>) λειτουργεί με αυτή την ιδιότητα. Επιπλέον, η περιοχή διαθέτει το πρόγραμμα επιτάχυνσης της επιχειρηματικότητας **WOLARIA** (<https://empresas.jcyl.es/web/es/creacion-empresas/aceleradora-empresas.html>), που προσφέρει καθοδήγηση, καθοδήγηση, κατάρτιση και πρόσβαση τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτική χρηματοδότηση.

6.2.3. Πανεπιστήμια

Τα περισσότερα ισπανικά πανεπιστήμια διαθέτουν συμβουλευτικά προγράμματα για επιχειρηματίες. Παρόλο που μπορεί να μην έχουν ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης για εταιρείες, χρησιμεύουν ως γέφυρα για τις εταιρείες αυτές ώστε να παρουσιάσουν τα σχέδιά τους σε επενδυτές και να λάβουν καθοδήγηση για την αναζήτηση δημόσιας χρηματοδότησης.

Αυτά τα πανεπιστημιακά προγράμματα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας εξαρτώνται άμεσα από το πανεπιστήμιο ή τα Επιστημονικά Πάρκα που διαχειρίζονται τα προγράμματα επιχειρηματικής επώασης και επιτάχυνσης. Το Πανεπιστήμιο του Burgos, για παράδειγμα, προσφέρει το πρόγραμμα **UBUemprende** (<https://www.ubu.es/ubuemprende>), παρέχοντας υπηρεσίες όπως ευαισθητοποίηση, κατάρτιση, συμβουλές, βοήθεια στην εξεύρεση χρηματοδότησης και επώαση έργων με εξειδικευμένο προσωπικό.

6.2.4. Άλλες οντότητες

Σε εθνικό επίπεδο, διάφορες επιχειρηματικές ενώσεις, εμπορικά επιμελητήρια και άλλοι φορείς διαχειρίζονται προγράμματα τόσο για επιχειρηματικές συμβουλές όσο

και για χρηματοδότηση έργων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δημιουργούν λέσχες επενδυτών που αναλύουν τα έργα για συμμετοχή στο κεφάλαιο των εταιρειών.

6.3 Ποσοτικά δεδομένα

Σύμφωνα με **τον χάρτη επιχειρηματικότητας** που αναπτύχθηκε από την ⁽³⁾ South Summit και το Πανεπιστήμιο IE, το προφίλ του επιχειρηματία είναι αυτό του άνδρα (80%) με μέση ηλικία 32 ετών, κάτοχο πανεπιστημιακού πτυχίου (98%) και με εμπειρία στον κλάδο που αποκτήθηκε από την εργασία του σε εταιρεία που δραστηριοποιείται στις εν λόγω αγορές.

Στα ισπανικά πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένων των επιστημονικών τους πάρκων, υπάρχουν πάνω από 5.780 εκκολαπτόμενες εταιρείες σε τομείς όπως η ιατρική, η υγεία και το περιβάλλον. Αυτό σημαίνει ότι, για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στοιχεία της **Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas to 2021**, δημιουργήθηκαν στην Ισπανία περισσότερες από 400 εταιρείες που συνδέονται με ερευνητικές ομάδες με ισχυρή τεχνολογική εστίαση.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, σύμφωνα με την έκθεση ⁽⁴⁾ **Startup Investment Trends** του Fundación Innovación Bankinter (2), για το πρώτο εξάμηνο του 2023, τα βασικά ευρήματα για την Ισπανία το 2023 είναι τα εξής:

- Ο όγκος των επενδύσεων σε νεοφυείς επιχειρήσεις φτάνει τα 1.035 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας μείωση κατά 30% σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022, αν και ο αριθμός των συναλλαγών αυξήθηκε κατά 12% σε 209.
- Τα κεφάλαια επιχειρηματικού κεφαλαίου κατέχουν την πρώτη θέση τόσο στη δραστηριότητα όσο και στον όγκο των επενδύσεων, αν και τα εταιρικά επιχειρηματικά κεφάλαια σημείωσαν σημαντική αύξηση κατά 295%, φθάνοντας τα 312 εκατ. ευρώ.

³2) South Summit και IE University

⁴3) Fundación Innovación Bankinter. Tendencias de inversión en España 2023. Julio 2023. Observatorio del Ecosistema de Startups en España.

- Ο τομέας Fintech/Insurtech έχει προσελκύσει τις περισσότερες επενδύσεις, συνολικού ύψους 155 εκατ. ευρώ, ενώ κατέχει επίσης την πρώτη θέση στον αριθμό των συναλλαγών με 29.

Όσον αφορά την κατανομή των επενδύσεων με βάση την πηγή των κεφαλαίων, το **Venture Capital** καταλαμβάνει την πλειονότητα των πράξεων και των επενδυμένων πόρων, ακολουθούμενο από το **Corporate Venture**, το οποίο έχει αυξηθεί σημαντικά το τελευταίο έτος.

Στην Ισπανία, υπάρχουν πάνω από 100 κεφάλαια και επενδυτικά οχήματα που ειδικεύονται στην επένδυση σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Η πλειονότητα των επιχειρηματικών κεφαλαίων συγκεντρώνεται στα δύο μεγάλα ισπανικά επιχειρηματικά κέντρα: **Μαδρίτη και Βαρκελώνη**, με την πρωτεύουσα να φιλοξενεί πάνω από 70 κεφάλαια επιχειρηματικού κεφαλαίου σε σύγκριση με τα περισσότερα από 60 της Βαρκελώνης. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την ⁽⁵⁾ Ισπανική Ένωση Επιχειρηματικών Αγγέλων -Asociación Española de Business Angels- ([AEBAN](#)), υπάρχουν πάνω από 3.000 ιδιώτες, μη επαγγελματίες επενδυτές που επιλέγουν να συμμετάσχουν σε νεοφυείς επιχειρήσεις.

7.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

7.1.LAUNCHHUB

Η **LAUNCHHub Ventures** είναι ένα κορυφαίο ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων πρώιμου σταδίου, το οποίο επενδύει σε νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας στα στάδια χρηματοδότησης Seed και Series A. Επενδύει στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη (NAE & KAE) και σε εταιρείες που έχουν δημιουργηθεί από φιλόδοξους ιδρυτές από την περιοχή αυτή, οι οποίοι εδρεύουν στα κορυφαία κέντρα νεοφυών επιχειρήσεων, όπως το Λονδίνο, το Σαν Φρανσίσκο και όχι μόνο. Η αρχική τους επένδυση κυμαίνεται μεταξύ 300 χιλ. και 2 εκατ. ευρώ, με δυνατότητα να συνεχίσουν να υποστηρίζουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες των εταιρειών χαρτοφυλακίου μας σε μελλοντικούς γύρους. Ηγούνται επενδυτικών γύρων έως και 4 εκατ. ευρώ.

⁵4) Ισπανική Ένωση Επιχειρηματικών Αγγέλων ([AEBAN](#)).

Βιομηχανίες: SaaS, Fintech, PropTech, Big Data, Blockchain, Τεχνητή Νοημοσύνη, Ιατρική, Internet of Things

Σημαντικές επενδύσεις: GTMHub, OfficeRnD, Taylor & Hart, Cleanshelf, FintechOS, Charlie Finance, FindMeCure

7.2. Bulgarian Private Equity and Venture Capital Association (BVCA)

Η Βουλγαρική Ένωση Ιδιωτικών Κεφαλαίων και Επιχειρηματικών Συμμετοχών (BVCA) είναι το κομβικό σημείο των ιδιωτικών επενδυτών, των ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων και της επιχειρηματικής κοινότητας στη Βουλγαρία. Ο Σύνδεσμος θα εργαστεί μαζί με τα μέλη του για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την προώθηση της καινοτομίας και της ανάπτυξης. Η BVCA δεσμεύεται να εκλαϊκεύσει το ρόλο των ιδιωτικών επενδύσεων ως αξιόπιστη και βιώσιμη πηγή χρηματοδότησης για καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις στη Βουλγαρία και την περιοχή. Η Ένωση θα συλλέγει ολοκληρωμένα στοιχεία για την επενδυτική δραστηριότητα στη Βουλγαρία και θα τα κοινοποιεί στα μέλη της, στην πολιτική και θεσμική κοινότητα, καθώς και στο ευρύ κοινό. Δίνοντας φωνή στην επιχειρηματική κοινότητα, η BVCA θα υπερασπιστεί εκ μέρους του κλάδου τη διασφάλιση υγιούς δημόσιας πολιτικής που ενθαρρύνει ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον. Η ένωση εκπροσωπεί τα συμφέροντα των μελών της σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, επικοινωνεί ενεργά με θεσμικούς και ιδιωτικούς φορείς. Η Ένωση συλλέγει ολοκληρωμένα στοιχεία σχετικά με την επενδυτική δραστηριότητα στη Βουλγαρία και τα κοινοποιεί στα μέλη της, στην πολιτική και θεσμική κοινότητα, καθώς και στο ευρύ κοινό.

7.3. Eleven Ventures

Η Eleven είναι μία από τις κορυφαίες εταιρείες επιχειρηματικών συμμετοχών αρχικών σταδίων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, επενδύοντας σε νεοφυείς επιχειρήσεις από το 2012. Με πάνω από 150 συλλογικές επενδύσεις σε διάστημα 12 ετών, η ομάδα της Eleven έχει συμβάλει καταλυτικά στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων της περιοχής. Η Eleven υποστηρίζει εταιρείες τεχνολογίας σε τέσσερις τομείς προτεραιότητας - Fintech, Υγεία, Μέλλον της εργασίας και Βιώσιμα τρόφιμα. Ορισμένες από τις νεοφυείς επιχειρήσεις που έχει υποστηρίξει η Eleven περιλαμβάνουν τις Payhawk, Quantive, Dronamics, SMSBump, Kanbanize και

Nitropack. Ο τεχνολογικός κλάδος στη ΝΑ Ευρώπη φτάνει σε νέα ύψη, καθώς σύμφωνα με πληροφορίες, τους τελευταίους 12 μήνες συγκεντρώθηκαν 2,25 δισ. ευρώ από περιφερειακές εταιρείες σε 210 συμφωνίες. Με 150 συλλογικές επενδύσεις σε διάστημα 9 ετών, η Eleven Ventures βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της τεράστιας ανάπτυξης και έχει ήδη δημιουργήσει ένα εντυπωσιακό ιστορικό επιλογής των νικητών στο αρχικό στάδιο. Η εταιρεία είναι ο πρώτος θεσμικός επενδυτής στην Payhawk, η οποία πρόσφατα άντλησε 112 εκατομμύρια δολάρια σε αποτίμηση 570 εκατομμυρίων δολαρίων τον Νοέμβριο του 2021, πρώτος υποστηρικτής της Gtmhub, η οποία άντλησε 120 εκατομμύρια δολάρια σε σειρά C τον Δεκέμβριο του 2021, και ο μοναδικός επενδυτής VC στην SMSbump, η οποία εξαγοράστηκε από την αμερικανική πλατφόρμα μάρκετινγκ ηλεκτρονικού εμπορίου Yotro το 2020.

7.4. "Στήριξη της επιχειρηματικότητας"

Η διαδικασία **"Στήριξη της επιχειρηματικότητας"** για τη χορήγηση επιχορήγησης έχει ως στόχο:

- Προετοιμασία ατόμων που επιθυμούν να αναπτύξουν τη δική τους επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένων ανέργων και εργαζομένων, για το σχεδιασμό και την έναρξη ανεξάρτητης επιχειρηματικής δραστηριότητας και αυτοαπασχόλησης,
- Παροχή ενός συνόλου εκπαιδεύσεων και υπηρεσιών για την υποστήριξη των ομάδων-στόχων στην ανάπτυξη και αξιολόγηση των επιχειρηματικών τους ιδεών, την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τη διαχείριση και την ανάπτυξη της επιχείρησης και την ανάπτυξη των επιχειρηματικών ιδεών σε βιώσιμα σχέδια για την υλοποίηση μιας πραγματικής επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- Παροχή υποστήριξης για την έναρξη μιας πραγματικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και την εξεύρεση κατάλληλων πηγών χρηματοδότησης, πρόσβαση σε υπηρεσίες και καθοδήγηση για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Η πράξη "Στήριξη της επιχειρηματικότητας" αποτελεί μέρος της συνολικής στήριξης μέσω της ΟΔΕ για την ίδρυση νέων επιχειρηματιών και την επίτευξη απασχόλησης μέσω της αυτοαπασχόλησης, και προβλέπεται να προετοιμάσει τους τελικούς αποδέκτες των προβλεπόμενων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της ΟΔΕ. Η διαδικασία επιχορήγησης υλοποιείται με τη χρηματοδοτική στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Το συνολικό ποσό της επιχορήγησης στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας ανέρχεται σε 5.000.000 λέβα.

7.5. "Technostart 3 - Προώθηση του καινοτομικού ακτιβισμού των νέων στη Βουλγαρία"

Εθνικός διαγωνισμός για την υποβολή αιτήσεων για το έργο **"Technostart 3 - Ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων καινοτομίας των νέων στη Βουλγαρία"**. Οι υποψήφιοι μπορούν να είναι είτε φοιτητές είτε απόφοιτοι με πτυχίο Bachelor ή Master. Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των νέων με καινοτόμες και βιώσιμες ιδέες να υλοποιήσουν τις ιδέες τους, καθώς και στην προώθηση της επιτυχίας τους, παρέχοντάς τους επιχορηγήσεις για τη δημιουργία των δικών τους εταιρειών. Το έργο "Technostart 3" υλοποιεί τους τομείς προτεραιότητας "Επιχειρηματικότητα" και "Δεξιότητες και καινοτομία", οι οποίοι αποτελούν μέρος της εθνικής στρατηγικής για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις 2014-20. Το ποσό της επιχορήγησης για το έργο ανέρχεται στο 90% του συνολικού ποσού που απαιτείται ή έως 19.800 λέβα για κάθε εγκεκριμένο επιχειρηματικό σχέδιο. Προκειμένου να λάβει χρηματοδότηση για το σχέδιο, κάθε εγκεκριμένος αιτών πρέπει να εγγράψει τη δική του εταιρεία (SMLLC ή Sole Trader) και να παράσχει τη δική του συνεισφορά ύψους 10% του συνολικού απαιτούμενου ποσού ή έως BGN 2.200 για κάθε εγκεκριμένο επιχειρηματικό σχέδιο. Το έργο χρηματοδοτεί μόνο νεοσύστατες επιχειρήσεις με επιχειρηματική ιδέα στον τομέα της βιομηχανίας και της E&A. Οι επιλέξιμες δαπάνες του σχεδίου περιλαμβάνουν δαπάνες για την απόκτηση ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων ενεργητικού- δαπάνες κοινής ωφέλειας, όπως ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, θέρμανση και ενοίκιο χώρων- δαπάνες για την αγορά υλικών και αναλωσίμων- δαπάνες για εξωτερικές υπηρεσίες και άλλα.

7.6. Sofia Tech Park

Το **Sofia Tech Park** είναι ένα φιλόδοξο σχέδιο που το αποδεικνύει: είναι το πρώτο επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο στη Βουλγαρία και την περιοχή. Ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2012 με την οικονομική υποστήριξη της βουλγαρικής κυβέρνησης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Συντονίζεται από την Sofia Tech Park JSC, μια κρατική εταιρεία που έθεσε ως στόχο την "προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης στη Βουλγαρία" μέσω διαφόρων έργων στους τομείς των ΤΠΕ, των βιοεπιστημών και της ενέργειας. Το πάρκο περιλαμβάνει μια θερμοκοιτίδα και ένα φόρουμ καινοτομίας, το οποίο θα φιλοξενεί διάφορες εκδηλώσεις τεχνολογίας υψηλού προφίλ και συναντήσεις με επενδυτές. Έχουν επίσης

επωφεληθεί από σύγχρονες εγκαταστάσεις γραφείων και αθλητικών εγκαταστάσεων, καθώς και από τη συνεργασία με ερευνητές και δημόσιους υπαλλήλους που εργάζονταν ακριβώς δίπλα. Ένα άλλο καλό σημείο είναι ότι η ομάδα του Sofia Tech Park στοχεύει στην ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασιών με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, προκειμένου να δημιουργηθεί ένας κόμβος καινοτομίας όπου θα μπορούσαν να συνεργαστούν σε διάφορα έργα ή να παράσχουν βοήθεια. Για την ανάπτυξη και τη διαχείριση του πάρκου, το Sofia Tech Park έχει συνάψει συνεργασίες με κορυφαία πανεπιστήμια, τη Βουλγαρική Ακαδημία Επιστημών, επιχειρηματικά clusters, πολυεθνικές εταιρείες, MME, τοπικές και εθνικές αρχές, ΜΚΟ και άλλους φορείς. Η εταιρεία Sofia Tech Park είναι υπεύθυνη για τη συνολική ανάπτυξη του έργου και για πρόσθετες δραστηριότητες όπως το μάρκετινγκ, η χρηματοδότηση, η χρηματοδοτική μίσθωση και η κατασκευή. Τα ιδρύματα-εταίροι θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας κοινής βάσης δεδομένων επιστημονικού εξοπλισμού, θα δημιουργήσουν επαφές και συνεργασίες με τρίτους σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος και θα συμμετέχουν ενεργά στις πρωτοβουλίες του Sofia Tech Park.

7.7. Start it Smart

To Start It Smart είναι ένας οργανισμός επιχειρηματικότητας που ιδρύθηκε το 2009 και δημιουργήθηκε με στόχο τη διάδοση και την ανάπτυξη της επιχειρηματικής νοοτροπίας στη Βουλγαρία, υποστηρίζοντας παράλληλα τους νέους στην ίδρυση και ανάπτυξη της δικής τους επιχείρησης.

ΕΡΓΑ

Το Start It Smart είναι ο ιδρυτής του πρώτου εκπαιδευτικού προγράμματος προ-επιταχυντή στη Βουλγαρία - Start It Smart | Pre-Accelerator και πολλών άλλων έργων με τα οποία υποστηρίζουμε και εμπνέουμε τους επιχειρηματίες - εργαστήρια, εκδηλώσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες, διαγωνισμούς pitching, εκπαιδεύσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες κ.λπ. Το χαρτοφυλάκιο των έργων μας μεγαλώνει μαζί με τον ίδιο τον οργανισμό και είμαστε στην ευχάριστη θέση να μοιραστούμε ότι μέχρι στιγμής έχουμε ξεκινήσει με επιτυχία πάνω από 300 έργα που απευθύνονται σε επιχειρηματίες και wannapreneurs.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

Συγκεντρώνουμε ανθρώπους των οποίων προσωπικός σκοπός είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στη Βουλγαρία. Είμαστε άνθρωποι που εξελίσσουμε τους εαυτούς μας σε καθημερινή βάση όσον αφορά την επιχειρηματική και προσωπική ανάπτυξη και είμαστε αφοσιωμένοι στην υποστήριξη άλλων για να πετύχουν τα σχέδιά τους. Ένα μεγάλο μέρος των μελών μας είναι οι ίδιοι επιχειρηματίες και μέσω των πρωτοβουλιών της λέσχης μας στηρίζουμε ο ένας τον άλλον και μοιραζόμαστε δεξιότητες, τεχνογνωσία, κάνουμε καταγισμό ιδεών για διάφορες περιπτώσεις, μοιραζόμαστε ιδέες και δίνουμε ο ένας στον άλλον καθοδήγηση, ενώ διασκεδάζουμε μαζί. Η Λέσχη μας είναι αυτό που κρατάει την οικογένεια ενωμένη και μας βοηθάει να είμαστε αποτελεσματικοί στις νεοφυείς επιχειρήσεις μας.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το Start It Smart δίνει την ευκαιρία σε όλα τα μέλη του όχι μόνο να συνεργαστούν με μια αφοσιωμένη και συνεχώς αναπτυσσόμενη ομάδα, αλλά και να γνωρίσουν όλους τους ενεργούς ανθρώπους του επιχειρηματικού οικοσυστήματος στη Βουλγαρία και όχι μόνο. Επιχειρηματίες, οι μεγαλύτερες εταιρείες στη Βουλγαρία και στο εξωτερικό και όλες οι μορφές και οργανισμοί του κόσμου που σχετίζονται με την ανάπτυξη επιχειρηματιών - συνεργαζόμαστε μαζί τους και αναζητούμε μαζί τις νεότερες και καλύτερες εναλλακτικές λύσεις για τις νεοφυείς επιχειρήσεις στη Βουλγαρία.

7.8. Empower Capital

To Empower Capital ιδρύθηκε από επιχειρηματίες για επιχειρηματίες και είναι ένα ταμείο ύψους 21 εκατ. ευρώ που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων - Πρωτοβουλία JEREMIE Bulgaria και έχει ως αποστολή να παρέχει μοναδική πρόσβαση σε χρηματοδότηση με ίδια και οιονεί ίδια κεφάλαια σε αναπτυσσόμενες βουλγαρικές εταιρείες.

Η ομάδα συνδυάζει εκτεταμένη διεθνή επιχειρησιακή εμπειρία, εμπειρογνωμοσύνη και βαθιά βιομηχανική γνώση, καθώς και ολοκληρωμένη κατανόηση της στρατηγικής διαχείρισης και χρηματοδότησης των ΜΜΕ. Διαθέτει αποδεδειγμένο ιστορικό επενδύσεων και διαχείρισης εταιρειών στη Βουλγαρία, συμπεριλαμβανομένης της άντλησης σημαντικών χρηματικών ποσών από διάφορους επενδυτές (ιδιώτες υψηλής καθαρής αξίας, τράπεζες, ταμεία κ.λπ.) και της ολοκλήρωσης εξόδων σε διεθνείς στρατηγικούς αγοραστές.

Παίζοντας ζωτικό ρόλο στο να βοηθούν τις εταιρείες να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, αποκαλύπτουν αξία εντοπίζοντας σπουδαίους οργανισμούς και ενισχύοντας την απόδοσή τους παρέχοντας κεφάλαια ανάπτυξης, στρατηγική συμβολή και λειτουργική υποστήριξη σε ισχυρές διοικητικές ομάδες.

7.9. Postscriptum Ventures

Η PostScriptum είναι ένας επενδυτικός όμιλος με ευρύ χαρτοφυλάκιο βιώσιμων επενδύσεων. Ιδρύθηκε το 2006, η PostScriptum και οι θυγατρικές της είναι μεταξύ των παγκόσμιων πρωτοπόρων στην ενεργειακή μετάβαση, επενδύοντας στην αιολική και ηλιακή ενέργεια, τη βιομάζα, την αποθήκευση, την ενεργειακή απόδοση, το υδρογόνο και τα βιώσιμα δομικά υλικά. Η PostScriptum Energy κατέχει επενδύσεις σε μεγάλης κλίμακας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ η PostScriptum Ventures επενδύει σε καινοτόμες τεχνολογίες και ανατρεπτικά επιχειρηματικά μοντέλα. Επενδύουν στους ακόλουθους τομείς: Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μεγάλης κλίμακας, αποθήκευση ενέργειας, κατανεμημένη / εκτός δικτύου παραγωγή, ενεργειακή απόδοση, πληροφορική και ψηφιοποίηση, αποδοτικότητα πόρων και ανακύκλωση.

Παρόλο που η Postscriptum είναι ένας επενδυτικός όμιλος, στόχος της είναι να βρίσκει πάντα ευκαιρίες όπου μπορεί να προσθέσει διαχειριστική αξία και όπου η εμπειρογνομosύνη της μπορεί να αξιοποιήσει τις οικονομικές συνεισφορές μας. Στόχος: να προσφέρουν εξαιρετικά αποτελέσματα στους μετόχους τους και να δημιουργούν τον μέγιστο θετικό αντίκτυπο για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, το περιβάλλον και την κοινωνία γενικότερα.

7.10. AEVentures

Η AE Ventures είναι μια επενδυτική εταιρεία που επικεντρώνεται στη χρηματοδότηση έργων αρχικού σταδίου, καθώς και στην προώθηση της συνεργασίας και της ανάπτυξης ολόκληρου του οικοσυστήματος blockchain. Αποστολή: υποστήριξη έργων που καθιστούν την τεχνολογία blockchain και το SaaS παγκοσμίως επεκτάσιμα και χρησιμοποιήσιμα. Η AE Ventures, μια επενδυτική εταιρεία που παρέχει αρχική χρηματοδότηση σε έργα blockchain, ανακοινώνει ότι το πρόγραμμα Starfleet Accelerator ξεπέρασε τα 1,6 εκατ. δολάρια σε επενδύσεις. Η Aeternity Ventures, με έδρα τη Σόφια της Βουλγαρίας, είναι υπεύθυνη για την επιχειρηματική πλευρά των παγκόσμιων προγραμμάτων θερμοκοιτίδων και επιταχυντών της aeternity.

8. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ - ΚΥΠΡΟΣ

8.1. Η περίπτωση του Enterprise Europe Network Cyprus (EEN-Cy)

Το EEN-Cy αποτελεί ένα δίκτυο που προσφέρει δωρεάν ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης για τις κυπριακές ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων και των νεοσύστατων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, το EEN-Cy παρέχει:

- Ενημέρωση και καθοδήγηση σχετικά με τις υπάρχουσες ευκαιρίες πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικά μέσα
- Ευκαιρίες για τις κυπριακές επιχειρήσεις να αποκτήσουν ευκαιρίες συνεργασίας στο εξωτερικό
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ που επιθυμούν να ασχοληθούν με την έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου να βελτιώσουν την παραγωγή και την ανταγωνιστικότητά τους
- Εξειδικευμένες πληροφορίες σχετικά με τα σχέδια και υποδείγματα για την καταχώριση, την εκμετάλλευση και την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
- Πιθανή ανατροφοδότηση και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ΜΜΕ και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για την επίτευξη αμφίδρομης ροής στην κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κυπριακές επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η εφαρμογή πολιτικών και μέτρων για την υποστήριξη των κυπριακών ΜΜΕ στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.
- Υποστήριξη σε θέματα διαχείρισης καινοτομίας και στρατηγικής

Η μέχρι σήμερα λειτουργία του EEN-Cy δημιουργεί προστιθέμενη αξία για τις κυπριακές ΜΜΕ και θεωρείται πηγή βέλτιστων πρακτικών στον τομέα αυτό.

8.2. Η περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου

a.IDEA θερμοκοιτίδα νεοφυών επιχειρήσεων

Η θερμοκοιτίδα νεοφυών επιχειρήσεων IDEA της Τράπεζας Κύπρου υποστηρίζει νέους επιχειρηματίες για να αναπτύξουν την επιχείρησή τους έως ότου η επιχείρησή τους φτάσει στην αγορά, αποκτώντας το 5% του μετοχικού κεφαλαίου κάθε επιχείρησης. Επιπλέον, οι νεοφυείς επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο αντίστοιχο πρόγραμμα φιλοξενούνται για εννέα μήνες στις πλήρως εξοπλισμένες εγκαταστάσεις της θερμοκοιτίδας IDEA της Τράπεζας Κύπρου. Τους παρέχονται επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες, εκπαίδευση για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, υπηρεσίες για λογιστικά και νομικά θέματα, στρατηγικές μάρκετινγκ, συναντήσεις με άλλους επιχειρηματίες για ανταλλαγή απόψεων, επαφές με ενδιαφερόμενους επενδυτές, ενημέρωση και πρόσβαση σε χρηματοδοτούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα, καθώς και ένα σημαντικό αρχικό κεφάλαιο από την Τράπεζα Κύπρου για την εκκίνηση των νεοφυών επιχειρήσεων. Από την ίδρυσή της το 2015, η θερμοκοιτίδα IDEA της Τράπεζας Κύπρου έχει φιλοξενήσει με επιτυχία πολλές νεοφυείς επιχειρήσεις γενικά.

b. BOC Hackathon

Ο μαραθώνιος, ο οποίος προωθεί την τεχνολογική και επιχειρηματική καινοτομία στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αποτελεί πρωτοβουλία της Τράπεζας Κύπρου και του IDEAcy και πραγματοποιείται κάθε χρόνο. Ο boc hackathon #fintech συγκεντρώνει κάθε χρόνο ομάδες, προγραμματιστές και νεοφυείς επιχειρήσεις για τη δημιουργία καινοτόμων λύσεων γύρω από το Fintech, μέχρι το στάδιο ενός ελάχιστου βιώσιμου προϊόντος (MVP) με την προοπτική μελλοντικής εξέλιξης σε πλήρως λειτουργικές εφαρμογές. Παράλληλα με τα βραβεία, η Τράπεζα διερευνά με τις ομάδες πιθανές επιχειρηματικές συνεργασίες, επιτρέποντας στις ομάδες να αναπτύξουν συνεργασίες με φορείς και υποστηρικτές του boc hackathon #fintech.

c. Factoring

Παρέχοντας ολοκληρωμένες λύσεις για τις επιχειρήσεις, η Τράπεζα Κύπρου προσφέρει υπηρεσίες factoring. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν χρηματοδότηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων, διαχείριση ταμειακών ροών, αξιολόγηση οφειλετών, πιστωτική κάλυψη και αποτελεσματική διαχείριση οφειλετών. Η Τράπεζα παρέχει μια γρήγορη λύση σε προβλήματα ταμειακής ροής, μετατρέποντας πιστωτικά τιμολόγια πωλήσεων ή μεταχρονολογημένες επιταγές σε άμεσα μετρητά. Επιπλέον, διευκολύνει την προεξόφληση μεταχρονολογημένων επιταγών, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να μετατρέψουν έως και το 75% της αξίας της επιταγής σε άμεσα μετρητά. Για τις

επιχειρήσεις που αναζητούν αποτελεσματικές λύσεις factoring, αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση εξασφαλίζει οικονομική σταθερότητα, ρευστότητα και ευελιξία.

8.3. Η περίπτωση του ευρωπαϊκού προγράμματος "Scale-Up" στην Κύπρο

Η εμπειρία των υπηρεσιών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου "Scale-Up" στην Κύπρο ήταν θετική και θεωρείται βέλτιστη πρακτική για τις νεοφυείς επιχειρήσεις που επιθυμούν να επιταχύνουν την ανάπτυξή τους. Επιπλέον, το έργο συνέβαλε στη γεφύρωση του οικοσυστήματος των νεοφυών επιχειρήσεων και της επιχειρηματικής κοινότητας στην Κύπρο. Αρχικά, το πρόγραμμα συμπεριέλαβε νεοφυείς επιχειρήσεις με καθορισμένους στόχους σε μια διαδικασία κατάρτισης με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Πρόσθετες υπηρεσίες καθοδήγησης παρασχέθηκαν σε έναν αριθμό MME που πληρούν συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται δωρεάν.

8.4. Η περίπτωση της Deloitte Financial Advisory στην Κύπρο

Η Deloitte παρέχει σε νεοσύστατες επιχειρήσεις συμβουλευτικές, φορολογικές, ελεγκτικές και χρηματοοικονομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες. Η εταιρεία έχει ιδρύσει το Κέντρο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, μέσω του οποίου προωθεί την ανοικτή καινοτομία και ενθαρρύνει την ίδρυση και λειτουργία τοπικών νεοφυών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις υποστηρίζονται από αναγνωρισμένους επαγγελματίες σε όλα τα στάδια, από την έναρξη της επιχείρησής τους, την εξεύρεση χρηματοδότησης από ιδιώτες επενδυτές, την απόκτηση επιχορηγήσεων από ευρωπαϊκά ή εθνικά προγράμματα και την επιτυχή καθιέρωσή τους στην αγορά.

8.5. Η περίπτωση του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων

Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Κύπρου εκπονήθηκε σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Δεκέμβριο του 2021. Κύριος στόχος του ΕΠΑ είναι η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κυπριακής οικονομίας και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξής της. Μεταξύ των προτεραιοτήτων του ΕΠΑ, το κυπριακό Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργείο

Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας έχουν εφαρμόσει διάφορα μέτρα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ σύμφωνα με τις πολιτικές της ΕΕ για τις επιχειρήσεις.

8.6. Σχέδιο άμεσων δανείων/κυβερνητικών εγγυήσεων της ΕΤΕπ για ΜΜΕ και επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης

Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη χρηματοδότηση, ύψους 1 δισ. ευρώ, της Κυβερνητικής Επιχορήγησης Εγγυήσεων προς την ΕΤΕπ για τη χορήγηση δανείων σε κυπριακές τράπεζες για τη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και εταιρειών μεσαίας κεφαλαιοποίησης στην Κύπρο. Η πρωτοβουλία αυτή στοχεύει στην περαιτέρω ενίσχυση της κυπριακής οικονομίας και ιδιαίτερα του ιδιωτικού τομέα. 10 Κυπριακές Τράπεζες από τις 12 συνολικά έχουν υπογράψει 14 διαφορετικές Συμφωνίες Εγγυήσεων συνολικού ύψους 680 εκατ. ευρώ. Περίπου 400 εκατ. ευρώ έχουν ήδη εκταμιευθεί σε πάνω από 240 ΜΜΕ και επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης, διευκολύνοντας περισσότερες από 350 επενδύσεις στην Κύπρο. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει στις ΜΜΕ εναλλακτική μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση για τη διατήρηση και προώθηση των δραστηριοτήτων και της ανάπτυξής τους, ενώ πρέπει να τονιστεί ότι το πρόγραμμα έχει επίσης συμβάλει σημαντικά στη μείωση των επιτοκίων δανεισμού.

8.7. Πλατφόρμες χρηματοδότησης από το πλήθος

Υπάρχουν πολλές πλατφόρμες crowdfunding στην Κύπρο, μεταξύ των οποίων οι πιο γνωστές είναι οι *Crowdrise*, *Crowdbase*, *SeedCrowd*, *Seedcamp*, *Kicktraq*, *Bayard*, *IndieGoGo*, *Crowdsourcinghub*. Αυτές οι πλατφόρμες προσφέρουν ευκαιρίες για νεοφυείς επιχειρήσεις που αναζητούν επενδυτές για να χρηματοδοτήσουν την επιχείρησή τους. Οι πλατφόρμες επιτρέπουν τη χρηματοδότηση για διάφορες νεοφυείς επιχειρήσεις, όπως εταιρείες τεχνολογίας, μόδας, παράδοσης τροφίμων, ανάπτυξης ιστοσελίδων και ιατρικές εταιρείες. Οι επενδυτές μπορούν να ξεκινήσουν με ένα μικρό ποσό χρηματοδότησης που γνωστοποιείται από τις πλατφόρμες.

8.8. Δανεισμός P2P

Ο δανεισμός P2P, μια εναλλακτική μέθοδος χρηματοδότησης, επιτρέπει στα άτομα να λαμβάνουν δάνεια απευθείας από άλλα άτομα, αποκλείοντας το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ως ενδιάμεσο φορέα. Στην Κύπρο υπάρχουν τρεις πλατφόρμες P2P crowdfunding, η *Kviku Finance*, η *Maclear* και η *Scramble*. Αυτές προσφέρουν ποικίλες επενδυτικές ευκαιρίες για νεοφυείς επιχειρήσεις, ΜΜΕ ή προσωπικά δάνεια. Τα ελάχιστα ποσά επένδυσης διαφέρουν από πλατφόρμα σε πλατφόρμα, συνήθως κυμαίνονται από 10 έως 100 ευρώ. Κάθε πλατφόρμα λαμβάνει γενικά μια μικρή αμοιβή από τη συναλλαγή δανείου- ο δανειστής μπορεί επίσης να ορίσει το επιτόκιο που απαιτεί από τον δανειολήπτη να πληρώσει. Με τα χαμηλά επιτόκια, τη γρήγορη και εύκολη διαδικτυακή πρόσβαση σε κεφάλαια χωρίς πιστωτικό σκορ, έχει αναδειχθεί ως μια ιδιαίτερα ελκυστική εναλλακτική λύση έναντι των παραδοσιακών τραπεζικών δανείων.

9.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΓΑΛΛΙΑ

9.1. Φοιτητικά Κέντρα Καινοτομίας, Μεταφοράς και Επιχειρηματικότητας (Pépites)

Τα "Φοιτητικά Κέντρα Καινοτομίας, Μεταφοράς και Επιχειρηματικότητας" (Pépites), που εγκαινιάστηκαν το 2014 από το γαλλικό Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας, αποτελούν σήμα κατατεθέν αριστείας για την προώθηση της επιχειρηματικότητας σε ολόκληρη τη Γαλλία. Διασπαρμένα σε 33 τοποθεσίες, τα κέντρα αυτά στοχεύουν στην καλλιέργεια επιχειρηματικών δεξιοτήτων μεταξύ μαθητών λυκείων, κολεγίων και πανεπιστημίων. Η στρατηγική των Pépites® περιλαμβάνει τρεις καίριους τομείς: ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σε θέματα επιχειρηματικότητας μέσω ποικίλων διαύλων επικοινωνίας και ενσωμάτωση της επιχειρηματικότητας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σπουδών, παροχή κατάρτισης σε κρίσιμες πτυχές της ίδρυσης επιχειρήσεων και παροχή πρακτικής υποστήριξης για την ίδρυση επιχειρήσεων, η οποία περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της δικτύωσης, την παροχή οικονομικών συμβουλών και την παροχή πρόσβασης σε τεχνολογικούς πόρους. Προς επίρρωση αυτού, η ανάλυση του αντίκτυπου της Pepite ETENA® και μια μελέτη ικανοποίησης από την EUROPE ETUDES 2023 αποκάλυψαν θετικά

αποτελέσματα για τα υποστηριζόμενα επιχειρηματικά εγχειρήματα. Ειδικότερα, το 93% αυτών των εγχειρημάτων εξακολουθεί να είναι ενεργό, με ένα ποικίλο μείγμα που τείνει προς τις δομές SAS (44%) και μια ισχυρή παρουσία τόσο στους τομείς B2B (59%) όσο και στους τομείς B2C (41%), κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών και της ψηφιακής τεχνολογίας. Η μελέτη δείχνει επίσης ποικίλες φάσεις έργων μεταξύ των συμμετεχόντων, με ποσοστό εγκατάλειψης έργων 32,3%, αναδεικνύοντας την απαιτητική αλλά και δυναμική φύση της επιχειρηματικότητας.

Σύνδεσμος: <https://www.pepite-france.fr/en/>

9.2. La Jeune Entreprise Universitaire (J.E.U.)

Η πρωτοβουλία **Jeune Entreprise Universitaire (J.E.U.)**, η οποία εισήχθη στο γαλλικό νόμο περί χρηματοδότησης το 2008, αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης επιχειρήσεων μεταξύ των φοιτητών και του ερευνητικού προσωπικού των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα αυτό επιτρέπει στις εταιρείες να αναγνωριστούν ως J.E.U. μέχρι την τελευταία ημέρα του οικονομικού έτους πριν από την όγδοη επέτειό τους, εφόσον είτε διοικούνται είτε ανήκουν άμεσα (με ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής 10%) σε φοιτητές, πρόσφατους αποφοίτους που κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο (εντός πέντε ετών από την αποφοίτησή τους) ή σε άτομα που ασχολούνται με τη διδασκαλία ή την έρευνα. Οι εταιρείες που πληρούν τις προϋποθέσεις στο πλαίσιο του καθεστώτος J.E.U. είναι επιλέξιμες για πολυάριθμα οικονομικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους απαλλαγής από διάφορους φόρους, όπως ο ετήσιος εφάπαξ φόρος, ο φόρος εισοδήματος εταιρειών, οι τοπικές οικονομικές εισφορές και οι φόροι ακίνητης περιουσίας επί των κτιρίων για διάστημα έως επτά ετών. Απαλλάσσονται επίσης από την καταβολή εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και μπορούν ταυτόχρονα να επωφεληθούν από τη φορολογική πίστωση για την έρευνα και τις απαλλαγές από τον φόρο επί των κερδών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν το προνόμιο να λαμβάνουν επιστροφές φόρου για τυχόν οφειλές από τη φορολογική πίστωση έρευνας που συσσωρεύτηκαν κατά την περίοδο επιλεξιμότητάς τους, προσφέροντας σημαντική οικονομική στήριξη σε αναδυόμενες επιχειρήσεις που έχουν τις ρίζες τους σε ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Σύνδεσμος: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/la-jeune-entreprise-universitaire-jeu-46467>

9.3. Περιφέρεια Grand Est - Πρόγραμμα Be EST

Entrepreneurship#FINANCING

Η **περιφέρεια Grand Est** ξεκίνησε το πρόγραμμα "Be EST Entrepreneurship#FINANCING" με πρωταρχικό στόχο την απλοποίηση της πρόσβασης σε τραπεζική χρηματοδότηση για όλους τους εν δυνάμει επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων εργασία και των μισθωτών, που διαμένουν στην περιφέρεια και διαθέτουν σχέδιο ίδρυσης ή εξαγοράς επιχείρησης με οικονομικό σχέδιο που υπερβαίνει τα 20.000 ευρώ. Το πρόγραμμα προσφέρει δύο βασικές υπηρεσίες: χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη και χρηματοδότηση, μαζί με παρακολούθηση μετά τη χρηματοδότηση. Η υπηρεσία χρηματοοικονομικής εμπειρογνωμοσύνης, με μέγιστη διάρκεια δύο μηνών, αποσκοπεί στην αξιολόγηση και την έγκριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του σχεδίου και προτείνει σχετική κατάρτιση. Η υπηρεσία χρηματοδότησης και παρακολούθησης της μεταχρηματοδότησης εκτείνεται σε τέσσερις μήνες για τις ρυθμίσεις χρηματοδότησης και συνεχίζει για τρία χρόνια για την εποπτεία των δραστηριοτήτων μετά τη χρηματοδότηση, με στόχο τον εντοπισμό και τη χρήση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως τα τιμητικά δάνεια και οι εγγυήσεις, και τη συνδρομή στη σύνταξη των αιτήσεων χρηματοδότησης. Αυτή η ολοκληρωμένη υποστήριξη παρέχεται χωρίς κόστος για τους δικαιούχους μέσω ενός συνεργατικού δικτύου 207 τοπικών οργανώσεων, εξασφαλίζοντας εξατομικευμένη βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής διαδικασίας. Σύνδεσμος: <https://www.grandest.fr/wp-content/uploads/2017/05/beest-entreprendre-plaquette.pdf>

9.4. Περιφέρεια Île-de-France - Πρόγραμμα Entrepreneur#LEADER

Στην **περιφέρεια Île-de-France**, το πρόγραμμα "Entrepreneur#LEADER" είναι δομημένο για να προσφέρει καθοδήγηση σχετικά με χρηματοδοτικές λύσεις, ειδικά για τη διευκόλυνση της διαδικασίας έναρξης ή ανάληψης μιας επιχείρησης, με ιδιαίτερη έμφαση σε άτομα κάτω των 26 ετών. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην ενημέρωση των συμμετεχόντων σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές χρηματοδότησης και στην αξιολόγηση της επιλεξιμότητας των σχεδίων τους μέσω συλλογικών και ατομικών συναντήσεων. Παρέχει επίσης ενδελεχή ανάλυση του επιχειρηματικού σχεδίου, καλύπτοντας οικονομικές, ανθρώπινου δυναμικού, μάρκετινγκ, λογιστικές και νομικές πτυχές. Οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να έχουν πρόσβαση σε διάφορες μορφές

χρηματοδότησης, όπως μικροπιστώσεις, τραπεζικές εγγυήσεις ή δάνεια με μηδενικό επιτόκιο, με πρόσθετη τραπεζική βοήθεια διαθέσιμη εάν χρειαστεί. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία για τους νέους επιχειρηματίες στην περιοχή Île-de-France, προσφέροντας ζωτικής σημασίας υποστήριξη για την οικονομική διάρθρωση των σχεδίων τους χωρίς κόστος.

Σύνδεσμος: <https://www.iledefrance.fr/toutes-les-actualites/entrepreneur-leader-3-etapes-pour-faciliter-la-creationreprise-dentreprise>

10. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΕΛΛΑΔΑ

10.1. Η Θερμοκοιτίδα Αθηνών για νεοφυείς επιχειρήσεις

Η Θερμοκοιτίδα Αθηνών για νεοφυείς επιχειρήσεις δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΒΕΑ) για την οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη του μητροπολιτικού δήμου Αθηναίων. Στόχος της Θερμοκοιτίδας Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας είναι η υποστήριξη νέων επιχειρηματιών που επιθυμούν να δημιουργήσουν τη δική τους νεοφυή επιχείρηση. Συγκεκριμένα, ενισχύει την επιχειρηματικότητα, ανεξάρτητα από την πιθανή ύπαρξη τεχνολογιών ή άλλων τεχνολογικών καινοτομιών. Ειδικότερα, έχει σχεδιαστεί για να φιλοξενήσει για δεκαοκτώ μήνες πάνω από πενήντα επιχειρηματικά εγχειρήματα. Μεταξύ των προσφερόμενων υπηρεσιών είναι η φιλοξενία και στέγαση νεοφυών επιχειρήσεων, εξειδικευμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και υπηρεσίες εξειδικευμένων επιχειρηματικών συμβούλων. Βοηθά επίσης στη δικτύωση επιχειρηματικών μονάδων και στην αξιολόγηση της προόδου των επενδυτικών ομάδων.

10.2. Ο σύνδεσμος έρευνας και επιχειρηματικότητας Κόμβος EPI.noο / EPISEI-NMP

Το EPISEI-NMP αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, με στόχο να βοηθήσει όσους επιθυμούν να μεταβούν από την ακαδημαϊκή κοινότητα στον

επιχειρηματικό τομέα. Λειτουργεί ως επιχειρηματικός επιταχυντής για φοιτητές και ερευνητές καθώς και για επιχειρηματικές ομάδες. Η συγκεκριμένη περίπτωση δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη σύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα μέσω εξατομικευμένης καθοδήγησης και καθοδήγησης. Επιπλέον, στοχεύει στην προσέλκυση πρωτότυπων και καινοτόμων ιδεών για τη μετατροπή τους σε αξιόπιστα προϊόντα και υπηρεσίες. Η πρωτοβουλία αυτή προσφέρει οφέλη σε νέους ερευνητές, υποψήφιους διδάκτορες και μεταδιδάκτορες, καθώς και σε ομάδες ερευνητών που έχουν δημιουργήσει ιδέες και επιθυμούν να μετατρέψουν τις ιδέες αυτές σε βιώσιμες επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζει νεοφυείς επιχειρήσεις και ερευνητές που θέλουν να δραστηριοποιηθούν σε δυναμικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ενώ είναι επωφελής για επιχειρήσεις που επιθυμούν να μετασχηματίσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο μέσω αξιόπιστων ερευνητικών αποτελεσμάτων. Το EPI.noο EPISY-EMP ιδρύθηκε το 2014 και έχει πλούσιο ιστορικό στην προώθηση της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, υποστηρίζοντας ερευνητές και φοιτητές ώστε να υλοποιήσουν αποτελεσματικά τις καινοτόμες ιδέες τους. Μεταξύ άλλων δράσεων του EPI.noο, οι οποίες έχουν καταγραφεί ως βέλτιστες πρακτικές, ήταν η υλοποίηση του προγράμματος Invent ICT (inventict.gr), το οποίο ήταν ένα πρόγραμμα επώασης καινοτόμων εγχειρημάτων, καθώς και υπηρεσίες δικτύωσης και βοήθειας στην αναζήτηση χρηματοδότησης. Το τελευταίο ξεκίνησε τελικά το 2017 και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό "Industry Disruptors-Game Changers (ID-GC)" υπό τη χρηματοδότηση και υποστήριξη της Ένωσης Εταιρειών Κινητής Τηλεφωνίας (EEKT).

10.3. EkinisiLab - Νεανική επιχειρηματικότητα

To EkinisiLab δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος και του Δήμου Αθηναίων με στόχο τη δημιουργία ενός οργανωμένου περιβάλλοντος για την επώαση καινοτόμων επιχειρηματικών σχεδίων από νέους ανθρώπους που επιθυμούν να δημιουργήσουν τη δική τους νεοφυή επιχείρηση. Έμφαση δίνεται στην καινοτομία, την εξωστρέφεια και την τεχνολογική γνώση. Ως εκ τούτου, στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους του, το EkinisiLab προσφέρει στις νεοφυείς επιχειρήσεις φιλοξενία μέσα σε ένα οργανωμένο περιβάλλον υποστήριξης, coaching και συμβουλευτική για τη διαμόρφωση στρατηγικής, τον επιχειρηματικό σχεδιασμό και την προώθηση των προϊόντων στην αγορά. Επιπλέον, παρέχει εκπαίδευση για

αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία, καθοδήγηση και δικτύωση από ανώτερα στελέχη επιχειρήσεων, μέλη του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος καθώς και υποστηρικτές των επιχειρήσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το EkinisiLab ξεκίνησε το 2014 με τη συμμετοχή 21 δυναμικών επιχειρηματικών ομάδων που άρχισαν να εφαρμόζουν τις ιδέες τους στην πράξη και έκτοτε έχει καταγράψει σημαντικά επιτεύγματα. Έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει στις δομές του περισσότερα από 60 καινοτόμα, εξωστρεφή και υψηλής τεχνολογίας επιχειρηματικά σχέδια.

10.4. Metavallon

Η **Metavallon** ξεκίνησε ως μια καινοτόμος κοινωνική επιχείρηση που ενισχύει και επιταχύνει τις νεοφυείς επιχειρήσεις από συμπράξεις και συνεπενδύσεις μεταξύ ανεξάρτητων επενδυτικών ομάδων από τις ΗΠΑ, την Ασία και την Ευρώπη. Μέσω του τριμερούς προγράμματός της (δηλαδή The Lab, The Accelerator, The Hub) η Metaavallon παρακινεί συνεχώς ταλαντούχα άτομα τα οποία εκπαιδεύει και καθοδηγεί στην επιχειρηματική δράση. Ουσιαστικά, αυτή η κοινωνική επιχείρηση φέρνει τους νέους σε επαφή με τον επιχειρηματικό κόσμο και τους επενδυτές. Υπό αυτό το πρίσμα, παρέχει στους εν δυνάμει επιχειρηματίες τους απαραίτητους πόρους για να ξεκινήσουν τις δικές τους νεοφυείς επιχειρήσεις υψηλού αντίκτυπου. Οι συμμετέχουσες ομάδες επιλέγονται μέσω μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Metavallon VC είναι η εξέλιξη του Metavallon.org που χρηματοδοτείται πλέον από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και ιδιώτες επενδυτές.

10.5. i4G - Επώαση για Ανάπτυξη

Θεωρείται η πρώτη θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 2003 στη Θεσσαλονίκη και αποτελεί μία από τις λίγες θερμοκοιτίδες που παρέχουν χρηματοδότηση σε επιλεγμένες επιχειρήσεις μέσω ενός επενδυτικού ταμείου που διαθέτει η θερμοκοιτίδα. Ήταν μια σημαντική πρωτοβουλία που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο ενός πρωτοποριακού προγράμματος της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας. Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων **i4G** έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να συνδυάζει τρεις πυλώνες δραστηριότητας. Τον πυλώνα "υποδομές", τον πυλώνα "υπηρεσίες" και τον πυλώνα "επενδυτικός βραχίονας". Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων

i4G παρέχει κατάλληλους χώρους συνεργασίας για κάθε επιχειρηματία και επιχείρηση. Παρέχει χώρους γραφείων και υψηλής ποιότητας επιχειρηματική υποδομή. Αποτελείται από εξοπλισμένες αίθουσες συνεδριάσεων, αίθουσες συσκέψεων, χώρους διαλείμματος καθώς και εγκαταστάσεις καφέ και εστίασης. Παρέχει πλήρεις υπηρεσίες φιλοξενίας φορολογικής κατοικίας. Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων i4G παρέχει εργαστήρια για επαγγελματική ανάπτυξη. Παρέχει ολοκληρωμένα προγράμματα εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα που υποστηρίζουν τους μελλοντικούς επιχειρηματίες με τις απαραίτητες γνώσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της ιδέας τους και την επιτυχή προώθησή της στην αγορά. Παράλληλα, παρέχεται πρόσβαση σε χρηματοδότηση είτε από το i4G PRO είτε από άλλες πηγές χρηματοδότησης. Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων i4G δίνει τη δυνατότητα επενδύσεων σε νεοφυείς επιχειρήσεις. Έχει τη δυνατότητα να συνδέει τις επιχειρήσεις που λειτουργούν παράλληλα με μέντορες, πελάτες και επενδυτές. Ταυτόχρονα τους δίνει τη δυνατότητα να συνεργαστούν με την ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα. Η θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων i4G στοχεύει κυρίως στην επένδυση σε εταιρείες αρχικών σταδίων καθώς και στην ανακάλυψη ταλαντούχων νέων που θέλουν να δημιουργήσουν τη δική τους νεοφυή επιχείρηση. Κατά τη διάρκεια των είκοσι ετών λειτουργίας του i4G, έχει υποστηρίξει πολλές νεοφυείς επιχειρήσεις στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Το 2017, η δομή δημιούργησε επίσης τον πρώτο της χώρο συνεργασίας με την ονομασία 17G PRO. Ο τελευταίος υποστηρίζει με επιτυχία νέες και εκκολαπτόμενες νεοφυείς επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα, συνεργάζεται με διεθνείς εταιρείες και οργανισμούς.

10.6. Athens Centre for Entrepreneurship and Innovation (ACEin)

Είναι το κέντρο επώασης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) που προσφέρει υποστήριξη σε ερευνητές και δυνητικούς νέους επιχειρηματίες για την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών και την προώθησή τους στην αγορά.

10.7. Θερμοκοιτίδα Νεοφυών Επιχειρήσεων Αθήνας (Θ.Ε.Α.)

Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΒΕΑ) για την προώθηση της επιχειρηματικότητας. Υποστηρίζει καινοτόμες νέες επιχειρηματικές ιδέες με ισχυρή

δυναμική εξωστρέφειας, προσφέροντας συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες, δικτύωση και επενδυτικές ευκαιρίες.

10.8. Επιστημονικό Πάρκο Πατρών

Ιδρύθηκε **σύμφωνα με** το μοντέλο της "θερμοκοιτίδας" για επιχειρήσεις που βασίζονται σε νέες τεχνολογίες (NTBF). Κύριος στόχος είναι η παροχή υποδομών υψηλής ποιότητας καθώς και η συνδιαμόρφωση των κατάλληλων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών. Αυτές θα υποστηρίζουν και θα προωθήσουν τη δημιουργία, λειτουργία και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων μέσω διαδικασιών spin-off / spin-out και τη -συνεργασία μεταξύ του Πανεπιστημίου, των Ερευνητικών Κέντρων και της Βιομηχανίας.

10.9. Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης (STEP-C)

Δημιουργήθηκε το 1993 ως πρωτοβουλία του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας Ελλάδος (ΙΤΕ), ενός από τους μεγαλύτερους ερευνητικούς οργανισμούς της χώρας. Το STEP-C προσφέρει εγκαταστάσεις επώασης και υπηρεσίες σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, με νέες και αναδυόμενες τεχνολογίες.

10.10. Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης & Ανάπτυξης Τεχνολογικού Πάρκου Θεσσαλονίκης (Α.Ε.Δ.Α.Π.)

Ιδρύθηκε το 1994 ως απάντηση στην αυξανόμενη ανάγκη για έναν αποτελεσματικό και δυναμικό οργανισμό που θα προωθούσε την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Ο κύριος ενδιαφερόμενος του ΤΤΡ είναι το Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογίας Ελλάδος (ΚΕΤΕ), ένας από τους μεγαλύτερους ελληνικούς ερευνητικούς οργανισμούς.

11.ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΠΟΛΩΝΙΑ

11.1. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP)

Το **Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (ŚCP)** είναι μια περιφερειακή μονάδα αυτοδιοίκησης στην Πολωνία, που λειτουργεί ως ενδιάμεσος φορέας για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών κονδυλίων για την περιοχή της Σιλεσίας. Ιδρύθηκε το 2007 και καλύπτει ευρέως τομείς όπως η έρευνα, οι ψηφιακές καινοτομίες, η αξιοποίηση υποβαθμισμένων περιοχών, ο μετασχηματισμός των επιχειρήσεων και η διεθνοποίηση των ΜΜΕ. Τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη περιλαμβάνουν επιχειρηματίες, ιδρύματα επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την τοπική αυτοδιοίκηση. Ο τομέας καλύπτει την έρευνα, την ανάπτυξη, την καινοτομία και τους ψηφιακούς μετασχηματισμούς, αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις στην ιδέα των έργων, τις διαδικασίες εφαρμογής και τη βιωσιμότητα. Τα επιτεύγματα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη υποδομών, την εφαρμογή της ψηφιακής καινοτομίας και τον περιφερειακό οικονομικό μετασχηματισμό. Τα διδάγματα δίνουν έμφαση στη σχολαστική ιδεολογία έργων, τις εξορθολογισμένες διαδικασίες και τη διαρκή υποστήριξη.

11.2. Górnośląski Akcelerator Przedsiębiorczości Rynkowej (GAPR)

Το **Górnośląski Akcelerator Przedsiębiorczości Rynkowej (GAPR)** είναι ένας φορέας επιχειρηματικού περιβάλλοντος που ιδρύθηκε το 1999 στην Πολωνία και προωθεί τον διάλογο μεταξύ των επιχειρηματιών της Σιλεσίας και των κυβερνητικών αρχών. Εξυπηρετεί επιχειρηματίες, επιστήμονες, ερευνητές και επιχειρήσεις σε διάφορους τομείς, δίνοντας έμφαση σε καινοτόμες λύσεις και υποστηρίζοντας υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας. Το GAPR απευθύνεται σε χρηματοδότηση μέσω των ταμείων της ΕΕ και του Fundusz Pożyczkowy, παρέχοντας υπηρεσίες όπως κατάρτιση, επιχειρηματικές συμβουλές και εποπτεία των επενδυτών. Οι προκλήσεις αφορούν τον πολύπλοκο συντονισμό των έργων και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής αξιοποίησης των κονδυλίων. Ο αντίκτυπος περιλαμβάνει ενισχυμένη περιφερειακή ανταγωνιστικότητα, συμπεριφορές υπέρ της καινοτομίας και έναν ακμάζοντα τομέα ιατρικής τεχνολογίας. Τα διδάγματα υπογραμμίζουν τις ποικίλες προσφορές υπηρεσιών και τις στρατηγικές ερευνητικές συνεργασίες.

11.3. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach (RIG)

Η **Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach (RIG)** ιδρύθηκε το 1990 στην Πολωνία και λειτουργεί ως αυτοδιοικητικός οικονομικός οργανισμός. Συγκεντρώνει επιχειρήσεις, περιφερειακές κυβερνητικές αρχές και μέλη του Επιμελητηρίου. Η RIG επικεντρώνεται στην οικονομική εκπροσώπηση, τις ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές και τις ποικίλες υπηρεσίες για τα μέλη της. Οι βασικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την εξισορρόπηση διαφορετικών συμφερόντων και την αποτελεσματική επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές. Οι θετικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειακών επιχειρήσεων, τις ηθικές πρακτικές και την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας. Τα διδάγματα υπογραμμίζουν τη διατήρηση των δεοντολογικών προτύπων, την πλοήγηση στις νομικές αλλαγές και τη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου.

11.4. Fundusz Górnośląski SA (Ταμείο της Άνω Σιλεσίας)

Το **Fundusz Górnośląski SA (Ταμείο της Άνω Σιλεσίας)**, που ιδρύθηκε το 1995 στην Πολωνία, είχε αρχικά ως στόχο την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη και αργότερα μετατόπισε την εστίασή του στη στήριξη πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (MME). Στους βασικούς ενδιαφερόμενους περιλαμβάνονται κυβερνητικοί και κοινωνικοί εκπρόσωποι, συνδικάτα και διάφορα οικονομικά ιδρύματα. Προσφέρει χρηματοδοτικά εργαλεία, συμμετέχει σε επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου και συνεργάζεται με τις τοπικές κυβερνήσεις. Οι προκλήσεις αφορούν την προσαρμογή στις οικονομικές αλλαγές και την αντιμετώπιση των αντιστάσεων. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν διαφοροποιημένα χρηματοδοτικά μέσα, περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Τα διδάγματα δίνουν έμφαση στην προσαρμοστικότητα, τη συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τα διαφοροποιημένα μέσα.

11.5. Polska Fundacja Przedsiębiorczości (Πολωνικό Ίδρυμα Επιχειρηματικότητας)

Το **Polska Fundacja Przedsiębiorczości (Πολωνικό Ίδρυμα Επιχειρηματικότητας)**, που ιδρύθηκε το 1997, επικεντρώνεται στην υποστήριξη πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (MME) στην Πολωνία. Παρέχει

χαμηλότοκα δάνεια και δωρεάν ηλεκτρονική κατάρτιση, συνεργαζόμενο με την Τράπεζα Gospodarstwa Krajowego. Στα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη συμμετέχουν επιχειρηματίες, το ίδρυμα, η τράπεζα και περιφερειακά ταμεία. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν δάνεια, διαδικτυακή κατάρτιση και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν την περιφερειακή κάλυψη και την προσαρμογή στις οικονομικές αλλαγές. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν σημαντική οικονομική στήριξη, προώθηση της επιχειρηματικότητας και συνεργασία με την Bank Gospodarstwa Krajowego. Τα διδάγματα υπογραμμίζουν τη συνεργασία, τη συνεχή προσαρμογή και τα διαφοροποιημένα χρηματοδοτικά μέσα.

11.6. Miejski Inkubator Przedsiębiorczości Rawa.Ink

To Miejski Inkubator Przedsiębiorczości Rawa.Ink, που ιδρύθηκε το 2019 στην Πολωνία, λειτουργεί ως σύγχρονος χώρος συνεργασίας στο Κατοβίτσε. Κύριοι δικαιούχοι είναι νεοφυείς επιχειρήσεις και ΜΜΕ, που λαμβάνουν υποστήριξη δικτύωσης, επέκτασης γνώσεων και διεθνοποίησης. Καλύπτει διάφορους τομείς και προσφέρει ευέλικτες επιλογές χώρου, νομικές συμβουλές και συμβουλές μάρκετινγκ, καθώς και εκδηλώσεις για τη δημιουργία κοινότητας. Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν την ποικιλομορφία των ενοικιαστών και τη συνεχή πρόσληψη προσωπικού. Τα επιτεύγματα περιλαμβάνουν την ενεργή μίσθωση και τη δημιουργία κοινότητας, με διδάγματα που υπογραμμίζουν τη σημασία ενός συνεργατικού οικοσυστήματος και της συνεχούς προσαρμογής. Οι μελλοντικές τάσεις περιλαμβάνουν την ανάδειξη σε κεντρικό κόμβο καινοτομίας και παγκόσμιας συνεργασίας.

11.7. Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia (Ίδρυμα του Περιφερειακού Οργανισμού Προώθησης της Απασχόλησης)

To Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia (Ίδρυμα του Περιφερειακού Οργανισμού Προώθησης της Απασχόλησης), που ιδρύθηκε το 2002 στην Πολωνία, συμβάλλει ενεργά στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Απευθύνεται σε ανέργους, τοπικές κοινότητες, ΜΜΕ, δημόσια διοίκηση και ΜΚΟ. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν πρωτοβουλίες απασχόλησης και κατάρτισης, ανάπτυξη της κοινότητας και υποστήριξη των ΜΜΕ. Οι πηγές χρηματοδότησης περιλαμβάνουν προγράμματα της ΕΕ και δωρεές. Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν

ποικίλες ομάδες-στόχους και συνεχή αξιοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν ενεργό συμμετοχή από το 2002, πιστοποιήσεις και φιλανθρωπικές συνεισφορές. Τα διδάγματα δίνουν έμφαση στην προσαρμοστικότητα και τις προσεγγίσεις με επίκεντρο την κοινότητα.

11.8. Lewiatan Business Angels (LBA)

Ο οργανισμός Lewiatan Business Angels (LBA), που ιδρύθηκε το 2005 στην Πολωνία, επικεντρώνεται στη σύνδεση επενδυτών με έργα υψηλού δυναμικού. Οι ενδιαφερόμενοι είναι Business Angels, που επενδύουν στην τεχνολογία και την καινοτομία. Η LBA υποστηρίζει έργα σε νέες τεχνολογίες, παραδοσιακούς τομείς και τομείς που παρουσιάζουν ανάπτυξη και εξωστρέφεια. Η χρηματοδότηση κυμαίνεται από εκατοντάδες χιλιάδες έως εκατομμύρια ζλότυ. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ατομική συμβουλευτική και συνεδρίες pitching. Οι προκλήσεις αφορούν δυσκολίες στην αναζήτηση επιχειρηματικών αγγέλων. Παραδείγματα περιλαμβάνουν επενδύσεις στις εταιρείες Medicalgorithmics, Apeiron Synthesis και Polidea. Τα μαθήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της καθοδήγησης και της συνεχούς επέκτασης, προβλέποντας τις μελλοντικές τάσεις.

11.9. Επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο "Technopark Gliwice"

Το **Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο "Technopark Gliwice"**, που ιδρύθηκε το 2004 στην Πολωνία, υποστηρίζει την ακαδημαϊκή επιχειρηματικότητα και τις καινοτόμες τεχνολογικές εταιρείες. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς περιλαμβάνουν επιστημονικά ιδρύματα, πανεπιστήμια και μικρές επιχειρήσεις. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ενοικίαση χώρων, ελέγχους καινοτομίας, καθοδήγηση και πακέτα συμβουλών. Οι προκλήσεις αφορούν την προσαρμογή στις τάσεις της βιομηχανίας και την εξισορρόπηση των ακαδημαϊκών και επιχειρηματικών συμφερόντων. Τα επιτεύγματα περιλαμβάνουν την παροχή ενοικιαζόμενων χώρων, την εξυπηρέτηση καινοτόμων εταιρειών και τη συμβολή στην περιφερειακή επιχειρηματικότητα. Τα μαθήματα δίνουν έμφαση στην προώθηση της ακαδημαϊκής επιχειρηματικότητας και της συνεργασίας, ενώ οι μελλοντικές τάσεις περιλαμβάνουν τη συνεχή υποστήριξη και την τεχνολογική πρόοδο.

11.10. BiznesHub PGE Narodowy

To BiznesHub PGE Narodowy στη Βαρσοβία προσφέρει ευέλικτους χώρους γραφείων μέσα στο στάδιο PGE Narodowy. Εξυπηρετεί επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, παρέχοντας ιδιωτικά γραφεία, αίθουσες συνεδριάσεων και πρόσβαση σε ένα δίκτυο επιχειρηματιών. Η εστίαση είναι σε γενικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, με ένα μοντέλο που βασίζεται σε συνδρομή για απλοποιημένη πρόσβαση. Η εγκατάσταση δίνει προτεραιότητα στην ποικιλομορφία των ενοικιαστών, στις ανέσεις υψηλής ποιότητας και αναγνωρίζει τη σημασία των καλά εξοπλισμένων χώρων εργασίας για την παγκόσμια επιχειρηματική ανάπτυξη. Τα βασικά διδάγματα περιλαμβάνουν την προώθηση ενός οικοσυστήματος συνεργασίας και την προσαρμογή στην τάση των ευέλικτων λύσεων γραφείων.

11.11. Silesian Startup Foundation

To Silesian Startup Foundation, που ιδρύθηκε το 2023 στην Πολωνία, έχει ως στόχο την ενίσχυση του οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων στη Σιλεσία. Συνδέει νεοφυείς επιχειρήσεις με έμπειρες επιχειρήσεις, επενδυτές, τοπικές κυβερνήσεις, επιστήμονες και φοιτητές. Δικαιούχοι είναι επιχειρηματίες, νεοφυείς επιχειρήσεις και άτομα με καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες. Οι υπηρεσίες καλύπτουν διάφορους τομείς, αντιμετωπίζοντας ευκαιρίες χρηματοδότησης και υποστηρίζοντας την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την ανάπτυξη των MME. Οι προκλήσεις αφορούν τον συντονισμό των δραστηριοτήτων και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διάδοσης. Τα επιτεύγματα περιλαμβάνουν μια διαγνωστική έκθεση και εκπαιδευτικά έργα, που προωθούν την επιχειρηματικότητα, την υποστήριξη των MME και την καινοτομία. Τα διδάγματα υπογραμμίζουν τη συνεργασία, την εξατομικευμένη υποστήριξη της εκκίνησης και τις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες.

11.12. Google for Startups Βαρσοβία

To Google for Startups Warsaw λειτουργεί το Campus Warsaw, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη των νεοφυών επιχειρήσεων μέσω μιας κοινότητας, της καθοδήγησης και προγραμμάτων όπως το Startup School και το Accelerator: Ευρώπη. Στα ενδιαφερόμενα μέρη περιλαμβάνονται ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων, μέντορες, νεοφυείς επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί από γυναίκες, επενδυτές και εμπειρογνώμονες

του κλάδου. Οι δικαιούχοι είναι ιδρυτές νεοσύστατων επιχειρήσεων με έμφαση στην ποικιλομορφία. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν πρακτική εκπαίδευση και καθοδήγηση, με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων και την κλιμάκωση. Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της συμμετοχικότητας και της ποικιλομορφίας. Τα επιτεύγματα περιλαμβάνουν εκπαιδευτικές συνεδρίες, καθοδήγηση και σημαντική χρηματοδότηση που συγκεντρώθηκε στην περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι ιδέες τονίζουν την καθοδήγηση και τον ρόλο των φυσικών χώρων στην προώθηση της συνεργασίας.

12. ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΙΣΠΑΝΙΑ

12.1. Πρόγραμμα επιτάχυνσης Wolaria

Το **πρόγραμμα επιτάχυνσης Wolaria**, το οποίο διαχειρίζεται το Ινστιτούτο για την Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων (ICE) της περιφέρειας Καστίλλης και Λεόν από το 2012, προσφέρει στήριξη σε δέκα επιχειρηματίες και εταιρείες από διάφορους τομείς, δίνοντας προτεραιότητα σε ορισμένους όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η αεροδιαστημική, η υγεία και η ευεξία, ο τουρισμός, η βιοοικονομία, για να αναφέρουμε μερικούς, οι οποίοι αναπτύσσονται στην προαναφερθείσα περιοχή. Μέσω ενός πλήρους προγράμματος επιτάχυνσης, στόχος είναι να μετατραπουν αυτές οι καινοτόμες ιδέες σε ανταγωνιστικές εταιρείες, να διευκολυνθεί η προσαρμογή των εδραιωμένων εταιρειών και να προσελκυστούν ταλέντα στην περιοχή. Η εκπαιδευτική διαδικασία θα περιλαμβάνει διάφορες ομαδικές εργασίες και εξατομικευμένες συνεδρίες με ειδικούς μέντορες, επιδιώκοντας την αντιμετώπιση του επιχειρηματικού μοντέλου, της τεχνολογίας, των οικονομικών θεμάτων, των μοντέλων διαχείρισης και των στρατηγικών μάρκετινγκ, προσφέροντας επίσης χώρους και υποδομές και προωθώντας τη δημιουργία πιθανών συνεργασιών μεταξύ επαγγελματιών του ίδιου τομέα.

12.2. WAYRA

Σε εθνικό επίπεδο, ξεχωρίζουν άλλα προγράμματα επιτάχυνσης που προωθούνται από μεγάλες εταιρείες. Αυτή είναι η περίπτωση του **WAYRA**, του εταιρικού επιταχυντή

που εγκαίνιασε η Telefónica το 2011, ο οποίος έχει ήδη φτάσει σε δέκα χώρες μέσω των επτά κόμβων του στην Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και τη Λατινική Αμερική, καθιστώντας τον τον πιο παγκόσμιο κόμβο ανοικτής καινοτομίας στον κόσμο. Η πρωτοβουλία αυτή δεσμεύεται για εκείνες τις ώριμες και τεχνολογικές νεοφυείς επιχειρήσεις που μπορούν να δώσουν λύσεις στις τεχνολογικές προκλήσεις της εταιρείας, βοηθώντας τις επίσης στη διεθνοποίησή τους. Εκτός από τη χρηματοδότηση, η πρωτοβουλία ανοίγει τη δυνατότητα πρόσβασης σε ένα ευρύ δίκτυο πελατών, επενδυτών και άλλων τεχνολογικών εταίρων.

12.3. Lanzadera

Στην ίδια γραμμή βρίσκεται και η **Lanzadera**, επιταχυντής και θερμοκοιτίδα, μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 2013 από τον πρόεδρο του ομίλου σούπερ μάρκετ Mercadona, τον γνωστό επιχειρηματία Juan Roig. Πρόκειται για ένα εξάμηνο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στη Βαλένθια που απευθύνεται σε καινοτόμες επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του οποίου ο επιχειρηματίας θα παρακολουθήσει μεταξύ άλλων ομιλίες, καθοδήγηση, εκπαίδευση και εκδηλώσεις δικτύωσης. Ένα πρόγραμμα στο οποίο, υπό την καθοδήγηση ενός Διευθυντή Έργου, καθορίζουν το μοντέλο διαχείρισης, προσφέρουν εξατομικευμένη καθοδήγηση, κατάρτιση, προβολή, καθώς και τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλες μεγάλες επιχειρήσεις. Παρέχουν επίσης τη δυνατότητα ύπαρξης χώρου εργασίας στη Marina de Empresas (Βαλένθια), η οποία έχει γίνει κόμβος επιχειρηματικότητας και ταλέντων στη μεσογειακή ακτή.

12.4. SeedRocket

Ο **SeedRocket** είναι ένας άλλος επιταχυντής που ξεκίνησε το 2015 και δημιουργήθηκε στη Μαδρίτη και τη Βαρκελώνη από μια ομάδα επιτυχημένων επιχειρηματιών ΤΠΕ, επιχειρηματικών αγγέλων και επενδυτών, με στόχο την υποστήριξη έργων στα αρχικά στάδια ανάπτυξής τους. Απευθύνεται σε επιχειρηματίες ή εταιρείες που ασχολούνται με το Διαδίκτυο και την κινητή τηλεφωνία, το πρόγραμμα, το οποίο διαρκεί από τρεις έως έξι μήνες, προσφέρει δωρεάν (και χωρίς να λαμβάνει κανένα ποσοστό ιδίων κεφαλαίων) όχι μόνο εκπαίδευση, αλλά και πρόσβαση σε γύρους χρηματοδότησης και δικτύωση. Συγκεκριμένα, το SeedRocket έχει εγκαταστήσει την έδρα του στη Μαδρίτη στο Google for Startups Campus, μια τοποθεσία όπου συναντώνται διάφοροι

επιταχυντές και όπου η Google παρέχει στους επιχειρηματίες και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις (αναδυόμενες εταιρείες και εγκατεστημένες εταιρείες) που βασίζονται στην τεχνολογία πρόσβαση σε κατάρτιση, εξατομικευμένη καθοδήγηση και άλλες εκδηλώσεις που επιδιώκουν να προσφέρουν στις εταιρείες αυτές τη δυνατότητα δημιουργίας σημαντικών δικτύων επαφής. Ένας φυσικός χώρος που λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των ανθρώπων ως κλειδί για την ανάπτυξη των δικών τους σχεδίων.

12.5. Κοιλάδα Tetuan

Στις εγκαταστάσεις της πανεπιστημιούπολης της Google βρίσκεται επίσης η **Tetuan Valley**, άλλος ένας από τους επιταχυντές που υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα στη χώρα μας από το 2009 μέσω των προγραμμάτων Startup School και Women4Cyber. Το Startup School είναι ένα πρόγραμμα έξι εβδομάδων στο οποίο οι επιχειρηματίες κάνουν τα πρώτα τους βήματα προς τη δημιουργία της startup τους μέσω εκπαίδευσης, καθοδήγησης και πρακτικής εξάσκησης στο pitching. Στο τέλος αυτής της περιόδου, θα παρουσιάσουν το σχέδιό τους σε επενδυτές και άλλους παράγοντες του οικοσυστήματος κατά τη διάρκεια μιας Ημέρας Επίδειξης (Demo Day). Επίσης, εγκαινίασαν το Women4Cyber, μια πρόταση κατάρτισης που απευθύνεται σε γυναίκες με έργα αρχικών σταδίων που ειδικεύονται στην κυβερνοασφάλεια.

12.6. Πρόγραμμα España-Emprende

Το **πρόγραμμα España-Emprende** προωθείται από το Εμπορικό Επιμελητήριο σε εθνικό επίπεδο, επιδιώκοντας να βοηθήσει την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, αλλά και να στηρίξει εκείνες που θέλουν να εκσυγχρονιστούν ή να αναπτυχθούν, καθώς και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που προσφέρει υποστήριξη μέσω του περιφερειακού δικτύου γραφείων του, διευκολύνοντας την πρόσβαση από οποιοδήποτε σημείο της χώρας, αλλά και διαδικτυακά, παρέχοντας συμβουλές, καθοδήγηση και εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

12.7. Πλατφόρμα Acelera Pyme

Η **πλατφόρμα Acelera Pyme** είναι το όνομα μιας πρωτοβουλίας που προωθείται από το Υπουργείο Ψηφιακού Μετασχηματισμού και Δημόσιας Διοίκησης μετά την

πανδημία COVID-19, η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ψηφιοποίησης των αυτοαπασχολούμενων και των μικρών επιχειρήσεων μέσω μιας επιχορήγησης ύψους έως και 12.000 ευρώ, ανάλογα με το βαθμό ψηφιοποίησης της επιχείρησης. Μέσω ενός πανελλαδικού δικτύου γραφείων, προσφέρονται εξειδικευμένες συμβουλές για να βοηθηθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε αυτό το έργο, καθώς και άλλες πρακτικές πληροφορίες. Επιπλέον, η πλατφόρμα προσφέρει κατάρτιση και οπτικοακουστικό περιεχόμενο από εμπειρογνώμονες σχετικά με την ψηφιοποίηση που μπορεί να είναι χρήσιμο για τις επιχειρήσεις.

12.8. ENISA

Η ENISA είναι μια δημόσια εταιρεία που υπάγεται στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Τουρισμού. Λειτουργεί από το 1982 με στόχο τη χρηματοδότηση, μέσω συμμετοχικών δανείων, της ανάπτυξης μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με καινοτόμα σχέδια. Πρόκειται για μια συμπληρωματική πηγή χρηματοδότησης, η οποία χορηγεί δάνεια από 25.000 έως 1.500.000 ευρώ, τα οποία δεν απαιτούν εγγυήσεις για την παραχώρησή τους και με μεγαλύτερες περιόδους χάριτος και αποπληρωμής.

12.9. Το Κέντρο Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (KTKK)

Το Κέντρο Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (KETAK) είναι ένας δημόσιος επιχειρηματικός φορέας για την προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης στις επιχειρήσεις. Μέσω του προγράμματος NEOTEC, επιδιώκει, μέσω επιχορηγήσεων ύψους έως 250.000 ευρώ, να υποστηρίξει νέες μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις των οποίων τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες βασίζονται σε ιδιόκτητη τεχνολογία, η οποία είναι αποτέλεσμα ερευνητικής δραστηριότητας.

12.10. Σύνοδος Κορυφής Νότου

Όσον αφορά τις εκδηλώσεις και τις εκθέσεις για την επιχειρηματικότητα, υπάρχουν πολλές που θα μπορούσαμε να επισημάνουμε, καθώς διάφορες πρωτοβουλίες διοργανώνονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο σε πολλές ισπανικές πόλεις. Σε εθνικό επίπεδο, ξεχωρίζει η ετήσια έκθεση **SOUTH SUMMIT**, η οποία από το 2012 έχει γίνει η κορυφαία εκδήλωση για την επιχειρηματικότητα στη χώρα μας. Τρεις

ημέρες κατά τις οποίες συγκεντρώνονται στη Μαδρίτη σημαντικοί παράγοντες του οικοσυστήματος: εταιρείες, νεοφυείς επιχειρήσεις, επενδυτές και ιδρύματα από όλο τον κόσμο, οι οποίοι παρακολουθούν ομιλίες γνωστών ομιλητών, εκπαίδευση και άλλες εκδηλώσεις που διευκολύνουν την προβολή και τη δικτύωση. Επιπλέον, η έκθεση διοργανώνει έναν διαγωνισμό νεοφυών επιχειρήσεων, οι φιναλίστ του οποίου λαμβάνουν εκπαίδευση και καθοδήγηση και παρουσιάζουν δημόσια το σχέδιό τους σε επενδυτές κατά τη διάρκεια της έκθεσης. Η πρωτοβουλία αυτή έχει πλέον επεκταθεί στην Πορτογαλία και τη Βραζιλία και επιδιώκει επίσης να εδραιωθεί στην Ασία και τις ΗΠΑ.

12.11. STARTUP OLÉ

Αξίζει επίσης να αναφερθεί στην επαρχία Castilla y León, αλλά και σε εθνικό επίπεδο, η εκδήλωση STARTUP OLÉ, μια έκθεση που από το 2014 συγκεντρώνει μια μεγάλη ομάδα εμπειρογνομόνων και επιχειρηματιών που συμμετέχουν σε στρογγυλά τραπέζια, διαγωνισμούς pitch, συνέδρια και συναντήσεις με επενδυτές κατά τη διάρκεια της έκθεσης. Τρεις ημέρες κατά τις οποίες μια μεγάλη ομάδα επιχειρηματιών και εταιρειών συναντώνται στην πόλη της Σαλαμάνκα με στόχο τη δημιουργία συνεργειών και τη διερεύνηση νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

13. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Μετά τη διεξαγωγή ενός δείγματος **19 συνεντεύξεων** με φοιτητές, νέους επιχειρηματίες και επιχειρηματίες, καθώς και καθηγητές του Πανεπιστημίου Εθνικής και Παγκόσμιας Οικονομίας στον τομέα της χρηματοδότησης με στόχο την καλύτερη κατανόηση της γνώσης που υπάρχει σχετικά με την πρόσβαση σε εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, τις αντιλήψεις, τις προσωπικές απόψεις, τις προκλήσεις και τις ανάγκες τους.

13.1. Κύρια εμπόδια στην έλλειψη χρηματοδότησης για τους νέους επιχειρηματίες

Τα κυριότερα εμπόδια που συναντήθηκαν στη Βουλγαρία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Η κύρια πρόκληση για τους νέους επιχειρηματίες στη Βουλγαρία είναι η έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδότηση λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η περιορισμένη διαθεσιμότητα πηγών χρηματοδότησης, οι αυστηρές απαιτήσεις δανεισμού που επιβάλλονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η ανεπαρκής κυβερνητική στήριξη ή τα κίνητρα για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και η γενική έλλειψη επιχειρηματικών κεφαλαίων ή αγγελικών επενδύσεων στη χώρα. Επιπλέον, τα γραφειοκρατικά εμπόδια και τα πολύπλοκα κανονιστικά πλαίσια μπορούν να εμποδίσουν περαιτέρω την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους επίδοξους επιχειρηματίες. Αυτή η έλλειψη χρηματοδοτικής στήριξης μπορεί να εμποδίσει σημαντικά την ανάπτυξη και την εξέλιξη των νέων επιχειρήσεων, καθιστώντας δύσκολη την εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων για την έναρξη ή την επέκταση των επιχειρήσεών τους.

Περιορισμένα περιουσιακά στοιχεία: Οι νέοι επιχειρηματίες μπορεί να μην διαθέτουν σημαντικά περιουσιακά στοιχεία ή ακίνητα που μπορούν να ενεχυριαστούν ως εγγύηση για την εξασφάλιση δανείων ή άλλων μορφών χρηματοδότησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σύνηθες μεταξύ ατόμων που μόλις ξεκινούν το επιχειρηματικό τους ταξίδι και δεν έχουν ακόμη συσσωρεύσει σημαντικά προσωπικά ή επιχειρηματικά περιουσιακά στοιχεία.

Αντίληψη του κινδύνου: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνήθως απαιτούν εξασφαλίσεις για να μετριάσουν τον κίνδυνο που συνδέεται με το δανεισμό χρημάτων. Στη Βουλγαρία, όπου μπορεί να υπάρχει η αντίληψη ότι οι νεοσύστατες ή μικρές επιχειρήσεις ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο, οι τράπεζες και άλλοι δανειστές μπορεί να είναι πιο απρόθυμοι να χορηγήσουν πίστωση χωρίς επαρκείς εξασφαλίσεις.

Ρυθμιστικοί περιορισμοί: Ορισμένοι χρηματοπιστωτικοί κανονισμοί στη Βουλγαρία μπορεί να επιβάλλουν αυστηρές απαιτήσεις για εγγυήσεις για ορισμένους τύπους δανείων ή χρηματοδοτικών ρυθμίσεων, καθιστώντας δύσκολη την πρόσβαση των νέων επιχειρηματιών σε χρηματοδότηση χωρίς να πληρούν αυτά τα κριτήρια.

Έλλειψη εναλλακτικών επιλογών χρηματοδότησης: Οι νέοι επιχειρηματίες μπορεί να δυσκολευτούν να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση από παραδοσιακές πηγές, όπως οι τράπεζες. Ενώ υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές χρηματοδότησης, όπως τα

επιχειρηματικά κεφάλαια ή οι άγγελοι επενδυτές, μπορεί επίσης να απαιτούν κάποια μορφή εξασφάλισης ή να είναι λιγότερο προσιτές σε επιχειρήσεις αρχικών σταδίων.

13.2. Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία

Σε όλες τις απαντήσεις τονίζεται ο ρόλος της ψηφιακής τραπεζικής και των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών στη μείωση των εμποδίων για την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση, αλλά οι ερωτηθέντες αξιολογούν την ευαισθητοποίησή τους μεταξύ ενός και τριών σε κλίμακα πέντε, υποδεικνύοντας την ανάγκη για αυξημένη διάδοση της γνώσης σχετικά με τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Αν θέλουμε να ενισχύσουμε την κατανόηση της σημασίας των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών και των ψηφιακών σχέσεων για τη μείωση των εμποδίων που εμποδίζουν τους νέους επιχειρηματίες να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση:

Απλοποιήστε την τεχνική ορολογία: Εξηγήστε πολύπλοκους χρηματοοικονομικούς όρους και έννοιες σε πιο απλή γλώσσα, ώστε να διασφαλίσετε ότι οι ιδιοκτήτες ΜΜΕ, οι οποίοι μπορεί να μην έχουν ιστορικό στα χρηματοοικονομικά ή την τεχνολογία, μπορούν να κατανοήσουν τα οφέλη της ψηφιακής τραπεζικής και των χρηματοοικονομικών τεχνολογιών.

Παροχή εκπαιδευτικών πόρων: Προσφέρετε εκπαιδευτικούς πόρους, όπως εργαστήρια, διαδικτυακά σεμινάρια και ενημερωτικό υλικό, για να βοηθήσετε τους ιδιοκτήτες ΜΜΕ να κατανοήσουν καλύτερα πώς να αξιοποιήσουν τις ψηφιακές τραπεζικές και χρηματοοικονομικές τεχνολογίες προς όφελός τους και να περιηγηθούν στο εξελισσόμενο τοπίο της Fintech.

Συνεργαστείτε με εμπειρογνώμονες του κλάδου: Συνεργάζεστε με εμπειρογνώμονες FinTech, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κλαδικές ενώσεις για τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, την παροχή καθοδήγησης σχετικά με την υιοθέτηση ψηφιακών τραπεζικών λύσεων και την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις αναδυόμενες τάσεις και καινοτομίες στον χώρο του FinTech.

13.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ

Με βάση τις απαντήσεις από τις συνεντεύξεις:

Η βουλγαρική κανονιστική αβεβαιότητα μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές προκλήσεις για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τους νέους επιχειρηματίες που προσπαθούν

να προσανατολιστούν στα νομικά πλαίσια και τις κανονιστικές απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, η εξασφάλιση σαφών και διαφανών κανονισμών, καθώς και η ρυθμιστική ευελιξία, είναι ζωτικής σημασίας. Η συνεχής αξιολόγηση και η περιοδική επανεξέταση του ρυθμιστικού πλαισίου είναι ουσιαστικής σημασίας για την αντιμετώπιση τυχόν κενών ή ασυνεπειών που ενδέχεται να εμποδίζουν την προσφορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε νέους επιχειρηματίες.

Η δημόσια πολιτική διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας χρηματοδοτικών προϊόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των νέων επιχειρηματιών. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση βιώσιμων χρηματοδοτικών μέσων και την προώθηση της καλύτερης κατανόησης της νομοθεσίας για την ανοικτή τραπεζική, η οποία μπορεί να ενισχύσει την πρόσβαση σε διάφορες πηγές χρηματοδότησης.

13.4 Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των διευθυντών των ΜΜΕ

Τα πανεπιστήμια λειτουργούν ως καταλύτες για την ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των διευθυντών των ΜΜΕ, εξοπλίζοντάς τους με τις γνώσεις, τις ικανότητες και τους πόρους που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών θεμάτων και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των οργανισμών τους.

Διδασκαλία ενοτήτων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα: Διαχείριση ανθρώπινων πόρων, Διαχείριση κινδύνων, Χρηματοοικονομική διαχείριση, Προγραμματισμός, Προτάσεις που συνδέονται με την πρακτική άσκηση: Διαδικτυακές προσομοιώσεις: Hackathons, εργαστήρια, διαγωνισμοί, διαδικτυακές προσομοιώσεις Όλοι οι ερωτηθέντες υπογραμμίζουν την κρίσιμη σημασία των πρακτικών γνώσεων για τους νέους επιχειρηματίες. Αναγνωρίζοντας τη δυναμική φύση της επιχειρηματικότητας, τονίζουν την αξία της πρακτικής εμπειρίας και της εφαρμογής των εννοιών στον πραγματικό κόσμο. Η πρακτική γνώση εξοπλίζει τους νέους επιχειρηματίες με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων, την αξιοποίηση των ευκαιριών και την επιτυχία των επιχειρήσεών τους.

14. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΚΥΠΡΟΣ

14.1. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση

- Οι μαθητές τόνισαν ότι η ηλικία παίζει σημαντικό ρόλο στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Οι μηχανισμοί χρηματοδότησης τείνουν να ευνοούν τους μεγαλύτερους σε ηλικία επιχειρηματίες έναντι των νέων. Οι ακαδημαϊκοί εντόπισαν θεσμικά ζητήματα, ενώ οι επιχειρηματίες δήλωσαν ότι οι τράπεζες δεν διευκολύνουν την πρόοδο της χρηματοδότησης λόγω της τεράστιας τραπεζικής γραφειοκρατίας και ορισμένων απαιτήσεων επίσης. Όλες οι ομάδες τόνισαν τη σημασία ενός καλά προετοιμασμένου επιχειρηματικού σχεδίου για την εξασφάλιση χρηματοδότησης. Τέλος, εξέφρασαν την ανάγκη πολιτικής βούλησης για την υποστήριξη και την ενίσχυση των πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας.
- Οι φοιτητές ανέδειξαν την ανταγωνιστική αγορά ως σημαντικό εμπόδιο. Ανέφεραν επίσης την αβεβαιότητα της σταθερότητας των κερδών και το ρίσκο που αναλαμβάνει μια εταιρεία για να αναπτυχθεί. Οι ακαδημαϊκοί επεσήμαναν ότι υπάρχει μια μεταβατική φάση όσον αφορά τις γνώσεις των νέων που βγαίνουν από τα πανεπιστήμια, τις αλλαγές στην κερδοφορία και τους θεσμικούς παράγοντες. Η ανταπόκριση στον ανταγωνισμό μέσω καινοτόμων ιδεών, η διασφάλιση της σταθερότητας των κερδών, η διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων, η γεφύρωση του χάσματος γνώσεων και η συνεκτίμηση ευρύτερων οικονομικών και θεσμικών παραγόντων αποτελούν το κλειδί για την υπέρβαση των εμποδίων χρηματοδότησης για τις υφιστάμενες ΜΜΕ. Οι επιχειρηματίες ισχυρίστηκαν ότι υπάρχει έλλειψη πληροφόρησης όσον αφορά πιθανά προγράμματα χρηματοδότησης είτε ευρωπαϊκά είτε εθνικά.
- Όλες οι ομάδες αναγνώρισαν τα δυνητικά οφέλη των εργαλείων ΤΝ, με τους φοιτητές να επισημαίνουν τη βελτίωση της αντικειμενικότητας στην επιλογή. Οι επιχειρηματίες ανέφεραν ότι θα έχουν πρόσβαση σε σχετικές αναλύσεις και ότι το γεγονός θα βοηθήσει την επιχειρηματική διαδικασία. Οι ακαδημαϊκοί υπογράμμισαν τη σημασία της προσβασιμότητας σε βασικές πληροφορίες και την ανάγκη κατάλληλης εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση εργαλείων ΤΝ για τους επιχειρηματίες.

- Οι ομάδες πρότειναν διάφορες προσεγγίσεις για την ελαχιστοποίηση της ασυμμετρίας των πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών συμπράξεων, του κυβερνητικού ελέγχου, των ερωτηματολογίων που διαχειρίζεται η κυβέρνηση και των κεντρικών βάσεων δεδομένων. Υπάρχει κοινή αντίληψη για την ανάγκη ευκολότερης πρόσβασης σε πληροφορίες για τους επιχειρηματίες, με έμφαση στη συνεργασία και την αντιμετώπιση του οικονομικού αναλφαβητισμού ως πιθανές λύσεις.
- Όλες οι ομάδες αναγνώρισαν τις προκλήσεις της πρόσβασης στην παραδοσιακή τραπεζική χρηματοδότηση. Οι ακαδημαϊκοί τόνισαν τον οικονομικό αναλφαβητισμό και την ανάγκη για εκπαίδευση. Οι φοιτητές τόνισαν την ανάγκη μείωσης της τραπεζικής παρέμβασης. Οι επιχειρηματίες τόνισαν τον κρίσιμο ρόλο της ΕΚΤ και του Κυπριακού Government προτείνοντας ότι και οι δύο πρέπει να παρέμβουν περαιτέρω στα επιτόκια, στο δανεισμό προς τις ΜΜΕ ή να λάβουν μέτρα προς την κατεύθυνση της επιστροφής στην αγορά ενός ποσοστού διαφόρων ομολόγων, ώστε το χρήμα να ρέει περισσότερο.

14.2. Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία

- Όλες οι ομάδες εκφράζουν σε διάφορους βαθμούς περιορισμένη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για νεοσύστατες ΜΜΕ. Οι επιχειρηματίες και οι φοιτητές γενικά αξιολογούν την ευαισθητοποίησή τους μεταξύ ενός και τριών σε μια κλίμακα του πέντε, υποδεικνύοντας την ανάγκη για αυξημένη διάδοση των γνώσεων σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές χρηματοδότησης.
- Οι μαθητές επέδειξαν διαφορετικά επίπεδα ευαισθητοποίησης, ενώ ορισμένοι είχαν γνώση συγκεκριμένων πτυχών, όπως η χρηματοδότηση από το πλήθος και τα κρυπτονομίσματα. Οι επιχειρηματίες δήλωσαν ότι οι αναφερόμενες τεχνολογίες συμβάλλουν στη μείωση ορισμένων δαπανών & χρόνου. Ωστόσο, δεν είναι ενήμεροι σε βάθος.
- Οι ακαδημαϊκοί και οι επιχειρηματίες ανέφεραν ότι υπάρχει έλλειψη βασικών γνώσεων σχετικά με τα μη παραδοσιακά χρηματοδοτικά μέσα, καθώς δεν ενθαρρύνονται από το σύστημα. Οι τελευταίοι ανέφεραν επίσης ότι η κυπριακή

επιχειρηματικότητα βασίζεται κυρίως σε ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης, καθώς και στις επιπτώσεις των πρόσφατων διαδοχικών κρίσεων.

14.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις MME

- Υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα ευαισθητοποίησης μεταξύ των φοιτητών, ενώ οι ακαδημαϊκοί έδειξαν ευρύτερη κατανόηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης. Οι ακαδημαϊκοί τόνισαν επίσης τη σημασία της διερεύνησης διαφορετικών ευκαιριών χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων διεθνών συνεδρίων και ιδιωτικών πρωτοβουλιών όπως το IDEA. Αντίθετα, οι επιχειρηματίες δεν ήταν αισιόδοξοι επισημαίνοντας ότι απαιτείται ενημέρωση και διαφάνεια, μείωση της γραφειοκρατίας. Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει να δοθεί προσοχή στους φορολογικούς συντελεστές, ώστε να είναι αντίστοιχα ευνοϊκοί για την επιχειρηματικότητα.
- Οι ακαδημαϊκοί εξέτασαν συγκεκριμένες προκλήσεις και παράγοντες που επηρεάζουν τη διασυννοριακή χρηματοδότηση των MME, συμπεριλαμβανομένων των νομικών και γραφειοκρατικών πτυχών, του παγκόσμιου οικονομικού τοπίου και του ρόλου των ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως το Interreg. Οι επιχειρηματίες δήλωσαν ότι υπάρχει ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι διαδοχικές κρίσεις που βίωσε η Κύπρος τα τελευταία χρόνια, εστιάζοντας στις MME και όχι στα μεγάλα χρηματοπιστωτικά λόμπι.
- Οι μαθητές έδειξαν περιορισμένες γνώσεις για τα πράσινα ομόλογα και την ESG. Οι επιχειρηματίες ανέφεραν το μέρος των πράσινων ομολόγων και τα προγράμματα χρηματοδότησης για τη δημιουργία συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προς τις επιχειρήσεις. Οι ακαδημαϊκοί έδωσαν παραδείγματα πράσινης χρηματοδότησης, όπως το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Istars. Ανέφεραν επίσης το ευρύτερο θέμα της πράσινης φορολογίας, η οποία παρέχει ελαφρύνσεις στις επιχειρήσεις που ενσωματώνουν πράσινους στόχους βιωσιμότητας. Οι επιχειρηματίες & οι ακαδημαϊκοί δήλωσαν ότι αν οι εταιρείες είναι επιτυχείς στην εφαρμογή των κριτηρίων ESG, θα εξοικονομήσουν χρήματα στις δραστηριότητές τους και θα το προωθήσουν ως ένα καλό εργαλείο μάρκετινγκ. Επιπλέον, οι τελευταίοι δεν πιστεύουν ότι θα αποτελούσε εμπόδιο για τη νέα επιχειρηματικότητα.

14.4. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των οικονομικών δεξιοτήτων των διευθυντών των ΜΜΕ

- Οι μαθητές αναγνωρίζουν ορισμένα μέτρα οικονομικής εκπαίδευσης, αλλά υπάρχει ανάγκη για πιο λεπτομερείς γνώσεις. Οι επιχειρηματίες ισχυρίστηκαν ότι αυτή η ανάπτυξη αναφέρεται σε πιθανές συνεργασίες στον τομέα των συμβουλών ή μέσω ορισμένων υφιστάμενων προγραμμάτων για τον εντοπισμό ιδεών προς χρηματοδοτικά εργαλεία. Οι ακαδημαϊκοί επισημαίνουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με διαφορετικούς τύπους πανεπιστημίων και νομικών πλαισίων, τονίζοντας τη σημασία μιας συνεπούς προσέγγισης. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων θα μπορούσε να συμβάλει σε μια πιο συνεκτική και αποτελεσματική εφαρμογή πρωτοβουλιών χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης σε όλα τα πανεπιστήμια.
- Όλες οι ομάδες συμφωνούν ότι η οικονομική εκπαίδευση πρέπει να υπερβαίνει τα παραδοσιακά οικονομικά μαθήματα. Και οι δύο ομάδες τονίζουν τη σημασία της πρακτικής γνώσης, με τους φοιτητές να εκφράζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις νομικές και ρυθμιστικές πτυχές, ενώ οι ακαδημαϊκοί υποστηρίζουν τη διεπιστημονική χρηματοοικονομική παιδεία για την κάλυψη των ποικίλων αναγκών των φοιτητών. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία του σχεδιασμού ενός ολοκληρωμένου και προσαρμόσιμου προγράμματος σπουδών χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης που να ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες ανάγκες των φοιτητών από διαφορετικούς κλάδους. Όσον αφορά τους επιχειρηματίες που κατονομάζονται δεξιότητες που σχετίζονται με fintech & blockchains, ηλεκτρονικό εμπόριο & χρηματοοικονομικές συμβουλές καθώς και άλλες κοντά στον κίνδυνο και τη συμμόρφωση στον τραπεζικό τομέα
- Τόσο οι φοιτητές όσο και οι ακαδημαϊκοί υπογραμμίζουν τη σημασία εξειδικευμένων τομέων όπως η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, το εμπορικό δίκαιο και οι ανθρώπινοι πόροι στην εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα. Αυτό υποδεικνύει την ανάγκη για ολοκληρωμένα και διεπιστημονικά προγράμματα που να αντιμετωπίζουν διαφορετικές πτυχές της διοίκησης επιχειρήσεων. Υπάρχει μια συνεπής έκκληση για πρακτική εφαρμογή, είτε μέσω παιχνιδιών προσομοίωσης, είτε μέσω μελετών περιπτώσεων από την πραγματική ζωή, είτε μέσω ειδικών ενοτήτων που εστιάζουν στις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση. Αυτό αναδεικνύει

τη σημασία της βιωματικής μάθησης για την προετοιμασία των επιχειρηματιών για την πολυπλοκότητα του επιχειρηματικού κόσμου. Οι επιχειρηματίες αναφέρθηκαν ειδικά στα χρηματοοικονομικά εργαλεία για τις ενότητες Startup και Ανάπτυξη στρατηγικής προϊόντων επίσης.

15. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΓΑΛΛΙΑ

Καθώς η στήριξη της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας των φοιτητών είναι ήδη καλά αναπτυγμένη στη Γαλλία, τα κύρια σημαντικά αποτελέσματα αφορούν:

- τις δυσκολίες που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι νέοι επιχειρηματίες
- ο ρόλος του πανεπιστημίου και οι ανάγκες σε δεξιότητες που δεν καλύπτονται ακόμη από τις υπάρχουσες ενότητες κατάρτισης που προσφέρονται από τα **PEPITEs**.

15.1. Κύρια εμπόδια στην έλλειψη χρηματοδότησης των νέων επιχειρηματιών

Τα κυριότερα εμπόδια που συναντήθηκαν στη Γαλλία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Έλλειψη κινήτρων μεταξύ των επιχειρηματιών,

Μια ιδέα που δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς,

Ένα έργο που δεν είναι αρκετά ώριμο,

δεν διατίθενται αρκετά χρήματα στις ΜΜΕ, δεν υπάρχει αρκετή εμπιστοσύνη στα έργα,

Μη επαρκής υποστήριξη, έλλειψη παρακολούθησης μετά τη δημιουργία της νέας επιχείρησης για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά της,

Έλλειψη ανοικτής υποστήριξης προς τους αλλοδαπούς φοιτητές σε μια χώρα,

Πρόσβαση στη χρηματοδότηση,

Περιορισμένες διοικητικές γνώσεις, χρονοβόρες διοικητικές διαδικασίες,

Ασυμμετρίες πληροφόρησης μεταξύ επενδυτών και νεοσύστατων επιχειρήσεων,

Λείπουν δεδομένα,

Ικανότητα εκτίμησης του κινδύνου,

Να είναι σε θέση να πληρώνει τους εργαζόμενους.

15.2. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των νέων επιχειρηματιών

Σε γενικές γραμμές, αυτό αναμένεται από τα πανεπιστήμια:

Ενθάρρυνση περισσότερων φοιτητών να γίνουν επιχειρηματίες,
Περισσότερη επικοινωνία με τους ομιλητές σχετικά με τη διαδικασία,
Ανάπτυξη περισσότερης κατάρτισης σε θέματα επιχειρηματικότητας, βοήθεια με τη χρηματοδότηση, ενίσχυση της στήριξης των νέων επιχειρηματιών μέσω των προγραμμάτων Pepites,
Προσφορά εκπαιδευτικών ενοτήτων στα αγγλικά για να μπορέσουν οι αλλοδαποί φοιτητές να γίνουν νέοι επιχειρηματίες αλλού από τη χώρα καταγωγής τους,
Καλύτερη βοήθεια για την καλύτερη επιλογή χρηματοδότησης ανάλογα με τον επιχειρηματία και το είδος της επιχείρησης, μειωμένος κίνδυνος "κακής" χρηματοδότησης.
Βοήθεια για την ανάπτυξη στρατηγικών δεξιοτήτων για μια επιτυχημένη επιχείρηση.

Στρατηγικές δεξιότητες για μια επιτυχημένη επιχείρηση

Διαχείριση ομάδων και έργων,
Μαθήματα σχετικά με την επιχειρηματικότητα, τον τρόπο ανάπτυξης της επιχείρησής σας, την εξεύρεση εταίρων επενδυτών κ.λπ.
Διαφορετικά φορολογικά καθεστώτα για τις εταιρείες,
Δεξιότητες δικτύωσης,
Νέες τεχνολογίες ως εργαλεία

Σχέδιο που υπάρχει ήδη στο πανεπιστήμιο με λίγα λόγια

Παρέχει πρόσβαση στην εθνική ιδιότητα του φοιτητή-επιχειρηματία και προσφέρει το δίπλωμα φοιτητή-επιχειρηματία (D2E).
Μάθηση μέσω της πράξης (εκκίνηση επιχειρήσεων το Σαββατοκύριακο, δημιουργία φανταστικών έργων κ.λπ.)
Πρόσβαση σε ψηφιακούς πόρους
Επίβλεψη από έναν εκπαιδευτικό και έναν εξωτερικό σύμβουλο από το δίκτυο Pépite (δίκτυα επιχειρηματιών, υποστήριξης και χρηματοδότησης)
Βραβείο Pépite: έως 10.000 ευρώ
Ευαισθητοποίηση : 4 ενότητες επιχειρηματικής εκπαίδευσης (από το επίπεδο του

πτυχίου έως το διδακτορικό) ; εκδηλώσεις για την προώθηση της ευαισθητοποίησης και της ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας στην Αλσατία

Υποστήριξη καθοδήγησης/μέντορινγκ : συλλογική υποστήριξη μέσω εργαστηρίων-ατομική υποστήριξη μέσω της σύλληψης, του σχεδιασμού και της δοκιμής της λύσης

Εκπαίδευση : μαθήματα όπως "Innovation lab", "Deeptech Training Program"

Υπάρχουσες ενότητες διδασκαλίας επιχειρηματικότητας

- Υιοθέτηση επιχειρηματικής στάσης (4 ώρες, στόχος: ανάπτυξη της δημιουργικότητας μέσω της αντιμετώπισης μιας επιχειρηματικής κατάστασης από τους μαθητές)

- Ανακαλύπτοντας τα βασικά (6 ώρες, στόχος:

Εισαγωγή των μαθητών στις βασικές αρχές της επιχειρηματικότητας μέσω πραγματικών μελετών περιπτώσεων)

- Ανάπτυξη φανταστικού έργου (16 ώρες, Στόχος: Ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας με βάση συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης)

- Επιχειρηματική πρόκληση (8h, Στόχος:

Ανακαλύψτε την επιχειρηματικότητα κατά τη διάρκεια μιας ημέρας αφιερωμένης στη δημιουργία ενός σχεδίου)

- Υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία

- Ευέλικτη διαχείριση έργων: Κατανόηση του τρόπου αποτελεσματικής διαχείρισης ενός συνεργατικού έργου

- Σχεδιαστική σκέψη: Δημιουργία εξατομικευμένων λύσεων με επίκεντρο τις ανάγκες των χρηστών

- Λιτή εκκίνηση: Ταχεία ανάπτυξη ενός πρωτοτύπου μέσω πειραματισμού

-Επιχειρηματικό μοντέλο και επιχειρηματικό σχέδιο: Ανάπτυξη σχεδίου με βάση ένα βιώσιμο οικονομικό μοντέλο

Να αναπτυχθεί στο μέλλον χάρη στο SeedFund Project

Ενότητες κατάρτισης στα αγγλικά,

έρευνες παρακολούθησης νέων επιχειρηματιών,

Μελέτη επιπτώσεων του καθεστώτος

16. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΕΛΛΑΔΑ

16.1. Καταγραφή των κυριότερων εμποδίων στην έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση

Όσον αφορά τα κυριότερα εμπόδια στην έλλειψη πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση, οι απόφοιτοι και οι νέοι επιχειρηματίες απάντησαν ότι οι ΜΜΕ υποφέρουν από έλλειψη εμπιστοσύνης από τους δανειολήπτες (τράπεζες και άλλους ενδιαφερόμενους), ενημέρωση για τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία, έλλειψη επιχειρηματικού σχεδίου και μακροπρόθεσμης στρατηγικής, καθώς και θέματα γραφειοκρατίας θεωρούνται σημαντικά ζητήματα.

Επίσης, ανέφεραν ορισμένα άλλα σημαντικά ζητήματα όπως: ότι οι τράπεζες απαιτούν σημαντικό ποσό ιδίων κεφαλαίων, ότι είναι δύσκολο να βρεθεί κεφάλαιο κίνησης και ότι οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν κρυφές τραπεζικές χρεώσεις.

Τέλος, αναφέρουν ότι η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης θα βοηθήσει στην αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου και θα αυξήσει την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ενδιαφερόμενοι ανέφεραν ότι τα κύρια εμπόδια για τις ΜΜΕ είναι η έλλειψη ιδίων κεφαλαίων, το κόστος των κεφαλαίων και το σημαντικό ύψος των εγγυήσεων.

Οι ακαδημαϊκοί συμφωνούν με όλα αυτά τα εμπόδια που αναφέρουν οι φοιτητές και οι επιχειρηματίες, αλλά σύμφωνα με αυτούς το σημαντικότερο πρόβλημα της χρηματοδότησης των ΜΜΕ οφείλεται στο μέγεθός τους και στην έλλειψη τεχνογνωσίας.

16.2 Ευαισθητοποίηση για τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία

Οι φοιτητές, οι ακαδημαϊκοί και οι νέοι επιχειρηματίες ανέφεραν ότι έχουν καλή γνώση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και δεν γνωρίζουν πώς η FinTech θα μειώσει τα εμπόδια στην πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση. Οι νέοι επιχειρηματίες ανέφεραν ότι δεν γνωρίζουν τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για νεοσύστατες ΜΜΕ. Συμφωνούν ότι απαιτείται η εφαρμογή μη παραδοσιακών χρηματοδοτικών μέσων που σχετίζονται με τις ειδικές χρηματοδοτικές ανάγκες σε σχέση με τον τομέα δραστηριότητας.

Οι φοιτητές, οι ακαδημαϊκοί και οι νέοι επιχειρηματίες έχουν καλή γνώση της χρηματοδότησης με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και των εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το crowdfunding, το factoring και η χρηματοδοτική μίσθωση. Από την άλλη πλευρά, οι ενδιαφερόμενοι δεν γνωρίζουν για τη χρηματοδότηση με βάση τα περιουσιακά στοιχεία, όπως ο δανεισμός με βάση τα περιουσιακά στοιχεία, το factoring, η χρηματοδοτική μίσθωση, αλλά γνωρίζουν σε κάποιο επίπεδο τα εναλλακτικά χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως το crowdfunding, ο άμεσος δανεισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα.

16.3. Παρεμβάσεις πολιτικής από τις ρυθμιστικές αρχές και την κυβέρνηση για τη στήριξη των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ με παράλληλη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της προστασίας των επενδυτών

Οι φοιτητές και οι νέοι επιχειρηματίες δήλωσαν ότι ένα σταθερό ρυθμιστικό και φορολογικό πλαίσιο και περιβάλλον είναι σημαντικό για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (τράπεζα, επενδυτές και επιχειρηματίες). Επίσης, απαιτούνται παρεμβάσεις πολιτικής για τη στήριξη των ΜΜΕ με φορολογικές ελαφρύνσεις. Ανέφεραν ότι το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο ΔΕΝ έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδοτικά μέσα. Τέλος, είναι ενήμεροι για τα βιώσιμα χρηματοδοτικά μέσα, αλλά όχι για τη νομοθεσία περί ανοικτής τραπεζικής.

Οι ακαδημαϊκοί αναφέρουν ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες και οι μικρές περιφερειακές τράπεζες πρέπει να υποστηριχθούν περαιτέρω. Όσον αφορά το νομικό, φορολογικό και ρυθμιστικό περιβάλλον πρέπει να είναι πιο σταθερό και λιγότερο πολύπλοκο και γραφειοκρατικό. Θεωρούν ότι ο διεθνής ρυθμιστικός συντονισμός μπορεί να χρησιμεύσει για την προώθηση της διασυννοριακής χρηματοδότησης των ΜΜΕ και είναι ενήμεροι για τα βιώσιμα χρηματοδοτικά μέσα και τη νομοθεσία για τις ανοικτές τράπεζες.

Οι ενδιαφερόμενοι ανέφεραν επίσης ότι απαιτούνται παρεμβάσεις πολιτικής για τη στήριξη των ΜΜΕ με μειώσεις των φόρων και των εργοδοτικών εισφορών. Επίσης, αναφέρουν ότι οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να συνεργαστούν μεταξύ τους, όπως οι εφορίες, οι δήμοι, τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης κ.λπ. Τέλος, είναι ενήμεροι για τα μέσα βιώσιμης χρηματοδότησης και την ESG, αλλά όχι για τη νομοθεσία περί ανοικτής τραπεζικής.

16.4. Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην ενίσχυση των χρηματοοικονομικών δεξιοτήτων των στελεχών των ΜΜΕ

Σχετικά με ποια οικονομικά και μη οικονομικά θέματα και δεξιότητες πιστεύετε ότι τα πανεπιστήμια πρέπει να προσφέρουν και να αντιμετωπίζουν τα πανεπιστήμια προκειμένου να βοηθήσουν τους διευθυντές των ΜΜΕ, οι φοιτητές και οι νέοι επιχειρηματίες ανέφεραν ότι χρειάζονται εμπειρικές γνώσεις και διαδικτυακά παιχνίδια προσομοίωσης:

- επιχειρηματικότητα,
- κριτήρια χρηματοδότησης,
- νέες τεχνολογίες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων,
- βιώσιμη επιχειρηματικότητα,
- επιχειρηματική ανθεκτικότητα,
- εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου

Επίσης, ανέφεραν ότι τα πανεπιστήμια θα πρέπει να προσφέρουν σε νέους επιχειρηματίες πρωτοβουλίες προσανατολισμένες στην πρακτική (π.χ. επιταχυντές, θερμοκοιτίδες).

Οι ακαδημαϊκοί στην ίδια ερώτηση ανέφεραν ότι μαθήματα όπως η διαχείριση ανθρώπινων πόρων, τα μαθήματα υπολογισμού για την ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, η λογιστική και η επιχειρηματικότητα είναι πολύ σημαντικά. Επίσης, τα πανεπιστήμια θα πρέπει να προσφέρουν πρωτοβουλίες προσανατολισμένες στην πρακτική, όπως επιταχυντές, θερμοκοιτίδες και διαδικτυακά παιχνίδια προσομοίωσης.

Οι ενδιαφερόμενοι δεν γνωρίζουν αν τα πανεπιστήμια συνεργάζονται με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς και το επίπεδο των ενεργών δικτύων (ενώσεις ΜΜΕ, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εταιρείες fintech, μεταξύ άλλων) για δράσεις χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού. Τέλος, θεωρούν ότι όλα τα θέματα που αναφέρουν οι φοιτητές και οι πρωτοβουλίες προσανατολισμένες στην πράξη θα πρέπει να προσφέρονται από τα πανεπιστήμια.

17. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΠΟΛΩΝΙΑ

Η Πολωνία διαθέτει ένα ζωντανό τοπίο επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, καθεμία από τις οποίες συμβάλλει σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη και την οικονομική μεγέθυνση. Η παρούσα έκθεση εξετάζει τις βασικές πρωτοβουλίες, ρίχνοντας φως στους στόχους, τους ενδιαφερόμενους φορείς, τις προκλήσεις και τον αντίκτυπό τους.

17.1. Πρωτοβουλίες

Οι **πρωτοβουλίες** επικεντρώνονται σε ποικίλα κοινά-στόχους, που περιλαμβάνουν επιχειρηματίες από διάφορα επιχειρηματικά μεγέθη (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις), ιδρύματα επιχειρηματικού περιβάλλοντος, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κυβερνητικές αρχές, επιστήμονες, ερευνητές, επενδυτές, άνεργους, νέους, ενήλικες, άτομα με αναπηρίες, κοινωνικές επιχειρήσεις, ΜΚΟ, ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων και άτομα που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες. Οι πρωτοβουλίες επεκτείνουν επίσης την εστίασή τους ώστε να συμπεριλάβουν βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς, όπως περιφερειακά εμπορικά επιμελητήρια, συνδικάτα, κοινωνικούς εκπροσώπους και διάφορους οικονομικούς φορείς. Στόχος τους είναι να εκπροσωπούν και να υποστηρίζουν τα οικονομικά συμφέροντα των επιχειρήσεων, να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ του ακαδημαϊκού και του βιομηχανικού τομέα και να συμβάλλουν ενεργά στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Επιπλέον, οι πρωτοβουλίες αυτές συμμετέχουν σε συνεργασίες με μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) για την προώθηση της κοινοτικής ανάπτυξης, την προώθηση της δημοκρατίας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τους τομείς και τις βιομηχανίες, οι πρωτοβουλίες αυτές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, όπως η ενέργεια, η μεταποίηση, οι μεταφορές, ο τουρισμός, η ιατρική τεχνολογία, οι επιχειρηματικές συμβουλές και διάφοροι άλλοι τομείς. Περιλαμβάνουν όχι μόνο παραδοσιακούς τομείς αλλά και αναδυόμενους τομείς όπως οι ψηφιακές καινοτομίες, η έρευνα και ανάπτυξη και η ιατρική τεχνολογία. Οι πρωτοβουλίες αυτές αναγνωρίζουν τη σημασία της αντιμετώπισης των προκλήσεων και των ευκαιριών σε διάφορους τομείς, όπως η ενέργεια, η μεταποίηση, οι μεταφορές, ο τουρισμός και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Επιπλέον, προσαρμόζονται στις ειδικές ανάγκες και απαιτήσεις των διαφόρων τομέων.

Κατά την αντιμετώπιση των ευκαιριών χρηματοδότησης, οι πρωτοβουλίες στοχεύουν σε πτυχές όπως η καινοτομία, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η εξωστρέφεια

(διεθνοποίηση) και η κερδοφορία. Παρέχουν χρηματοδοτική στήριξη μέσω ταμείων της ΕΕ, περιφερειακών ταμείων, ταμείων δανείων, επενδύσεων επιχειρηματικού κεφαλαίου και άλλων χρηματοδοτικών μέσων προσαρμοσμένων στις ποικίλες ανάγκες των επιχειρήσεων. Επιπλέον, αυτές οι βέλτιστες πρακτικές έχουν σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση διαφόρων πτυχών των χρηματοδοτικών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων της ΕΕ, των περιφερειακών ταμείων, των δανειακών ταμείων, των επενδύσεων επιχειρηματικού κεφαλαίου και άλλων χρηματοδοτικών μέσων. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων χρηματοδοτικών αναγκών που σχετίζονται με την καινοτομία, τον επιχειρηματικό μετασχηματισμό, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη συνολική κερδοφορία των επιχειρήσεων.

Οι προσεγγίσεις εφαρμογής αυτών των βέλτιστων πρακτικών περιλαμβάνουν στρατηγικές όπως η παροχή βοήθειας στην ιδέα και την ανάπτυξη έργων, η διευκόλυνση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, η αξιολόγηση έργων, η υποστήριξη της προετοιμασίας εγγράφων, η επίβλεψη της υλοποίησης έργων και η παρακολούθηση της βιωσιμότητας. Η συνεργασία, ο συντονισμός και οι συμπράξεις με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο. Οι πρωτοβουλίες παρέχουν πρακτικές προσεγγίσεις με ολοκληρωμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως κατάρτιση, επιχειρηματικές συμβουλές, ενεργειακούς ελέγχους, εποπτεία των επενδυτών και οικονομική στήριξη. Επιπλέον, οι πρωτοβουλίες συμμετέχουν ενεργά στο συντονισμό εξειδικευμένων ομάδων, θερμοκοιτίδων και επιταχυντών, προωθώντας ένα συνεργατικό οικοσύστημα. Οι στρατηγικές αυτές είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των επιχειρηματιών, των νεοφυών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε διάφορα στάδια ανάπτυξης. Δίνεται έμφαση στην ευελιξία για την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες, στις τεχνολογικές εξελίξεις και στις εξελισσόμενες ανάγκες του κοινού-στόχου. Μεγάλη έμφαση δίνεται στην προώθηση μιας κοινότητας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας μέσω της υποστήριξης της δικτύωσης, της επέκτασης της γνώσης και της διεθνοποίησης. Η υλοποίηση περιλαμβάνει τη δημιουργία ευέλικτων περιβαλλόντων εργασίας, τη διοργάνωση εκδηλώσεων και τη διευκόλυνση τακτικών αλληλεπιδράσεων για τη δημιουργία ενός δυναμικού οικοσυστήματος που ευνοεί τη δημιουργικότητα και την ανταλλαγή ιδεών.

Οι προκλήσεις υλοποίησης μπορεί να περιλαμβάνουν πολυπλοκότητες στην ιδέα του έργου, την εφαρμογή, τις διαδικασίες αξιολόγησης, τα νομικά και διοικητικά εμπόδια,

καθώς και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του έργου. Αξιοσημείωτες είναι επίσης οι προκλήσεις που σχετίζονται με τη διαθεσιμότητα των κεφαλαίων, τη διαχείριση των νομικών περιπλοκών στην υλοποίηση των έργων και την άρση των εμποδίων στην εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Ο αποτελεσματικός συντονισμός και η επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών σε πολύπλοκα έργα, η διασφάλιση της συμμετοχικότητας και της ποικιλομορφίας και η προσαρμογή των προγραμμάτων στις ανάγκες του συγκεκριμένου τομέα αποτελούν πρόσθετες προκλήσεις. Η εξισορρόπηση διαφορετικών συμφερόντων εντός των θεσμικών οργάνων, η αντιμετώπιση των αλλαγών στις οικονομικές πολιτικές και η διασφάλιση της συμμετοχικότητας και της ποικιλομορφίας αποτελούν εμπόδια. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων απαιτεί ενδεδειγμένο σχεδιασμό, αποτελεσματικές διαδικασίες και συνεχή υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης.

Οι πρωτοβουλίες έχουν επιτύχει σημαντικά αποτελέσματα και αντίκτυπο, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ερευνητικών υποδομών, της εφαρμογής των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της υποστήριξης υπηρεσιών υπέρ της καινοτομίας. Έχουν επηρεάσει θετικά την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα, έχουν διευκολύνει τις οικονομικές δραστηριότητες σε υποβαθμισμένες περιοχές και έχουν δώσει ώθηση στην ανάπτυξη του τομέα της ιατρικής τεχνολογίας. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν τη δημιουργία διαφοροποιημένων χρηματοδοτικών μέσων, τη δημιουργία εξειδικευμένων εταιρειών για την περιφερειακή ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειακών επιχειρήσεων. Οι πρωτοβουλίες συμβάλλουν σημαντικά στη φιλοκαινοτομική στάση των επιχειρηματιών, στην ανάπτυξη ηθικών επιχειρηματικών πρακτικών και στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και του εμπορίου. Διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διευκόλυνση της ανάπτυξης και της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων, υποστηρίζοντας ιδιαίτερα τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Παρέχοντας χαμηλότοκα δάνεια από τα ταμεία της ΕΕ και της κυβέρνησης, μαζί με ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης, όπως κατάρτιση, επιχειρηματικές συμβουλές, ενεργειακούς ελέγχους και εποπτεία των επενδυτών, προωθεί τη δημιουργία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι πρωτοβουλίες καταπολεμούν την ανεργία προσφέροντας κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες και διαμεσολάβηση για την απασχόληση των ανέργων. Η εστίασή τους στην κοινοτική ανάπτυξη μέσω κοινωνικοπολιτιστικών, εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων συμβάλλει στη συνολική ευημερία των τοπικών κοινοτήτων.

17.2. Κύρια διδάγματα

Τα κύρια διδάγματα που αντλήθηκαν υπογραμμίζουν τη σημασία της εμπεριστατωμένης σύλληψης σχεδίων, των εξορθολογισμένων διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και αξιολόγησης, της διαρκούς υποστήριξης κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, των ποικίλων προσφορών υπηρεσιών και των στρατηγικών συμπράξεων. Οι πρωτοβουλίες δίνουν έμφαση στη συνεχή προσαρμογή στα μεταβαλλόμενα οικονομικά τοπία, στην προσέγγιση με επίκεντρο την κοινότητα και στη διατήρηση των δεοντολογικών προτύπων στις επιχειρηματικές πρακτικές. Τα μαθήματα υπογραμμίζουν την αποτελεσματικότητα της πρακτικής κατάρτισης, της καθοδήγησης και των φυσικών χώρων για συνεργασία και καινοτομία. Η αναγνώριση των προκλήσεων που σχετίζονται με την πολυπλοκότητα των έργων, τον συντονισμό και τη διαχείριση των οικονομικών πόρων είναι ζωτικής σημασίας. Τα μαθήματα τονίζουν επίσης τη σημασία της συμμετοχικότητας και της ποικιλομορφίας στην κοινότητα των νεοφυών επιχειρήσεων, της προσαρμογής των προγραμμάτων στις εξελισσόμενες ανάγκες των νεοφυών επιχειρήσεων και της αντιμετώπισης των πιθανών περιορισμών των πόρων. Αποκτήθηκαν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την εξισορρόπηση διαφορετικών συμφερόντων, την ικανοποίηση των αναγκών διαφορετικών ομάδων-στόχων και την αποτελεσματική διάδοση εκπαιδευτικού υλικού. Οι εμπειρίες υπογραμμίζουν τον κρίσιμο ρόλο της τεχνολογικής ενσωμάτωσης στην κατάρτιση και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και τη σημασία των συνεργατικών δικτύων για την ενίσχυση των δεσμών με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Η οικοδόμηση ενός συνεργατικού οικοσυστήματος, η προώθηση της καινοτομίας μέσω στρατηγικών συμπράξεων με ερευνητικά ιδρύματα και η υιοθέτηση των εξελίξεων στα χρηματοοικονομικά εργαλεία και την τεχνολογία αποτελούν επίσης κρίσιμα συμπεράσματα.

17.3. Περιορισμοί

Οι περιορισμοί που σχετίζονται με αυτές τις βέλτιστες πρακτικές περιλαμβάνουν πιθανούς περιορισμούς στη διαθεσιμότητα κεφαλαίων, νομικές και διοικητικές περιπλοκές στην εκτέλεση των έργων, προκλήσεις στον συντονισμό των έργων και εξάρτηση από εξωτερικούς παράγοντες, όπως οι αλλαγές στις οικονομικές πολιτικές. Επιπλέον, ενδέχεται να υπάρχουν διακυμάνσεις στην αποτελεσματικότητα των

επενδύσεων επιχειρηματικών κεφαλαίων, προκλήσεις στην εξισορρόπηση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων και περιορισμοί που σχετίζονται με την πολυπλοκότητα και τον συντονισμό των έργων. Οι πρωτοβουλίες αυτές αναγνωρίζουν περιορισμούς που συνδέονται με οικονομικούς περιορισμούς και περιορισμούς πόρων και προκλήσεις που σχετίζονται με την εξάρτηση από εξωτερική χρηματοδότηση, ιδίως από προγράμματα της ΕΕ. Οι περιορισμοί υπογραμμίζουν την ανάγκη προσεκτικής εξέτασης των εξελισσόμενων τάσεων στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, της αυξανόμενης έμφασης στον ψηφιακό μετασχηματισμό και της μετατόπισης της εστίασης σε βιώσιμες πρακτικές στους επιχειρηματικούς μετασχηματισμούς. Οι πρωτοβουλίες αναγνωρίζουν τις προκλήσεις της διατήρησης της συνάφειας σε ταχέως μεταβαλλόμενα οικονομικά περιβάλλοντα και τονίζουν τη σημασία της πρόβλεψης και της προσαρμογής στις μελλοντικές τάσεις. Συμπερασματικά, οι περιορισμοί αυτοί αναδεικνύουν τη δυναμική φύση του οικονομικού τοπίου και υπογραμμίζουν τη σημασία του στρατηγικού σχεδιασμού και της προσαρμοστικότητας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η αναγνώριση αυτών των περιορισμών επιτρέπει στις πρωτοβουλίες να βελτιώσουν τις προσεγγίσεις τους και να ενισχύσουν μακροπρόθεσμα τον αντίκτυπο των βέλτιστων πρακτικών τους.

17.4. Μελλοντικές τάσεις

Οι αναμενόμενες **μελλοντικές τάσεις** περιλαμβάνουν συνεχή έμφαση στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, αυξανόμενη σημασία του ψηφιακού μετασχηματισμού, συνεχείς προσπάθειες αξιοποίησης υποβαθμισμένων περιοχών για οικονομική ανάπτυξη, μετατόπιση της εστίασης σε βιώσιμες πρακτικές στους επιχειρηματικούς μετασχηματισμούς, επέκταση των διεθνών συνεργασιών και εξέλιξη των υπηρεσιών ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες επιχειρηματικές και τεχνολογικές ανάγκες. Οι συμπράξεις και οι συνεργασίες αντανακλούν μια παγκοσμιοποιημένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των οικονομικών προκλήσεων και την προώθηση της καινοτομίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές προβλέπουν εξελίξεις στη μεταφορά τεχνολογίας και στη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, τονίζοντας την ανάγκη να παραμείνουν στην πρώτη γραμμή των τεχνολογικών εξελίξεων. Επιπλέον, οι αναμενόμενες τάσεις υπογραμμίζουν τη συνεχή επέκταση και προσαρμογή των προγραμμάτων για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων προκλήσεων στο οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων, αντανακλώντας τη δέσμευση να

παραμείνουν επίκαιρα σε ένα ταχέως εξελισσόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η εστίαση στην ποικιλομορφία και τη συμμετοχικότητα είναι πιθανό να παραμείνει βασική πτυχή των μελλοντικών πρωτοβουλιών, καθώς αυτές οι βέλτιστες πρακτικές αναγνωρίζουν τη σημασία της προώθησης ενός ποικιλόμορφου και χωρίς αποκλεισμούς επιχειρηματικού οικοσυστήματος.

Συνοπτικά, οι πρωτοβουλίες αυτές συμβάλλουν συλλογικά στην προώθηση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της οικονομικής ανάπτυξης σε διάφορους τομείς, απευθυνόμενες σε ευρύ φάσμα κοινού και καλύπτοντας ποικίλες ευκαιρίες χρηματοδότησης. Αναδεικνύουν τη σημασία της προσαρμοστικότητας, της συνεργασίας και της διαρκούς υποστήριξης για την ανάπτυξη και την επιτυχία των επιχειρήσεων στην περιοχή.

18. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΙΣΠΑΝΙΑ

Μετά τη διεξαγωγή ενός δείγματος 21 ημιδομημένων συνεντεύξεων με μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας του Πανεπιστημίου του Burgos: φοιτητές, νέους επιχειρηματίες και επιχειρηματίες, καθώς και καθηγητές στον τομέα της χρηματοδότησης, με στόχο την καλύτερη κατανόηση των γνώσεων που υπάρχουν σχετικά με την πρόσβαση σε εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, καθώς και των εμποδίων ή άλλων δυσκολιών που μπορεί να αποτελούν τροχοπέδη στην επιχειρηματικότητα.

18.1. Φοιτητές

Για τους φοιτητές, το κύριο πρόβλημα στην πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης για το έργο τους είναι η έλλειψη γνώσεων επί του θέματος. Μια έλλειψη γνώσεων που προκύπτει από την έλλειψη πληροφόρησης και κατάρτισης και η οποία στη συνέχεια μεταφράζεται σε φόβους αποτυχίας, υπερχρέωσης, καθώς και σε έλλειψη εμπιστοσύνης στο έργο ή στην ομάδα. Επιπλέον, ο στόχος αυτός αντιλαμβάνεται οικονομική πίεση και ακαμψία στους όρους ορισμένων από τις πηγές χρηματοδότησης, καθώς είναι επιθυμητοί πιο ευέλικτοι όροι για ορισμένες ομάδες ή έργα, γεγονός που καθιστά τη χρηματοδότηση αυτή πιο ελκυστική.

Ως εκ τούτου, οι φοιτητές ισχυρίζονται ότι υποστηρίζουν τις νέες μη παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης, αλλά, ταυτόχρονα, οι περισσότεροι από αυτούς δεν τις γνωρίζουν σχεδόν καθόλου, συμπεριλαμβανομένων εννοιών όπως η βιώσιμη χρηματοδότηση ή η ανοικτή τραπεζική. Παροτρύνουν να διευκολυνθούν οι διαδικασίες με τη βελτίωση και την αποσαφήνιση του νομικού πλαισίου και αναγνωρίζουν τη μεγάλη βαρύτητα των δημόσιων πολιτικών στο θέμα αυτό.

Υπογραμμίζουν επίσης τη σημασία του εκπαιδευτικού και ενημερωτικού ρόλου του πανεπιστημίου στην οικονομική εκπαίδευση, τόσο μέσω δραστηριοτήτων στην τάξη, ακόμη και ως οριζόντια θέματα σε όλα τα πτυχία, όπως εργαστήρια, ή άλλη πρακτική εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα γενικά και πιο συγκεκριμένα στις ευκαιρίες χρηματοδότησης.

18.2. Νέοι επιχειρηματίες και εκπρόσωποι επιχειρήσεων

Για όσους έχουν ήδη ξεκινήσει την επιχείρησή τους, νέους επιχειρηματίες ή εκπροσώπους επιχειρήσεων, η έλλειψη εμπιστοσύνης στο νέο σχέδιο, η έλλειψη γνώσεων, ρευστότητας ή πόρων, καθώς και οι όροι των τραπεζικών δανείων, εξακολουθούν να θεωρούνται το κύριο εμπόδιο για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Δεν δείχνουν μεγάλη εμπιστοσύνη στην πρόοδο της ΤΠ όσον αφορά την αξιολόγηση του κινδύνου και ποντάρουν περισσότερο στη βελτίωση της πληροφόρησης και των πιστωτικών όρων.

Η ομάδα αυτή παρουσιάζει επίσης έλλειψη γνώσης των εναλλακτικών μεθόδων, αν και υπάρχει επίσης η πεποίθηση ότι μπορούν να είναι πολύ χρήσιμες για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, αλλά υπάρχει επίσης μεγάλη έλλειψη γνώσης σχετικά με τους κανονισμούς ή έννοιες όπως η βιώσιμη χρηματοδότηση ή η ανοικτή τραπεζική μεταξύ των ιδίων των επιχειρηματιών. Αυτή η ομάδα είναι επίσης η πιο άγνωστη για τις δράσεις που πραγματοποιούνται στο πανεπιστήμιο, αλλά πιστεύουν ότι θα πρέπει να πραγματοποιούνται περισσότερα πρακτικά εργαστήρια και έχουν πολλές ιδέες για χρήσιμα μαθήματα κατάρτισης, όπως η ανάπτυξη επιχειρηματικού σχεδίου, η δημόσια ομιλία, οι φόροι, οι στρατηγικές πωλήσεων, η χρηματοδότηση για μη χρηματοδότες, μεταξύ άλλων.

18.3. Ακαδημαϊκοί Χρηματοοικονομικής

Όπως και στις προηγούμενες ομάδες, οι ακαδημαϊκοί της χρηματοοικονομικής συμφωνούν ότι η έλλειψη γνώσης και εμπιστοσύνης στο έργο και η οικονομική αβεβαιότητα θεωρούνται τα κύρια εμπόδια για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Επισημαίνουν επίσης προβλήματα όπως η έλλειψη φερεγγυότητας, οι εγγυήσεις, η εμπειρία των φορέων προώθησης, καθώς και η διοικητική πολυπλοκότητα ως άλλα εμπόδια που αντιμετωπίζει ο επιχειρηματίας. Πιστεύουν ότι τα εργαλεία ΑΙ θα βοηθήσουν στην καλύτερη αξιολόγηση του κινδύνου, αλλά τονίζουν ότι η σημασία της κατάλληλης κατάρτισης στα χρηματοοικονομικά, καθώς και η χρήση καλών εργαλείων και η ενσωμάτωση εξειδικευμένων προφίλ στις ομάδες αποτελούν το κλειδί για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων.

Όσον αφορά τους ακαδημαϊκούς, οι περισσότεροι από αυτούς αναγνωρίζουν μια καλή γνώση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης, τόσο των παραδοσιακών όσο και των εναλλακτικών, πιστεύοντας ότι οι τελευταίες παρέχουν την ευελιξία που χρειάζονται ορισμένα έργα.

Συμφωνούν με τις υπόλοιπες ομάδες σχετικά με την ακαμψία του ρυθμιστικού συστήματος και υποστηρίζουν την ιδέα της απλοποίησης και διευκόλυνσης της διαδικασίας στη χώρα μας, επισημαίνοντας τη σημασία των εθνικών και διεθνών κανονισμών που ευνοούν την επιχειρηματικότητα.

Έχοντας μια βασική γνώση των δράσεων που πραγματοποιούνται από το πανεπιστήμιο στον τομέα αυτό, συμφωνούν με τη σημασία της κατάρτισης των φοιτητών στον τομέα αυτό και υποστηρίζουν την ανάπτυξη περισσότερων μαθημάτων, σεμιναρίων ή άλλων πρωτοβουλιών που θα αφορούν όχι μόνο οικονομικά θέματα αλλά και πολλές άλλες πτυχές γύρω από την επιχειρηματικότητα.

Συμπέρασμα

Η μελέτη του Πακέτου Εργασίας 2, του ευρωπαϊκού προγράμματος **SeedFund**, ανέδειξε σημαντικά ευρήματα αναφορικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Συγκεκριμένα, η έρευνα γραφείου κατέδειξε τη διαφοροποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις έξι χώρες; Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Πολωνία και την Ισπανία, όσον αφορά τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες για τις ΜΜΕ. Διαπιστώθηκε η ύπαρξη διαφορετικών χρηματοδοτικών εργαλείων και ευκαιριών για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, ενώ ο

ρόλος της δημόσιας πολιτικής αποδεικνύεται καθοριστικός, καθώς παρέχει ποικίλα επίπεδα κινήτρων χρηματοδότησης.

Παράλληλα, η ανάλυση των βέλτιστων πρακτικών που έχουν υιοθετήσει οι συμμετέχουσες χώρες κατέδειξε τη διαφορετικότητα του εθνικού υποβάθρου. Αυτή η διαφοροποίηση μπορεί να λειτουργήσει ως βάση για μία διαδικασία ανατροφοδότησης και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ των χωρών. Τέλος, τα αποτελέσματα ανά χώρα αναδεικνύουν τον κρίσιμο ρόλο του έργου στην προώθηση της ενσωμάτωσης εμπειριών, την άρση εμποδίων, και την εξάλειψη των αδυναμιών που συνδέονται με το επιχειρηματικό περιβάλλον και τη δημόσια πολιτική σε σχέση με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης των ΜΜΕ.

19. ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΕΛΛΑΔΑ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023) Ετήσια έκθεση για τις ευρωπαϊκές MME 2022/2023, Επισκόπηση της απόδοσης των MME 2022/2023, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134336>

European Commission (2023) SME Performance Review 2023, Greece country sheet, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54968>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022) Έρευνα για την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση (SAFE) - Αναλυτική έκθεση 2022 Διαθέσιμο στη [διεύθυνση: https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-01/SAFE%20Analytical_Report%202022.pdf](https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-01/SAFE%20Analytical_Report%202022.pdf)

https://europa.eu/youreurope/business/running-business/eu-support-tools-sme/index_en.htm

<https://www.eib.org/en/products/index.htm>

[EquiFund: FundFiF: Χρηματοδοτήστε την ιδέα σας](#)

[COSME - Διευκόλυνση για την ανάπτυξη \(EFG\) \(eif.org\)](#)
thefoundation.gr

Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας, (2023). Δελτίο Τύπου-IDEEK: 1,2 εκατομμύρια ευρώ για τη δημιουργία και ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων μέσω του προγράμματος PRE-SEED, <https://www.research.org.cy/deltio-typou-idek-e12-ekat-gia-ti-dimiourgia-kai-anaptyksi-startups-meso-tou-programmatos-pre-seed/>

IOBE, (2020). Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2018-2019: Ενισχύεται η νέα επιχειρηματικότητα, Αθήνα.

Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, (2022). Χαρτογράφηση του ελληνικού οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων, Αθήνα.

20. ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΠΟΛΩΝΙΑ

Arwaj, A., Dziwit, W., Jagieło, M., Jedliński, K., Król, P., Pawlak, M. i Snażyk, T. (2020). Polskie startupy 2020. Έκδοση Covid. Warszawa: Startup Poland.

Bednarz, J. i Gostomski, E. (2018). Źródła i sposoby finansowania przedsiębiorstw. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

Dziwit W. (2022). Polskie Startupy 2022 Startup Poland, Copyright Fundacja Startup Poland, Βαρσοβία.

Janasz, K., Kaczmarska, B. i Wasilczuk, J. E. (2020). Przedsiębiorczość i finansowanie innowacji. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.

Kogut, J. (2017). Finansowe oraz pozafinansowe formy wsparcia startupów w Polsce. Zarządzanie Finansami i Rachunkowość, 5(2), 29-38.

Kowal, D. i Kowal, B. (2019). Finansowanie przedsiębiorczości innowacyjnej w Polsce. W: N. Iwaszczuk (red.), Innowacyjność w działalności gospodarczej (s. 27-41). Kraków: Wydawnictwo IGSMiE PAN.

Michalczyk, W. (2022). Finansowanie działalności startupów w Polsce. W: A. Kuźmińska-Haberla, S. Bobowski (red.), Rola ekosystemu w rozwoju startupów. Przypadek Wrocławia (s. 77-102). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

NCBiR. (2021). Horyzont Europa. Krajowy Punkt Kontaktowy programów badawczych UE, <https://www.kpk.gov.pl/horyzont-europa> (Πρόσβαση στις 03.01.2024).

Nieć, M. (2019). Startupy w Polsce. Raport 2019. Warszawa: PARP.

PARP. (2021b). Finansowanie. <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grantss> (Πρόσβαση στις 03.01.2024)

Prystrom, J. i Wierzicka, K. (2015). Finansowanie działalności innowacyjnej. Warszawa: Difin

Siemieniuk, Ł. (2017). Wybrane aspekty funkcjonowania akademickich inkubatorów przedsiębiorczości w Polsce. Optimum. Economic Studies, 90(6), 79-92.

Zembura, W. (2016). Finansowanie innowacji. Studia Ekonomiczne - Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, (305), 109-125.